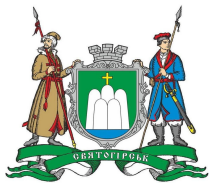

**ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СВЯТОГІРСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ КРАМАТОРСЬКОГО
РАЙОНУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО 2027 РОКУ
ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ ІЗ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ
ДО 2027 РОКУ**

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку громади та план заходів із її реалізації до 2027 року розроблено Виконавчим комітетом і структурними підрозділами Святогірської міської ради у партнерстві з Громадською організацією "Агенція відновлення та розвитку" в рамках проєкту, що втілюється за підтримки Фонду "Партнерство за сильну Україну". Фонд "Партнерство за сильну Україну" (ФПСУ) – це донорська програма, що фінансується урядами Великої Британії, Канади, Нідерландів, Сполучених Штатів Америки, Фінляндії, Швейцарії та Швеції. За спільної підтримки уряду України та урядів- партнерів Фонд реалізує проєкти, в першу чергу, на деокупованих і прифронтових територіях, спрямовані на посилення стійкості України перед лицем російської агресії. Метою ФПСУ є зміцнення спроможності українського уряду надавати місцевим громадам критично важливу підтримку в співпраці з громадянським суспільством, ЗМІ та приватним сектором.

АГЕНЦІЯ
ВІДНОВЛЕННЯ
ТА РОЗВИТКУ

ФОНД ПАРТНЕРСТВО
ЗА СИЛЬНУ УКРАЇНУ

ЗМІСТ	2
Вступ	3
1. Зміст та основні цілі Програми, її зв'язок з іншими документами державного планування	4
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено	14
3. Характеристика стану довкілля та умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	72
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	78
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосується Програми, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час її підготовки	81
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	85
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	92
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	102
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	105
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	109
11. Резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію	109
Перелік використаних джерел	111
ДОДАТОК. Результати оцінки за ESG	113
ДОДАТОК. Рідкісні та такі, що перебувають під охороною, види	116

ВСТУП

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) є інструментом реалізації екологічної політики, який базується на простому та фундаментальному принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження.

Головна мета цього Звіту полягає у всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та здоров'я населення, а також у визначенні найбільш оптимальних для реалізації планувальних рішень документів державного планування (далі – ДДП), що відповідають інтересам громад.

Стратегічна екологічна оцінка - це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання ДДП, у тому числі для здоров'я населення та виправданих альтернатив, а також розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків.

Звіт про СЕО складається до затвердження ДДП і за своєю структурою та змістом повністю відповідає вимогам статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Зокрема, даний Звіт містить ключову інформацію, необхідну для прийняття обґрунтованих рішень:

- Характеристики поточного стану довкілля та прогнозні зміни цього стану.
- Визначення екологічних проблем та ризиків впливу на здоров'я населення.
- Детальний опис наслідків (вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових).
- Заходи із запобігання та пом'якшення негативних наслідків.
- Обґрунтування вибору виправданих альтернатив.
- Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП.

Здійснення процедури СЕО не спрямоване на обмеження будь-якої економічної чи соціальної активності. Це - інвестиція в майбутній добробут і сталість громади. Метою СЕО є запобігання суттєвої деградації компонентів довкілля та захист населення від можливого надмірного антропогенного впливу під час реалізації ДДП.

Екологічно зважене планування створює сприятливі умови для:

- залучення вітчизняних та іноземних інвесторів через підвищення прозорості та зниження екологічних ризиків;
- створення нових робочих місць та зменшення відтоку активного населення;
- поповнення бюджету розвитку громади, що дає змогу розширити реалізацію заходів з благоустрою;

В кінцевому підсумку, позитивні результати, такі як чиста вода, чисте повітря та якість зелених зон, сприяють збільшенню тривалості життя та підвищенню якості та рівня життя громади.

Комплексне врахування результатів цього Звіту про СЕО дозволить органам місцевого самоврядування забезпечити стійкий розвиток, що гармонійно поєднує економічне зростання та збереження навколишнього середовища.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ПРОГРАМИ, ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Стратегія розвитку Святогірської міської територіальної громади до 2027 року та План заходів із її реалізації до 2027 роки (далі – Стратегія) є документом державного планування місцевого рівня та відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» підлягає проведенню СЕО.

При розробці Звіту про СЕО було безпосередньо враховано нормативно-правову базу, що лягла в основу Проекту Стратегії розвитку Святогірської міської територіальної громади. Зокрема, цілі екологічної політики, визначені у Стратегії, базуються на вимогах Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" та узгоджуються з екологічними пріоритетами Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року.

Стратегія розроблена відповідно до законів України «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про стратегічну екологічну оцінку», постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету», а також з урахуванням Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року.

Основу Стратегії становить План заходів до 2027 року, затверджений розпорядженням начальника Святогірської міської військової адміністрації № 978 від 04.10.2024 року. Цей документ адаптований до нових безпекових, соціально-економічних та гуманітарних викликів, спричинених повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України.

Під час стратегічної екологічної оцінки було враховано загальнодержавні і регіональні цільові програми та завдання інших документів державного планування, а саме:

- Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, визначених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722.
- Плану України у межах реалізації ініціативи Європейського Союзу «Ukraine Facility», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.03.2024 № 244-р.
- Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (зі змінами) та відповідного плану заходів на 2025-2027 роки.
- Національної економічної стратегії на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179.
- Бюджетної декларації на 2026-2028 роки та нормативних актів у сфері управління публічними інвестиціями.
- Інформація про чинні обласні цільові програми Донецької області наведена у додатку І.
- Інформація про чинні програми Святогірської міської територіальної громади (зокрема програми у сферах цивільного захисту, цифровізації, соціальної підтримки та охорони культурної спадщини).

МЕТА СЕО ТА ОБ'ЄКТ АНАЛІЗУ

СЕО охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та

здоров'я населення Святогірської міської територіальної громади за умови її реалізації Стратегії розвитку Святогірської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області до 2027 року та Плану заходів із її реалізації до 2027 року.

Тому об'єктом аналізу є визначені у Стратегії:

- Стратегічне бачення розвитку громади.
- Стратегічні цілі.
- Оперативні цілі та завдання Плану заходів.

СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ СВЯТОГІРСЬКОЇ ГРОМАДИ

Стратегічне бачення Святогірської міської територіальної громади полягає у прагненні відновитися та перетворитися на безпечне, комфортне, екологічно свідоме і процвітаюче місце для проживання, роботи та відпочинку. Громада прагне створити інвестиційно привабливе середовище, де високий рівень життя мешканців забезпечується через відновлення критичної інфраструктури та відродження унікального туристично-рекреаційного потенціалу «Донецької Швейцарії» на основі принципів сталого розвитку.

Громада позиціонує себе як духовний центр та територія відродження, що ефективно адаптується до викликів воєнного стану. Пріоритетними напрямками в межах цього бачення є: комплексна безпека, що включає першочергове розмінування територій (адже понад 80% площі громади потребує обстеження), та створення розгалуженої системи цивільного захисту.

Важливим аспектом є екологічна ревіталізація та впровадження наскрізного «принципу екологічності». Це передбачає використання енергоефективних технологій, відновлюваних джерел енергії та захист унікальних екосистем Національного природного парку «Святі Гори» і річки Сіверський Донець. Паралельно з цим забезпечується інституційна стійкість — керованість та цифрова трансформація органів влади для ефективного управління процесами відбудови.

Ключовою цінністю громади залишається людина. Вектором розвитку є трансформація Святогір'я у згуртовану та інклюзивну громаду, що фокусується на збереженні людського потенціалу, підтримці ветеранів та інтеграції ВПО.

Відновлення за принципом «Build Back Better» передбачає не просто відбудову зруйнованого (а це 80% інфраструктури та 55% житла), а створення якісно нового середовища для гармонійного співіснування людини, культурної спадщини та унікального довкілля. Реалізація цього бачення дозволить закласти стійкий фундамент для довгострокового соціального й економічного розвитку громади до 2027 року та на подальшу перспективу.

СИСТЕМА ЦІЛЕЙ ТА ЗАВДАНЬ СТРАТЕГІЇ

Оновлене дерево цілей Стратегії розвитку Святогірської міської територіальної громади сформовано з урахуванням безпрецедентних воєнних викликів, пріоритетів державної регіональної політики та актуальних потреб жителів у умовах тривалої нестабільності та відновлення. Документ вибудовано за чіткою логікою «стратегічна ціль - операційні цілі - завдання».

Система управління розвитком громади охоплює чотири взаємопов'язані стратегічні цілі:

- Стратегічна ціль 1 (СЦ 1) - Збереження життя, безпеки та базової життєдіяльності громади в умовах воєнних загроз.
- Стратегічна ціль 2 (СЦ 2) - Збереження керованості та інституційної спроможності органів місцевої громади.
- Стратегічна ціль 3 (СЦ 3) - Підтримка економічної життєздатності та

доходів мешканців.

- Стратегічна ціль 4 (СЦ 4) - Збереження людського потенціалу, соціальної згуртованості та ідентичності громади.

Кожна стратегічна ціль деталізована через систему операційних цілей, що фокусуються на конкретних сферах втручання: цивільному захисті (підтримка укриттів, систем оповіщення), безперервності надання критичних послуг (ЖКГ, благоустрій, управління відходами), комунікації та партнерстві (міжнародне співробітництво, цифрові рішення), підтримці бізнесу та підготовці до економічного відновлення, а також соціальному захисті, роботі з внутрішньо переміщеними особами та збереженні культурної спадщини.

Операційні цілі конкретизуються через практичні завдання, реалізація яких забезпечує досягнення вимірюваних результатів у коротко- та середньостроковій перспективі. Наприклад, у межах безпекового блоку передбачено створення Центру безпеки та ремонт укриттів, а в межах культурного — цифровізацію інформації про об'єкти спадщини.

Така структура дозволяє інтегрувати безпекові, соціальні, економічні та гуманітарні пріоритети в єдину систему управління розвитком громади. Вона створює надійну основу для ефективного планування, регулярного моніторингу (не рідше ніж раз на пів року) та оперативного коригування заходів залежно від динаміки безпекової та соціально-економічної ситуації в регіоні.

Таблиця 1.1. Стратегічні, операційні цілі та завдання розвитку Святогірської міської територіальної громади до 2027 року

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання
1	2	3
Стратегічна ціль 1 (СЦ1) Збереження життя, безпеки та базової життєдіяльності громади в умовах воєнних загроз	1.1 Забезпечення цивільного захисту та готовності населення до надзвичайних ситуацій	1.1.1. Створити Центр безпеки Святогірської МТГ 1.1.2. Підтримувати укриття в громаді та системи безпеки установ в належному стані 1.1.3. Поповнити матеріальний резерв громади 1.1.4. Забезпечити обладнання пунктів незламності 1.1.4. Організувати систему оповіщення усіх населених пунктів громади (нумерація згідно з документом) 1.1.5. Сприяти Силам оборони України та іншим службам 1.1.6. Забезпечити гуманне поводження із безпритульними тваринами
	1.2. Забезпечення безперервного доступу до критичних послуг	1.2.1. Забезпечити обладнання пункти видачі гуманітарної допомоги та центр надання адміністративних послуг 1.2.2. Організувати збір, вивезення побутових відходів та відходів від руйнувань 1.2.3. Забезпечити благоустрій територій громади

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання
1	2	3
	1.3. Організація евакуації та підтримки населення в кризових умовах	1.3.1. Створити житлові умови для підтриманого проживання маломобільних груп жителів 1.3.2. Проводити постійну ефективну інформаційну кампанію з питань евакуації населення 1.3.3. Забезпечувати логістичний супровід евакуації, гуманітарних місій, ремонтних робіт та ін. на території громади 1.3.4. Попередити та надавати підтримку у разі гендерно-зумовленого насильства
Стратегічна ціль 2 (СЦ2) Збереження керованості та інституційної спроможності громади	2.1. Безперервність роботи органів місцевого самоврядування	2.1.1. Змінити розміщення постійного місця праці органів місцевої влади 2.1.2. Запровадити цифрові рішення у роботі органів місцевої влади 2.1.3. Зберегти та архівувати дані громади
	2.2 Ефективна комунікація з мешканцями та партнерами	2.2.1. Створити єдину систему офіційних каналів комунікації 2.2.2. Впровадити інструменти зворотного зв'язку із жителями громади
	2.3. Розвиток мережі міжмуніципального партнерства	2.3.1. Розширити мережу громад-побратимів (громад-партнерів) Святогірська та міжнародних партнерств 2.3.2. Збільшити кількість проєктів та угод співробітництва, реалізованих спільно із сусідніми громадами
Стратегічна ціль 3 (СЦ3) Підтримка економічної життєздатності та доходів мешканців	3.1. Підтримка бізнесу та самозайнятості жителів громади	3.1.1. Створити платформу для консультацій та моніторингу потреб суб'єктів МСБ 3.1.2. Розробити фінансові інструменти підтримки МСБ у громаді
	3.2. Підготовка до економічного відновлення після стабілізації	3.2.1. Підготувати портфель проєктів відновлення із документацією 3.2.2. Створити умови та розробити ідеї для перспективного залучення людського потенціалу до громади для відновлення 3.2.3. Проводити інформаційно-іміджеві кампанії з оновленням бренду Святогірської громади 3.2.4. Запровадити систему кар'єрного орієнтування
Стратегічна ціль 4 (СЦ4) Збереження людського потенціалу, соціальної згуртованості та ідентичності громади	4.1. Соціальна підтримка та захист вразливих груп	4.1.1. Гарантувати соціальну безпеку жителям громади незалежно від місця їх перебування 4.1.2. Надати належну безпекову підтримку соціальним працівникам та службам громади 4.1.3. Надати соціальний захист військовослужбовцям, ветеранам війни та членам їх сімей та сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України
	4.2. Підтримка ВПО та збереження зв'язку з	4.2.1. Актуалізувати облік жителів та ВПО

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання
1	2	3
	мешканцями громади, що виїхали	4.2.2. Забезпечити належну підтримку та комунікацію із жителями, які проживають поза межами громади
	4.3. Збереження культурних цінностей та місцевої ідентичності	4.3.1. Цифровізувати інформацію про об'єкти культурної та історичної спадщини громади 4.3.2. Популяризувати культуру, патріотичне виховання та місцеві традиції громади та Донеччини 4.3.3. Сприяти згуртованості, розвитку компетентностей та громадянської активності молоді Святогірської громади

Стратегічна ціль 1. Збереження життя, безпеки та базової життєдіяльності громади в умовах воєнних загроз

Стратегічна ціль 1 є фундаментом життєстійкості Святогірської громади і спрямована на створення захищеного життєвого простору в умовах безпосередньої близькості до зони бойових дій. Реалізація цієї цілі передбачає перехід від екстреного реагування до створення системної архітектури цивільного захисту та екологічної безпеки. Пріоритетом є збереження людського життя, відновлення доступу до базових послуг та мінімізація техногенних ризиків, що виникають внаслідок збройної агресії.

Операційні завдання та очікувані результати:

- Цивільний захист та архітектура безпеки (ОЦ 1.1). Створення Центру безпеки, розвиток мережі сучасних укриттів та впровадження систем оповіщення в усіх населених пунктах громади формують надійний каркас захисту населення. З точки зору стратегічної екологічної оцінки, ці заходи забезпечують стабільність управління громадою у разі надзвичайних ситуацій, запобігаючи неконтрольованому впливу на довкілля. Забезпечення гуманного поводження з безпритульними тваринами є важливим санітарно-екологічним заходом, що дозволяє контролювати епізоотичну ситуацію та підтримувати біологічний баланс на деокупованих територіях.
- Сталість критичних послуг та управління відходами (ОЦ 1.2). Організація системного збору побутових відходів та, що особливо важливо, менеджмент відходів від руйнувань, мають вирішальне значення для екологічного відновлення. Це дозволяє запобігти утворенню стихійних звалищ, забрудненню ґрунтів та підземних вод будівельним пилом, азбестом та іншими токсичними компонентами. Забезпечення благоустрою та оснащення центрів надання послуг сучасним обладнанням сприяє відновленню соціальної інфраструктури з дотриманням санітарних та екологічних норм.
- Енергонезалежність та автономність (Пункти незламності). Обладнання об'єктів цивільного захисту та «Пунктів незламності» автономними системами життєзабезпечення знижує навантаження на пошкоджені централізовані мережі. Використання мобільних та альтернативних джерел енергії на цих об'єктах дозволяє підтримувати життєдіяльність громади при мінімальному негативному впливі на атмосферне повітря, що забезпечується за рахунок використання сучасного сертифікованого обладнання.
- Соціальна логістика та захист вразливих груп (ОЦ 1.3). Створення умов для

підтриманого проживання маломобільних осіб та логістичний супровід гуманітарних місій забезпечують соціальну інклюзивність відбудови. Ефективна евакуація та підтримка населення в кризових умовах мінімізують антропогенне навантаження на території, що знаходяться під постійними обстрілами, та сприяють швидкому відновленню критичних мереж у разі аварій, що запобігає тривалим екологічним наслідкам (наприклад, виливам стічних вод чи забрудненню водойм).

Реалізація Стратегічної цілі 1 закладає необхідні безпекові умови для подальшого сталого розвитку. Виконання цих завдань дозволить не лише захистити населення, а й стабілізувати екологічну ситуацію в громаді, створивши передумови для реалізації масштабних проєктів ревіталізації та «зеленого» відновлення Святогір'я.

Стратегічна ціль 2. Збереження керованості та інституційної спроможності громади

Стратегічна ціль 2 спрямована на зміцнення управлінського каркаса Святогірської громади, що є критично важливим в умовах релокації, цифровізації та необхідності оперативного прийняття рішень. Вона орієнтована на створення гнучкої та стійкої системи місцевого самоврядування, здатної ефективно координувати процеси відновлення, залучати зовнішні ресурси та підтримувати безперервний діалог із мешканцями, попри фізичну дистанцію та безпекові обмеження.

Операційні завдання та очікувані результати:

- Адаптація та цифрова стійкість влади (ОЦ 2.1). Забезпечення органів влади новими робочими місцями та впровадження хмарних рішень для збереження даних дозволяє підтримувати безперервність адміністративних процесів. З точки зору SEO, цифровізація документообігу та архівування даних мінімізує використання паперових ресурсів і логістичні витрати, що опосередковано зменшує екологічний слід муніципального управління. Крім того, наявність надійних цифрових баз даних є передумовою для точного екологічного моніторингу та планування заходів з ревіталізації території.
- Прозорість та інклюзивна комунікація (ОЦ 2.2). Створення єдиної системи офіційних каналів та інструментів зворотного зв'язку забезпечує право громадян на доступ до інформації, зокрема щодо екологічних ризиків та планів відбудови. Це дозволяє впроваджувати принципи «зеленої» демократії, де мешканці залучені до обговорення проєктів, що мають вплив на довкілля, ще на етапі їх планування. Ефективна комунікація запобігає поширенню дезінформації та сприяє формуванню спільної відповідальності за стан природних ресурсів громади.
- Стратегічне партнерство та залучення ресурсів (ОЦ 2.3). Розширення мережі міст-побратимів та міжнародних партнерств відкриває доступ до кращих світових практик сталого розвитку та «зелених» технологій. Співпраця з міжнародними донорами та сусідніми громадами дозволяє реалізовувати масштабні інфраструктурні проєкти (наприклад, міжмуніципальні системи поводження з відходами або очищення річки Сіверський Донець), які неможливо втілити самотужки. Це створює синергію зусиль для транскордонного та регіонального екологічного оздоровлення.

Реалізація Стратегічної цілі 2 створює організаційний фундамент

для переходу від кризового управління до стратегічного планування. Очікується, що зміцнення інституційної спроможності дозволить громаді стати надійним партнером для міжнародних інвестиційних фондів, забезпечити високу якість підготовки проєктної документації з урахуванням екологічних стандартів ЄС та гарантувати прозорість усіх етапів відбудови Святогір'я.

Стратегічна ціль 3. Підтримка економічної життєздатності та доходів мешканців

Стратегічна ціль 3 орієнтована на реанімацію економічного життя громади, яке зазнало критичних втрат через військові дії та окупацію. Вона спрямована на перехід від моделі виживання до моделі економічної стійкості, де підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ) поєднується з ретельною підготовкою до масштабної відбудови. Пріоритетом є створення умов для самозайнятості мешканців та розробка інвестиційного портфеля, який базуватиметься на сучасних принципах «зеленої» економіки та відновлення туристичного потенціалу Святогір'я.

Операційні завдання та очікувані результати:

- Ревіталізація бізнес-середовища та самозайнятості (ОЦ 3.1). Створення консультаційної платформи та фінансових інструментів підтримки МСБ дозволяє малому бізнесу адаптуватися до ризиків воєнного стану. З точки зору SEO, стимулювання місцевого підприємництва (особливо у сферах послуг та крафтового виробництва) сприяє скороченню логістичних ланцюжків, що зменшує транспортні викиди та антропогенне навантаження на довкілля. Впровадження фінансових стимулів для бізнесу, що використовує екологічно чисті технології, може стати драйвером сталого розвитку громади.
- Проєктна підготовка до «зеленого» відновлення (ОЦ 3.2.1 – 3.2.2). Формування портфеля проєктів відновлення з готовою документацією є ключовим для залучення міжнародних інвестицій. Для SEO це означає можливість закласти екологічні вимоги та принципи енергоефективності безпосередньо у проєктні рішення ще до початку будівництва. Розробка ідей для залучення людського потенціалу орієнтована на повернення фахівців, здатних впроваджувати інноваційні та екологічно безпечні методи відбудови.
- Оновлення бренду та розвиток людського капіталу (ОЦ 3.2.3 – 3.2.4). Інформаційно-іміджеві кампанії з оновлення бренду громади мають підкреслювати її унікальний статус екологічного та духовного центру («Донецької Швейцарії»). Це дозволяє формувати попит на екотуризм та рекреацію, що є найбільш дружнім видом економічної діяльності для Національного природного парку «Святі Гори». Запровадження системи кар'єрного орієнтування, зокрема в напрямках «зелених» професій, забезпечує громаду кадрами для обслуговування нових відновлюваних систем енергетики та очисних споруд.

Реалізація Стратегічної цілі 3 створює передумови для формування самодостатньої громади, де економічне зростання не суперечить збереженню унікальних природних ландшафтів. Очікується, що підготовка якісної проєктної документації та підтримка місцевих підприємців дозволять не лише відновити доходи мешканців, а й закласти підґрунтя для перетворення Святогір'я на взірець сталого еколого-орієнтованого розвитку на сході України.

Стратегічна ціль 4. Збереження людського потенціалу, соціальної згуртованості та ідентичності громади

Стратегічна ціль 4 є гуманітарним ядром Стратегії, спрямованим на захист найвищої цінності громади - її людей. В умовах масового переміщення населення, фізичного руйнування соціальної інфраструктури та наслідків окупації, ця ціль фокусується на підтримці соціальної стійкості, відновленні довіри та збереженні унікального культурного коду Святогір'я. Вона покликана запобігти остаточній депопуляції та створити умови для ментального й фізичного повернення мешканців у громаду.

Операційні завдання та очікувані результати:

- Соціальний захист та підтримка (ОЦ 4.1). Гарантування соціальної безпеки мешканцям, незалежно від їхнього поточного місця перебування, є пріоритетом для збереження громади як цілісного соціального організму. Особлива увага приділяється захисту ветеранів, військовослужбовців та їхніх родин, що є питанням справедливості та основою для майбутньої згуртованості суспільства. Належна підтримка соціальних працівників гарантує стійкість системи надання допомоги тим, хто її найбільше потребує.
- Підтримка ВПО та збереження зв'язку з громадою (ОЦ 4.2). В умовах, коли значна частина населення перебуває в евакуації, критично важливо забезпечити ефективний облік та безперервну комунікацію. Це не просто адміністративний захід, а інструмент утримання людей у єдиному інформаційному та ціннісному полі громади. Це створює психологічний фундамент для повернення людей додому після стабілізації безпекової ситуації.
- Культурна спадщина та місцева ідентичність (ОЦ 4.3). Святогір'я має унікальну історико-культурну спадщину, яка є основою місцевої ідентичності. Цифровізація даних про пам'ятки та популяризація місцевих традицій дозволяють зберегти культурний код навіть за умов фізичної загрози об'єктам. Заходи з патріотичного виховання та підтримка молодіжних ініціатив спрямовані на формування активного громадянського суспільства, здатного стати рушійною силою відновлення Святогірської МТГ.

Реалізація Стратегічної цілі 4 забезпечує соціальну стабільність, без якої неможливий жоден економічний чи інфраструктурний розвиток. Очікується, що виконання цих завдань дозволить зберегти людський капітал громади, зміцнити соціальні зв'язки між різними групами населення (ВПО, мешканці в евакуації, ті, хто залишився) та забезпечити спадковість культурних традицій Святогірщини для майбутніх поколінь.

Узгодженість ДДП із цілями документів вищого рівня

Стратегія розвитку Святогірської міської територіальної громади до 2027 року та План заходів із її реалізації розроблені як ключовий інструмент впровадження державної політики на місцевому рівні в умовах надзвичайних викликів. При формуванні документа забезпечено його повну відповідність стратегічним векторам загальнонаціонального та регіонального розвитку, зокрема в контексті відновлення територій, що постраждали від збройної агресії, та забезпечення екологічної безпеки.

Узгодженість Стратегії із цілями вищого рівня базується на врахуванні положень

Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (постанова КМУ від 05.08.2020 № 695 зі змінами), що визначає пріоритети відновлення безпеки, критичної інфраструктури та підтримку громад прифронтових територій. Окрім того, документ тісно корелює із Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019), які є основою для збереження унікальних природних ландшафтів Святогірщини та сталого використання рекреаційних ресурсів.

Економічний та соціальний вектори громади синхронізовано з Національною економічною стратегією на період до 2030 року (постанова КМУ від 03.03.2021 № 179) та Планом України (Ukraine Facility), що задають орієнтири для швидкого відновлення, залучення інвестицій у «зелену» економіку та соціального захисту постраждалого населення. Особливу увагу приділено узгодженості з регіональною політикою, зокрема Стратегією розвитку Донецької області на період до 2027 року, що акцентує увагу на деокупації, розмінуванні та відновленні людського капіталу.

Узгодженість Стратегії з екологічними та кліматичними документами державного планування базується на врахуванні Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року (розпорядження КМУ від 30.05.2024 № 483-р) та Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища (розпорядження КМУ від 21.04.2021 № 443-р). Зокрема, завдання громади щодо відновлення лісових масивів Національного природного парку «Святі Гори» та очищення водних ресурсів відповідають загальнодержавним цілям щодо збереження біорізноманіття та адаптації до кліматичних змін у посткризовий період.

Таблиця 1.2. Аналіз відповідності положень Стратегії розвитку Святогірської МТГ Державній стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 роки

Стратегічні цілі Державній стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 роки	Відповідні цілі та завдання Стратегії Святогірської МТГ	Характер відповідності та очікуваний вплив
1	2	3
Ціль 1. Формування згуртованої держави в аспекті людського розвитку та доступу до послуг	СЦ 4. Збереження людського потенціалу та ідентичності. Завдання: Соціальна підтримка вразливих груп, ВПО та ветеранів; відновлення доступу до якісних соціальних послуг.	Повна відповідність. Забезпечує соціальну стійкість громади в умовах військового стану та створює умови для повернення мешканців, що є критичним для територіальної згуртованості.
Ціль 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	СЦ 3. Підтримка економічної життєздатності. Завдання: Підтримка МСБ, підготовка портфеля проєктів відновлення туристично-рекреаційного кластеру, оновлення бренду громади.	Повна відповідність. Спрямована на відродження унікальної спеціалізації громади (рекреація та туризм) та зміцнення місцевого бюджету в післявоєнний період.
Ціль 3. Розбудова цифрової інфраструктури та цифрова трансформація	СЦ 2. Збереження керованості. Завдання: Запровадження цифрових рішень у роботі влади; цифрове архівування даних; цифровізація культурної спадщини.	Висока відповідність. Забезпечує безперервність управління та захист інформаційних ресурсів громади, інтегруючи її у цифрову екосистему держави.

Стратегічні цілі Державній стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 роки	Відповідні цілі та завдання Стратегії Святогірської МТГ	Характер відповідності та очікуваний вплив
1	2	3
Ціль 4. Екологічна безпека та енергоефективність	СЦ 1. Збереження життя та безпеки територій. Завдання: Організація збору ТПВ та відходів від руйнувань; термомодернізація ЦНАП та укриттів; очищення територій від вибухонебезпечних предметів.	Висока відповідність. Реалізує завдання щодо екологічної санації територій, постраждалих від російської агресії, та впровадження енергоефективних заходів у бюджетній сфері.

Стратегія Святогірської МТГ демонструє високий рівень синергії з державними пріоритетами, адаптуючи цілі ДСРР до викликів прифронтової території. Особлива увага приділена поєднанню питань фізичної безпеки (Ціль I) із збереженням людського потенціалу та відновленням соціальної згуртованості (Ціль IV). Саме відновлення людського капіталу та підтримка ідентичності мешканців визначені ключовими передумовами для подальшої економічної ревіталізації громади. Такий підхід гарантує, що відбудова буде не лише інфраструктурною, а й людиноцентричною, що повністю відповідає загальнодержавному контексту сталого розвитку та соціальної стійкості України

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ТА ВРАХУВАННЯ ДУМКИ ГРОМАДСЬКОСТІ ПІД ЧАС РОЗРОБЛЕННЯ ДДП ТА ЗДІЙСНЕННЯ СЕО

У рамках проведення процедури Стратегічної екологічної оцінки документу державного планування – Програми економічного і соціального розвитку на 2026 рік, було складено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та розміщено на офіційному сайті Святогірської адміністрації з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості та внесено до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Реєстраційний номер справи в державному Єдиному реєстрі № 06-12-18535-25 від 06.12.2025.

Протягом громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегії екологічної оцінки (10 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

У Звіті про стратегічну екологічну оцінку враховані зауваження і пропозиції, отримані від органів, зазначених у статтях 6-8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» щодо заяви про визначення обсягу стратегії екологічної оцінки:

лист Департаменту охорони здоров'я Донецької обласної державної адміністрації від 09.12.2025 № 01-21/4403/0/71-25 та лист Департаменту екології та природних ресурсів Донецької обласної державної адміністрації від 15.12.2025 № 10-17/2695/90-25.

Додатково при проведенні процедури стратегічної екологічної оцінки документу державного планування врахована інформація яка була отримана від Державної екологічної інспекції у Донецькій області (лист від 15.12.2025 №10/3684)

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

ХАРАКТЕРИСТИКА ГРОМАДИ

Святогірська міська територіальна громада була створена у 2020 році відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України № 721-р від 12 червня 2020 року. Наразі територія громади включена до складу Краматорського району. Святогірська громада розташована у північній частині Донецької області по обидва береги річки Сіверський Донець.

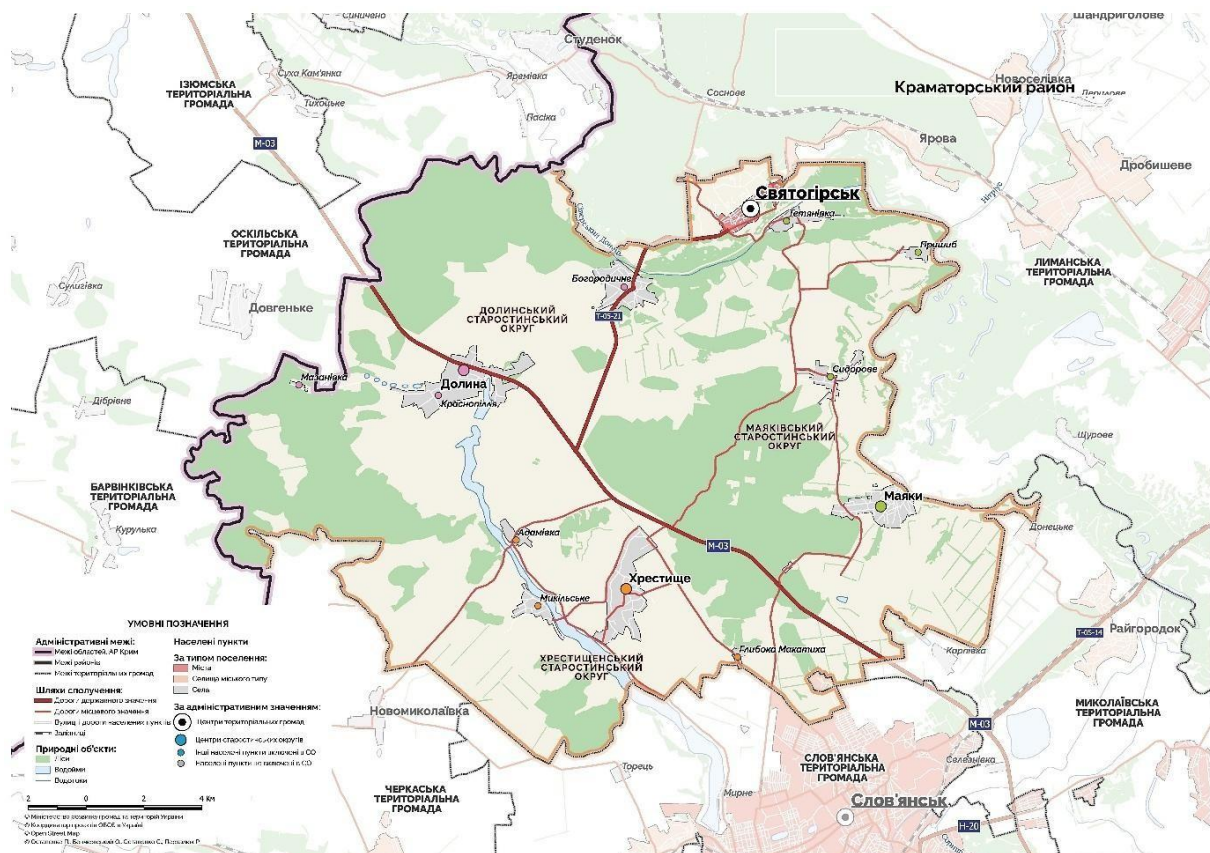

Рисунок 2.1 Картохема Святогірської міської територіальної громади

Таблиця 2.1 Склад та чисельність населення станом на 01.02.2025 Святогірської територіальної громади

№ п/п	Найменування територіальних громад та населених пунктів, що входять до їх складу, із зазначенням адміністративного статусу	Чисельність населення станом	Відстань до, км	
			адміністративного центру територіальної громади	обласного центру - м. Краматорськ
1	2	3	4	5
1.	місто Святогірськ UA14120190010047280	1296	0	55 км

№ п/п	Найменування територіальних громад та населених пунктів, що входять до їх складу, із зазначенням адміністративного статусу	Чисельність населення станом	Відстань до, км	
			адміністративного центру територіальної громади	обласного центру - м. Краматорськ
1	2	3	4	5
2.	село Адамівка UA14120190020010665	81	22 км	38 км
3.	село Пришиб UA14120190100088412	43	17 км	60 км
4.	село Микільське UA14120190090069921	187	11 км	50 км
5.	село Маяки UA14120190080098036	485	10 км	58 км
6.	село Мазанівка* UA14120190070026318	-	17 км	64 км
7.	село Краснопілля* UA14120190060094847	-	11 км	62 км
8.	село Долина* UA14120190050097749	1	15 км	40 км
9.	село Глибока Макатиха UA14120190030082195	28	22 км	42 км
10.	село Богородичне UA14120190040064088	40	8 км	48 км
11.	село Сидорове UA14120190110097358	179	11 км	60 км
12.	село Тетянівка UA14120190120054033	181	2 км	55 км
13.	село Хрестище UA14120190130048896	404	18 км	63 км

* зруйновано повністю внаслідок активних бойових дій

Таблиця 2.2 Основні паспортні дані Святогірської територіальної громади станом на 01.02.2025

Показник	Значення
Географічне розташування	Північна частина Донецької області, по обидва береги р. Сіверський Донець.
Адміністративний центр	м. Святогірськ.
Загальна площа ТГ	378,15 км².
Склад громади	1 місто (адм. центр) та 12 сіл
Загальна чисельність жителів	2891 особа (станом на 01.10.2024). До початку воєнних дій - 8718 осіб

Житловий фонд Святогірської громади представлений переважно багатоквартирною забудовою, що налічує 28 будинків, управління якими здійснює КП «Сервіскомунбуд». На сьогодні стан житлового сектору оцінюється як катастрофічний. Внаслідок бойових дій пошкоджено або зруйновано близько 55% від загальної площі житла. Зокрема, 6 багатоповерхівок у місті Святогірськ та селах Долина, Маяки і Тетянівка зруйновані вщент, а ще 11 об'єктів мають значні пошкодження конструкцій, що потребує проведення масштабних робіт з капітального відновлення або демонтажу.

Система водопостачання та водовідведення громади базується на ресурсах Святогірського водозабору підземних вод, який функціонує з 1974 року. Видобуток води здійснюється з трьох свердловин глибиною близько 70 метрів кожна. До початку повномасштабного вторгнення централізованими послугами було охоплено 100% багатоквартирного фонду (24 будинки, що перебувають в управлінні), а рівень оснащення приладами обліку у багатоквартирному секторі наразі досягає 90%.

Незважаючи на значні руйнування інженерних мереж, у 2023 році громаді вдалося досягти певних успіхів у відновленні критичної інфраструктури. Зокрема, було відновлено роботу централізованих водогонів у селах Хрестище та Маяки, що дозволило забезпечити стабільним водопостачанням понад 100 приватних домогосподарств. Водночас значна частина мешканців сільської місцевості продовжує користуватися приватними свердловинами та колодязями, що підвищує актуальність регулярного моніторингу якості підземних вод.

Головними перешкодами для повного відновлення комунальної стабільності та безпечної експлуатації мереж залишаються масштабні руйнування інженерної інфраструктури (до 80% у певних районах) та високий рівень мінування територій. Це суттєво обмежує доступ технічних служб до лінійних об'єктів та уповільнює темпи проведення відновлювальних робіт, що безпосередньо впливає на екологічну безпеку та умови життєдіяльності населення.

До початку повномасштабної збройної агресії мережа дошкільної освіти Святогірської громади була представлена 6 закладами (ЗДО), які забезпечували належний рівень підготовки дітей до школи. Проте внаслідок активних бойових дій та періоду окупації практично всі комунальні заклади цієї сфери зазнали критичних руйнувань. Зокрема, Богородичанський ЗДО «Теремок» та Долинський ЗДО «Ромашка» були зруйновані вщент. Інші установи, такі як Святогірський ЗДО №18 «Ластівка», Микільський ЗДО «Золота рибка», Хрестищенський ЗДО «Берізка» та Маяківський ЗДО «Веселка», мають різні ступені пошкоджень — від часткового руйнування конструкцій до значних пошкоджень фасаду та внутрішніх комунікацій.

На поточний момент надання освітніх послуг у закладах дошкільної освіти офіційно призупинено. Основними чинниками, що унеможливають відновлення їхньої діяльності, є не лише фізичне руйнування будівель, а й критична відсутність облаштованих найпростіших укриттів та значне скорочення кадрового.

Схожа деструктивна ситуація спостерігається і в секторі загальної середньої освіти. До 24 лютого 2022 року мережа складалася з 5 закладів (чотири школи I-III ступенів та одна I-II ступенів), у яких навчався 701 учень. Станом на 2024 рік інфраструктурні втрати є катастрофічними: Богородичанський та Долинський заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО) зруйновані повністю, будівлі Маяківського та Святогірського закладів мають часткові руйнування, а Хрестищенський ЗЗСО потребує суттєвого ремонту через отримані пошкодження.

З огляду на безпекову ситуацію та стан матеріально-технічної бази, організація навчального процесу зазнала докорінних змін. Діяльність найбільш постраждалих

закладів у селах Богородичне та Долина з вересня 2023 року офіційно призупинена. Решта шкіл громади продовжують функціонувати виключно в дистанційному форматі.

Система охорони здоров'я Святогірської міської територіальної громади функціонує на засадах трирівневої моделі надання медичної допомоги. Однак сучасний стан галузі характеризується критичними викликами, зумовленими наслідками активних бойових дій. Через значні пошкодження медичних об'єктів та міграцію персоналу фізична доступність стаціонарних медичних послуг безпосередньо на території громади залишається суттєво обмеженою, що змушує мешканців звертатися до закладів у сусідніх районах.

Надання первинної та вторинної медичної допомоги наразі інтегровано з мережами сусідніх міст. Первинна ланка забезпечується через співпрацю з Центрами первинної медико-санітарної допомоги Миколаївської та Слов'янської міських рад. Вторинна (спеціалізована) медична допомога для жителів громади надається переважно в КНП «Слов'янська центральна районна лікарня» та Міській лікарні №1 м. Слов'янська, що дозволяє підтримувати доступ до базових медичних послуг в умовах відсутності власних потужностей.

Інфраструктурні втрати медичної галузі є надзвичайно вагомими. До початку повномасштабної збройної агресії мережа первинної ланки налічувала 3 амбулаторії та 7 фельдшерських пунктів. Внаслідок обстрілів фельдшерсько-акушерські пункти в селах Богородичне та Долина були зруйновані вщент, а будівля ключової амбулаторії в місті Святогірськ повністю знищена пожежею. Суттєвих пошкоджень також зазнали амбулаторії в селах Маяки та Хрестище, а також ФАП у Сидоровому та Тетянівці, що фактично паралізувало довоєнну схему медичного обслуговування.

Процес відновлення медичної допомоги на деокупованих територіях громади триває в адаптивному форматі. Зокрема, амбулаторія №9 міста Святогірськ тимчасово відновила прийом пацієнтів, використовуючи приміщення Обласного госпіталю для ветеранів війни. Стабільну роботу вдалося відновити в лікарській амбулаторії села Маяки та ФАП села Тетянівка. Вирішальне значення для підтримки здоров'я населення мають виїзні бригади та гуманітарні місії міжнародних організацій, таких як «Лікарі без кордонів», «International Medical Corps», «Team Rubicon», медична місія «Фріда» та Товариство Червоного Хреста, які забезпечують мешканців медикаментами та фаховими консультаціями безпосередньо в населених пунктах.

Туристична галузь, яка історично була фундаментом економіки та головною спеціалізацією Святогірська, наразі перебуває у стані глибокої кризи. До початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року в громаді функціонувала потужна мережа з 59 великих об'єктів, що включала готелі, санаторії, пансіонати та бази відпочинку. Внаслідок бойових дій та окупації ця інфраструктура зазнала катастрофічних втрат: станом на червень 2024 року практично кожен об'єкт постраждав від обстрілів. Зокрема, із 19 готелів 4 зруйновано повністю, а 15 пошкоджено; серед 19 баз відпочинку 10 знищено, а 9 потребують відновлення. Санаторно-курортний сектор, представлений двома потужними закладами, фактично припинив існування — один санаторій зруйновано, інший серйозно пошкоджено.

Процес відновлення туристичної активності відбувається вкрай повільно через безпекові ризики та масштаби руйнувань. На сьогодні свою діяльність змогли відновити лише одиничні суб'єкти господарювання, серед яких база відпочинку «Шервуд», приватний готель «Лісовий» та кафе «Bouchée». Водночас санаторно-

курортне лікування, що було візитною карткою міста, зокрема в санаторії «Святі Гори», повністю призупинено. Відновлення роботи цих закладів неможливе без капітальної реконструкції будівель та відновлення пошкоджених інженерних мереж.

Екологічний стан Святогірська, який раніше мав статус одного з найчистіших рекреаційних центрів України, зазнав різкого погіршення. Одним із найбільш критичних наслідків російської агресії стала масштабна деградація лісових екосистем. Безперервні обстріли та спричинені ними пожежі призвели до катастрофічного скорочення площ Національного природного парку «Святі Гори». Втрата цих унікальних масивів не лише спричинила деградацію біорізноманіття та знищення ареалів рідкісних видів, а й призвела до суттєвого зниження якості атмосферного повітря, яке раніше вважалося цілющим.

Додатковим чинником екологічної дестабілізації є тотальне забруднення території громади. Руйнування інфраструктури Святогірської Лаври, історичних пам'яток та житлової забудови призвело до накопичення величезної кількості відходів від руйнувань. Територія захащена залишками будівельних матеріалів, що часто містять токсичні компоненти, а також вибухонебезпечними предметами. Це створює нагальну потребу у проведенні комплексної рекультивації земель та гуманітарного розмінування, без яких відновлення безпечного туристичного потенціалу громади залишається неможливим.

Сучасний стан господарського комплексу Святогірської МТГ визначається критичними наслідками бойових дій та окупації. Економічна активність зазнала суттєвого падіння, кількість діючих підприємств та об'єктів малого бізнесу скоротилася на 82%. Промисловий сектор громади, що раніше був представлений 6 підприємствами, наразі майже повністю зупинений, діяльність здійснює лише одне підприємство. Важливу роль у забезпеченні життєдіяльності виконує КП «СЕРВІСКОМУНБУД», чисельність персоналу якого після деокупації скоротилася на 47%, що створює додаткові виклики для належного обслуговування комунальної інфраструктури та екологічної санації територій.

Основою агропромислового комплексу Святогірської МТГ є 3 сільськогосподарських підприємства (ТОВ «Слав-Агро», ТОВ «Технотрейд ЛТД», ПСП «Дружба») та 8 фермерських господарств (ФГ «ЛМ», ФГ «ЛМ-1», ФГ «Верес», ФГ «Армада-Д», Г «Фазенда», ФГ «Маяки», ФГ «Любов», ФГ «Марія-05»). Агропромисловий комплекс громади, який охоплює 19 991,87 га сільськогосподарських угідь (з яких 75,3% — рілля), перебуває у стані поступового відновлення після повної зупинки у 2022 році. Основними чинниками негативного впливу на галузь є забруднення полів вибухонебезпечними предметами, руйнування техніки та дефіцит ресурсів.

З погляду СЕО, сучасна ситуація в громаді має подвійний характер: значне скорочення промислового виробництва призвело до тимчасового зниження прямого техногенного навантаження на довкілля, проте цей ефект повністю нівелюється наслідками збройної агресії. Масштабне забруднення земель та пошкодження систем агротехнічного догляду створюють нові довгострокові екологічні ризики для стану ґрунтів та підземних вод, що вимагає негайного втручання та рекультивації.

Подальший розвиток Святогірської громади та її економічне відродження перебувають у прямій залежності від відновлення екологічного балансу. Природні ресурси - насамперед заповідні лісові масиви НПП «Святі Гори» та басейн річки Сіверський Донець - є базовим капіталом громади, без якого неможливе відновлення її провідної ролі як рекреаційного центру.

Лише через послідовну реалізацію заходів із «зеленого» відновлення та впровадження програм збереження екосистем можна гарантувати безпеку довкілля

та повернути інвесторів у туристичний сектор. Відновлення екологічного благополуччя є ключовою умовою для відродження добробуту місцевих мешканців, господарська діяльність яких традиційно та нерозривно базувалася на використанні унікальних рекреаційних багатств краю.

Вплив воєнних дій

Ведення активних бойових дій на території Донецької області та безпосередньо в межах Святогірської МТГ спричинило безпрецедентне навантаження на всі компоненти довкілля. Наявність великої кількості екологічно небезпечних об'єктів у регіоні значно збільшила ризики аварійних ситуацій на інфраструктурних спорудах, що призвело до масштабного забруднення навколишнього природного середовища. Ситуація ускладнюється тим, що громада є унікальним природним осередком, де екологічна стабільність безпосередньо впливає на її головний економічний ресурс — рекреаційний потенціал.

Відповідно до Стратегії розвитку громади, відновлення екологічної безпеки та збереження природних ландшафтів визначено як пріоритет №1 для відродження туристичної галузі та забезпечення сталого розвитку.

Руйнування будівель, промислових та сільськогосподарських підприємств, зокрема техніка та приміщення господарств ТОВ «Слав-Агро», ПСП «Дружба», ТОВ «Технотрейд ЛТД» та ін., призвело до масштабного засмічення земель відходами від руйнувань. Ці відходи містять небезпечні компоненти, такі як азбест, сполуки важких металів, що вимиваються в ґрунт та підземні води. Внаслідок розривів боєприпасів відбувається хімічне забруднення ґрунтів шкідливими речовинами (важкими металами, залишками паливно-мастильних матеріалів, продуктами детонації), що потребуватиме тривалої рекультивації та детоксикації. Наразі через безпекову ситуацію проведення системного відбору проб для оцінки рівня забруднення залишається проблематичним, що зафіксовано у стратегічних документах як критичне обмеження для відновлення агросектору, де площа ріллі складає понад 15 тис. га.

В результаті бойових дій відбувається додаткове забруднення ґрунтів шкідливими речовинами, що матиме негативні наслідки ще багато років та потребуватиме розробки та впровадження комплексу заходів з рекультивації, меліорації та детоксикації ґрунтів, тощо. Через відсутність можливості виконувати відбори проб ґрунту, станом на теперішній час проблематично визначити вплив на ґрунти таких забруднюючих речовин.

Для подолання цієї невизначеності План заходів на 2026-2027 роки передбачає розвиток системи екологічного моніторингу та цифровізацію послуг, що дозволить у майбутньому накопичувати дані про стан земель у режимі реального часу (Завдання 1.3.1).

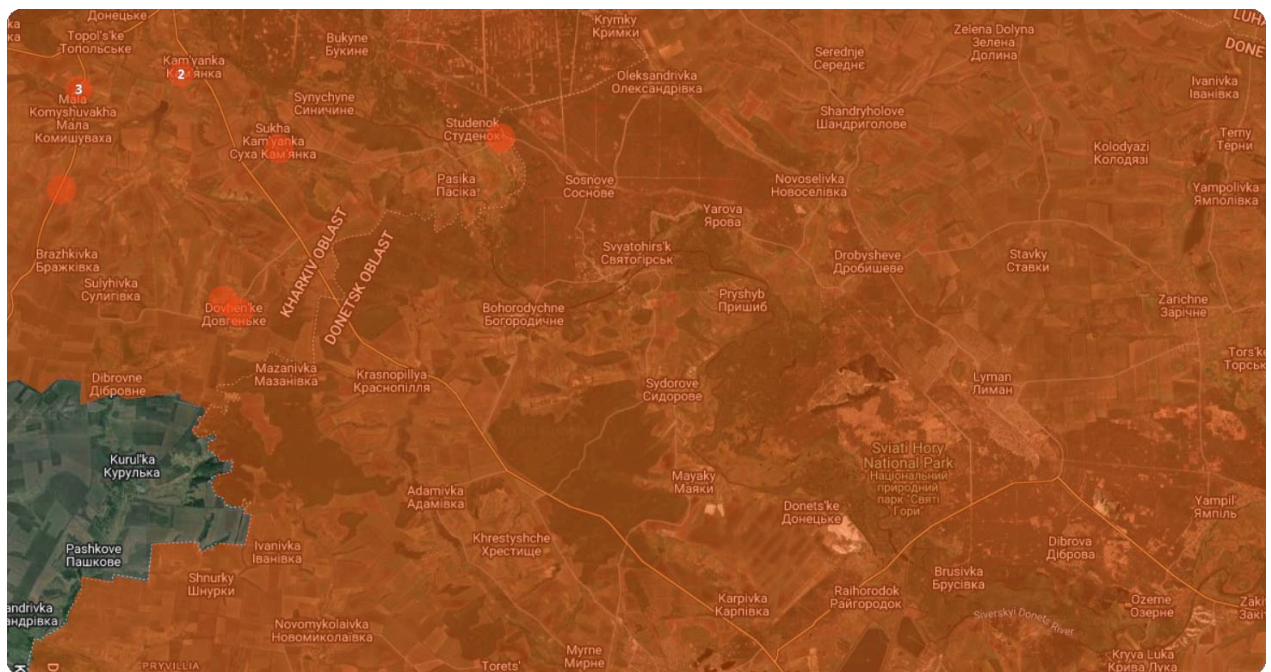
Відходи від руйнувань можуть містити у своєму складі компоненти, що виявляють властивості небезпечні для довкілля та здоров'я населення, проникають в ґрунт та підземні води, потрапляють до атмосферного повітря, розповсюджуючи забруднення.

Громада планує залучення технічної допомоги для створення мобільних пунктів переробки будівельного сміття, що дозволить мінімізувати тиск на існуючі звалища та забезпечити вторинною сировиною відновлення інфраструктури (дорожнє покриття, фундаменти), як це закладено у цілях економічного відновлення.

Степові і лісові пожежі, які виникають в результаті бойових дій, характеризуються

У відповідь на ці виклики Стратегія передбачає створення "Центру безпеки громади" (Завдання 1.1.1), який буде оснащений сучасними засобами моніторингу та швидкого реагування на надзвичайні екологічні ситуації, включаючи лісові пожежі.

Комплексна реалізація Плану заходів Святогірської МТГ, що поєднує гуманітарне розмінування з відновленням соціально-економічної інфраструктури, є єдиним шляхом до стабілізації екологічної ситуації та повернення громаді статусу ключового рекреаційного центру України.

У разі незатвердження даного ДДП території, що зазнали впливу в наслідок бойових дій залишаться незмінними або зазнають змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

21

Загальна відомості щодо геологічної будови

Територія Донецької області, де розташована Святогірська громада, характеризується значною геологічною складністю і відноситься до регіонів із вираженою двоярусною будовою, що зумовлено її розташуванням у межах великих структур Східноєвропейської платформи. Геологічна будова Донеччини визначається перетином кількох великих тектонічних структур:

Донецький кряж (Донецький складчастий пояс). Південна та центральна частини області, де поширені найбільш давні, сильно дислоковані (зім'яті у складки) породи.

Дніпровсько-Донецька западина. Північна частина області, до якої належить Святогірська громада. Ця структура характеризується глибоким заляганням кристалічного фундаменту та потужним осадовим чохлам.

Приазовський кристалічний масив (Приазовська височина). Південна частина області.

Територія має чіткий геологічний поділ на два основні структурні поверхи:

- нижній (кристалічний) складений докембрійськими кристалічними породами (граніти, гнейси, кварцити), що входять до складу Східноєвропейської платформи. Залягає на значних глибинах.
- верхній (осадовий) представлений потужними товщами осадових порід фанерозою (від палеозою до кайнозою).

У північній частині області, включаючи регіон Святогірська (прилегла до Дніпровсько-Донецької западини та північного борту Донецького кряжу) широко поширені кам'яновугільні відклади (пісковики, глини, вапняки, а також пласти вугілля), пермські та тріасові відклади (піски, глини, соленосні породи), породи кайнозою (Четвертинні відклади). Найбільш поширеними на поверхні ґрунтовими породами є молоді четвертинні відклади, які формують сучасний рельєф. Їхня потужність зазвичай становить від кількох до десятків метрів.

Лесові та лесоподібні суглинки широко розвинені на вододільних плато. Це важливі породи для формування чорноземів. Вони схильні до просідання при зволоженні.

Алювіальні відкладення поширені в заплаві річки Сіверський Донець. Складаються з пісків, супісків та суглинків руслових і заплавної фації. Їхня потужність у долині Сіверського Дінця може досягати 15-20 метрів. Еолові відклади, піщані еолово-аккумулятивні форми (дюни, пагорби), які особливо виражені на лівобережжі Сіверського Дінця, складені дрібнозернистим кварцовим піском. Ці відклади формують унікальні ландшафти Національного природного парку «Святі гори».

У геологічній будові беруть участь потужні товщі відкладень палеозойської, мезозойської та кайнозойської груп. Зокрема, у верхньому структурному поверсі поширені:

- крейдові відклади (мезозой) важливі для регіону, оскільки формують крейдяні скелі на правобережжі Сіверського Дінця, які є основою унікальних ландшафтів Святогір'я.
- четвертинні відклади (кайнозой) представлені наймолодшими породами (піски, суглинки, леси), що формують поверхневий шар та мають пряме відношення до ґрунтоутворення та водоносних горизонтів.

Тріас нерозчленований. Геологічний комплекс в геологічному розрізі якого виділено відклади тріасової системи, але без поділу на традиційні підрозділи - нижній, середній та верхній тріас. Вік утворення приблизно 252-201 млн років. Літологічний

склад складають пісковики, аргіліти, глини, місцями конгломерати. Умови утворення континентальні басейни, річкові та озерні системи. Потужність відкладів складає від 50 до 150 м.

Тріас нижній. Найстаріший підрозділ тріасової системи, що охоплює період приблизно 252-247 млн років. Літологічний склад складають пісковики, аргіліти, глини. Умови утворення континентальні басейни, річкові та озерні системи. Потужність відкладів складає від 50 до 100 м.

Тріас верхній. Наймолодший підрозділ тріасової системи, що охоплює період приблизно 237-201 млн років. Літологічний склад складають пісковики, аргіліти, глини, місцями конгломерати. Умови утворення озерно-річкові системи. Потужність відкладів складає від 50 до 120 м.

Верхня крейда. Наймолодший підрозділ крейдової системи, що охоплює період приблизно 100,5-66 млн років (сеноманський ярус). Літологічний склад складають мергелі, крейда, карбонатні породи з глинистими прошарками, місцями піски. Умови утворення морські басейни з переважанням карбонатної седиментації. Потужність відкладів складає від 50-250 м.

Перм. Цисуралій. Нижня серія пермського періоду (рання перма), яка охоплює приблизно 298,9-266,9 млн років тому. Літологічний склад складають галогенні (соляні) відклади у т.ч. кам'яну та калійну сіль, гіпс. Умови утворення озерно-річкові системи. Потужність відкладів складає від 200 до 400 м.

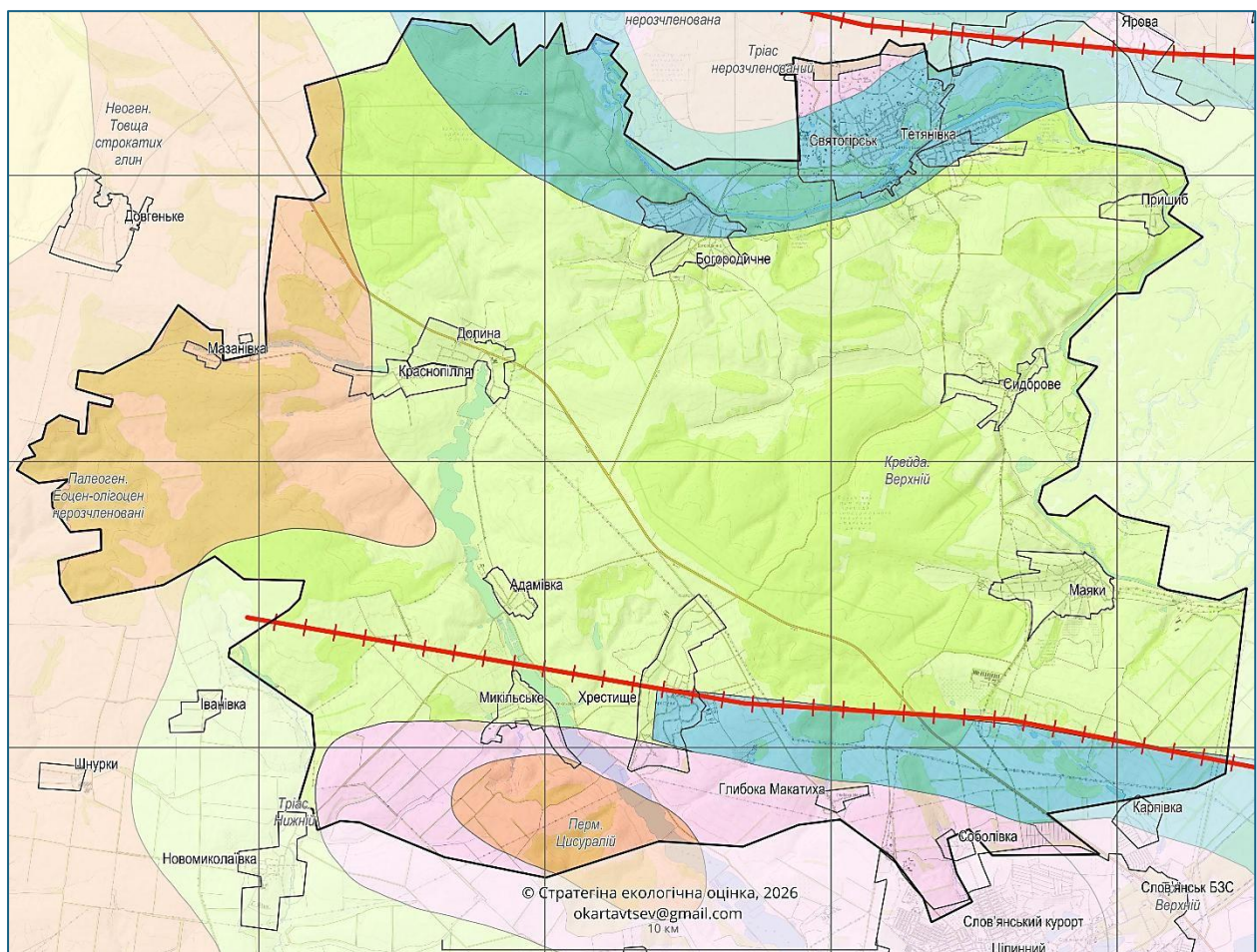

Рисунок 2.3 Геологічна будови в межах Святогірської територіальної громади

Геологічні проблеми регіону. У регіоні Святогірська, де поширені крейдові та вапнякові породи, особливо на правобережжі Сіверського Дінця, можливий

розвиток карстових явищ. Заплава річки Сіверський Донець, де поширені лучні ґрунти та біогенні відклади (торфи), періодично схильна до заболочування та підтоплення під час весняних повеней. Хоча регіон вважається відносно стійким, північна частина Дніпровсько-Донецька западина може відчувати слабкі сейсмічні поштовхи, пов'язані з тектонічними рухами.

Особливості інженерно-геологічної будови в межах територіальної громади

Територія громади охоплює заплаву, надзаплавні тераси та різко виражені правобережні крейдові схили Сіверського Дінця. Наявність оголених крейдових урвищ і печер.

Стратиграфічну основу регіону складають корінні породи верхньокрейдовими карбонатами правобережних схилів, поверх них у пониженнях розвинені континентальні четвертинні відклади заплави й терас (алювіальні піски з прошарками супісків/суглинків), а на вододілах - лесовидні суглинки.

Основні загальні інженерно-геологічні елементи (ІГЕ) території громади які потрібно враховувати для потреб попереднього планування. На об'єкті будь-якого будівництва ІГЕ слід уточнювати за результатами детальних інженерно-геологічних вишукувань.

ІГЕ-1. Верхньокрейдові карбонати. Поширені на правобережних схилах долини, крейдові урвища «Святих гір» з печерними формами. Мають високу пористість і розчинність карбонатів з утворенням порожнин і ніш; на урвищах - обвали, осипи, локальні зсуви при перезволоженні та підрізці схилів. У скельному стані несуча здатність достатня, але водочутливість і нерівномірність масиву потребує додаткових заходів при закладанні фундаментів і підземних споруд.

ІГЕ-2. Четвертинні алювіальні заплави і тераси Сіверського Дінця. Складають піски дрібно- та середньозернисті, місцями з гравієм/галечником; прошарки супісків/суглинків. Формує заплаву, першу-другу тераси, сучасні прируслові вали та стариці. Мають високу фільтраційну здатність, високі ґрунтові води (з сезонними коливаннями), можливі просідання/ущільнення слабких шарів, локальна суфозія в тонкодисперсних прошарках. На заплаві можливий ризик підтоплення і берегоруйнування.

ІГЕ-3. Еолово-алювіальні піски борів (піщані товщі терас). Поширені піщані тераси в соснових лісах які характерні для Святогірського НПП та мають дюноподібні форми. Відрізняються доброю дренаваністю та низькою природною щільністю і потенціалом до вітрової ерозії, під час зволоження значний ризик суфозійних деформацій та нерівномірного осідання при навантаженні.

ІГЕ-4. Лесовидні суглинки вододілів і схилів. Поширені на підвищених площах за межами заплав, типові для лівобережних терас та плато. Мають структурну (часто метастабільну) пористість, чутливість до розмокання у ненасиченому стані мають задовільні несучі показники, проте при зволоженні можливі просадкові/суфозійні явища.

ІГЕ-5. Делювіально-елювіальні та колювіальні відклади схилів. Складаються з крейдових уламків, суглинків, супісків та уламкового матеріалу, формуються за рахунок осипів, зсувів, розмиву. Мають відповідно, неоднорідні, слабоущільнені, зі змінною вологістю та підвищений зсувний потенціал при насиченні або підрізці схилів, потребують планувальних і дренажних заходів.

ІГЕ-6. Техногенні (насипні) ґрунти. Поширені в межах населених пунктів, дорожніх насипів, рекреаційних майданчиків, склад дуже мінливий.

Гідрогеологічні умови

Територія має складні гідрогеологічні умови. Основний водоносний горизонт, що широко використовується для централізованого та індивідуального водопостачання населених пунктів громади, зазвичай пов'язаний з четвертинними (алювіальними, алювіально-флювіогляціальними) та неогеновими відкладами і залягає на глибині близько 30-40 м (дані можуть варіюватися залежно від рельєфу та конкретної точки). Потужність товщі водоносних пісків та пісковиків в середньому становить 5 - 15 м. Дебіт експлуатаційних свердловин становить приблизно 5-15 м³ год, що є достатнім для забезпечення потреб невеликих населених пунктів та індивідуальних господарств. Вода переважно прісна, гідрокарбонатно-кальцієва (що характерно для цього типу порід). Мінералізація низька, в межах 0,2-0,8 г/л. Загальна жорсткість середня, від 4,0 до 10,0 мг-екв./л.

На знижених ділянках та в заплаві річки Сіверський Донець ґрунтові води залягають на невеликій глибині 3-8 м. На підвищених ділянках та вододілах ця глибина збільшується до 9-15 м.

Надрокористування

Згідно з даними Державної служби геології та надр України доступ до електронної інформаційної бази обмежено через воєнний стан).

Станом на грудень 2025 року відсутня інформація про ділянки надр, щодо яких оголошено конкурси на укладення угод про розподіл продукції.

У разі незатвердження ДДП вплив на геологічне середовище залишиться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ТА ЛАНДШАФТИ

Рельєф Донецької області горбисто-рівнинний, з характерною сильною ерозією ґрунтів. Північна та центральна частини області - це Донецький кряж, південна - Приазовська височина. У ландшафтній структурі території області переважають степові височини та схили, степові рівнинні комплекси терас, а також горбисті, піщані та лісові рівнини, річкові долини та мережа балок. Типові ландшафти області – сильно розчленовані балками рівнини та височини, які переходять у заплавні ландшафти річкових долин, а також лиманні рівнини на морському узбережжі.

Святогірська міська територіальна громада розташована в межах Лівобережно-Дніпровського лісостепового краю у східній частині України. Її ландшафти характеризуються поєднанням рівнинних ділянок з унікальними природними комплексами, зокрема тими, що входять до складу Національного природного парку «Святі гори».

Територія Святогірської громади є частиною більших фізико-географічних комплексів України: фізико-географічна країна: Східноєвропейська рівнина (південно-західна частина Східноєвропейської фізико-географічної країни); фізико-географічна зона: Лісостепова зона; фізико-географічний край: Лівобережно-Дніпровський лісостеповий край (в межах Придніпровської низовини та схилів Середньоруської височини).

Ландшафти громади є різноманітними, поєднуючи зональні (лісостепові) та азональні (пов'язані з рельєфом і річковою мережею) риси. Домінуючим класом є рівнинні ландшафти, які займають більшу частину території. Вони представлені лісостеповими типами з характерними ґрунтами (чорноземи) та рослинністю.

Наявність річки Сіверський Донець та пов'язаного з нею рельєфу (середня висота над рівнем моря близько 87 м, але з перепадами, що формують крейдянні гори) зумовлює існування різноманітних ландшафтних місцевостей. Присутні заплавні ландшафти, лісові масиви (переважно хвойні на піщаних терасах та широколистяні на схилах) та луки. Також присутні антропогенні ландшафти - населені пункти (Святогірськ та інші), сільськогосподарські угіддя, дороги та лісонасадження. Таким чином, ландшафти Святогірської громади - це мозаїка лісостепових природних та антропогенних комплексів, особливу цінність серед яких мають природні території вздовж річки Сіверський Донець та крейдянні відслонення, що охороняються в межах національного парку. Таким чином, Святогірська громада розташована в переважній частині території в Сіверськодонецькому терасовому районі і частково в Середньодонбаському лесовому районі в долині річки Сіверський Донець, з терасовими рівнинами та лесовими височинами.

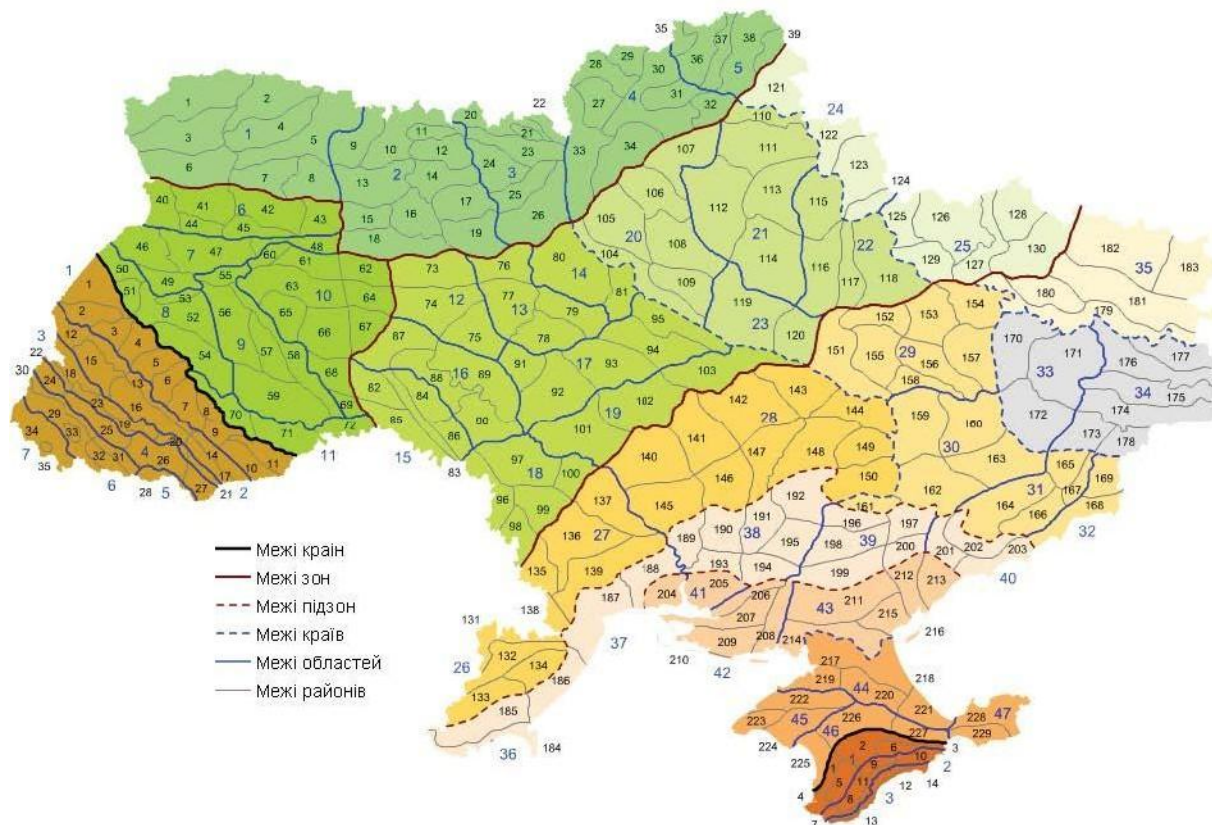

Рисунок 2.4. Фізико-географічне районування

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ

Земельний фонд громади

Загальна площа сільськогосподарських земель Святогірської міської територіальної громади становить 19 991,16 га, з них сільськогосподарські угіддя складають 19 577,34 га, а рілля - 15 060,54 га. У користуванні сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств (ФГ) знаходиться 10 119,78 га угідь (51,7% від загальної площі громади), з яких рілля складає 9 814,72 га (65,16% від загальної площі всієї ріллі громади). Основою агропромислового комплексу є 4 ключові підприємства - ТОВ «Маяки-Агро», ТОВ «Технотрейд ЛТД», ПСП «Дружба», ТОВ «Слав-Агро» та 10 фермерських господарств, що спеціалізуються на вирощуванні зернових, бобових та олійних культур.

Земельні ресурси громади зазнали катастрофічного погіршення внаслідок збройної агресії та активних бойових дій. Через мінування та безпосередні бойові зіткнення у 2024 році не використовувалося 7 153,8 га сільськогосподарських угідь. Повністю або частково зруйнована матеріально-технічна база та техніка господарств, а ґрунти зазнали механічного та хімічного забруднення. Зокрема, підприємства ФГ «Армада» та ТОВ «Агрофірма Слав-Агро» були змушені повністю припинити свою діяльність. Критичною проблемою залишається відсутність актуальних досліджень стану якості ґрунтів з початку повномасштабного вторгнення.

Відповідно до Стратегії розвитку громади, подолання наслідків агресії у земельному секторі вимагає комплексного підходу. Пріоритетними напрямками визначено проведення гуманітарного розмінування сільськогосподарських угідь для відновлення доступу фермерів до полів. План заходів на 2026-2027 роки передбачає розробку програм з рекультивациі та детоксикації земель, а також залучення інвестицій для відновлення зруйнованої інфраструктури АПК. Крім того, стратегічні документи наголошують на необхідності відновлення екологічного моніторингу та інвентаризації пошкоджених земель, що є обов'язковою передумовою для безпечного відновлення агровиробництва та повернення громаді її продовольчого потенціалу.

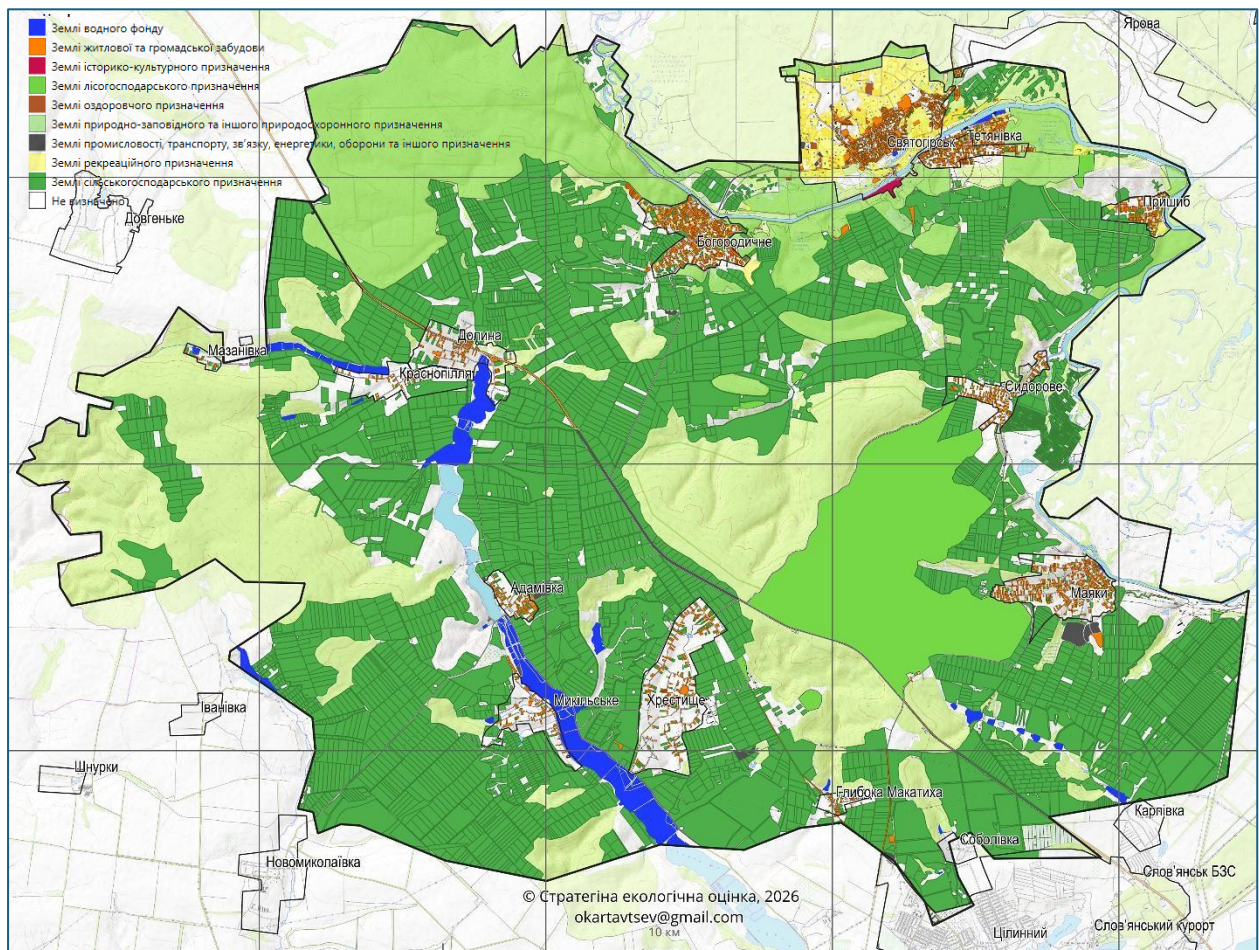

Рисунок 2.5 Кадатрова карта земельних ділянок за категорією землекористування

У разі незатвердження документа державного планування характер використання земельних ресурсів громади залишиться незмінним або зазнає суттєвих змін у бік подальшого погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

Структура ґрунтового покриву

Святогірська громада розташована на півночі Донецької області, на межі двох природних зон - Лісостепу та Північного Степу, у басейні річки Сіверський Донець, що формує її ґрунтовий покрив та визначає можливості сільськогосподарського використання. Ґрунтовий покрив громади є досить різноманітним, але домінують високородючі ґрунти, характерні для лісостепової зони, та менш родючі ґрунти заплави Сіверського Дінця:

Чорноземи звичайні малогумусні. Це найпоширеніший і найбільш родючий тип ґрунтів, особливо на підвищених ділянках і плато, які не зазнають впливу заплавних вод. Вміст гумусу середній або низький (3,5-4,5%). Реакція близька до нейтральної або слаболужна (рН 6,5-7,5). Ідеально підходять для вирощування зернових культур (пшениця, ячмінь), соняшнику та кормових культур.

Сірі лісові ґрунти. Поширені на ділянках, покритих природною лісовою рослинністю (особливо в соснових лісах Святогір'я). Вони менш гумусовані порівняно з чорноземами. Вміст гумусу низький (2,0-3,0%). Реакція слабокисла (рН 5,5-6,5). Вимагають внесення добрив та вапнування для ефективного вирощування більшості сільськогосподарських культур.

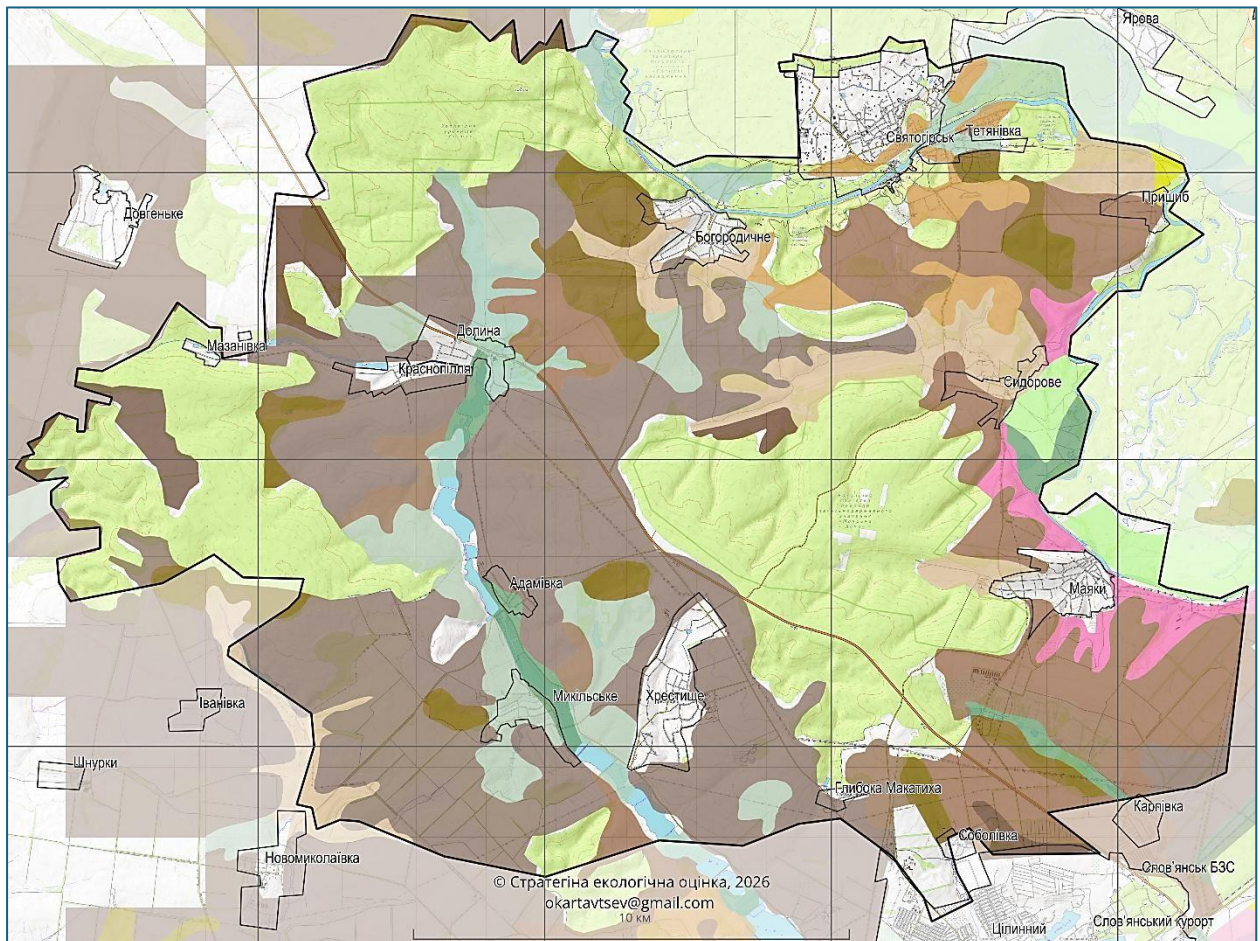

Рисунок 2.6 Карта ґрунтів Святогірської громади

Лучні та лучно-болотні ґрунти. Розташовані в заплаві річки Сіверський Донець та низинних ділянках. Вони утворюються під впливом близьких ґрунтових вод і періодичного затоплення. Вміст гумусу високий, але залежить від гідрологічного режиму. Придатні для кормових трав, сіножатей та випасу худоби. Ґрунти, особливо чорноземи на схилах, схильні до водної ерозії та, меншою мірою, вітрової дефляції через недостатнє зволоження та інтенсивне сільськогосподарське використання.

Більшість ґрунтів потребує заходів з охорони ґрунтів (контурне землеробство, мінімальний обробіток) для збереження родючості.

Внаслідок бойових дій ґрунти можуть бути забруднені важкими металами та вибухонебезпечними предметами, що є основною перешкодою для їх використання. Основними джерелами забруднення ґрунтів стали продукти детонації боєприпасів, уламки військової техніки та неконтрольовані витоки пально-мастильних матеріалів. Це призвело до накопичення важких металів (свинець, кадмій, ртуть) та токсичних сполук, що критично впливає на біологічну цінність земель. Ситуація ускладнюється руйнуванням інфраструктури, через що в ґрунт потрапляє будівельне сміття, азбест та хімічні речовини, а відсутність системного моніторингу унеможливорює точну оцінку глибини цього забруднення.

Відповідно до Стратегії розвитку та Плану заходів на 2026-2027 роки, громада визначає відновлення земельного фонду як пріоритет. Головним викликом є обстеження та розмінування територій за допомогою сервісів ДСНС. У перспективі планується впровадження заходів із рекультивації та детоксикації ґрунтів, а також цифровізація екологічного моніторингу. Ці кроки є необхідними не лише для повернення земель в аграрний обіг, а й для збереження рекреаційного потенціалу громади, оскільки стан ґрунтів безпосередньо впливає на чистоту підземних вод та здоров'я екосистем.

У разі незатвердження ДДП використання земельних ресурсів та вплив на ґрунти залишиться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

Кліматичні чинники

Клімат громади помірно-континентальний, проте більш посушливий та з більшими річними амплітудами температури, ніж у північних регіонах. Характерними ознаками є спекотне літо та холодна зима з нестійким сніговим покривом.

Опис поточних кліматичних умов

Тип клімату за загальноприйнятою класифікацією Кеппена-Гейгера. Географічне положення Святогірської МТГ зумовлює помірно-континентальний тип клімату (Dfa) - спекотний літній вологий континентальний клімат під впливом циклонів. Для характеристики температури повітря, атмосферних опадів та вітру були використані середньобаторічні значення, а також сезонний розподіл їх помісячних значень протягом року на основі результатів метеорологічних спостережень на найближчій метеостанції (м. Ізюм). За рекомендаціями ВМО, до якої Україна офіційно подає дані національних метеорологічних спостережень, для гарантування достатньої достовірності даних в умовах зміни клімату середньобаторічні кліматичні значення мають бути розраховані за період щонайменше 30 років (за наявності). Для візуалізації середньобаторічних показників температури та опадів та їхнього сезонного розподілу була використана кліматограма (клімадіаграми) Технічного Університету Дрездену¹.

¹ Методичні рекомендації щодо врахування кліматичного компонента в документах державного планування та під час здійснення стратегічної екологічної оцінки. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 31 жовтня 2024 року № 1382

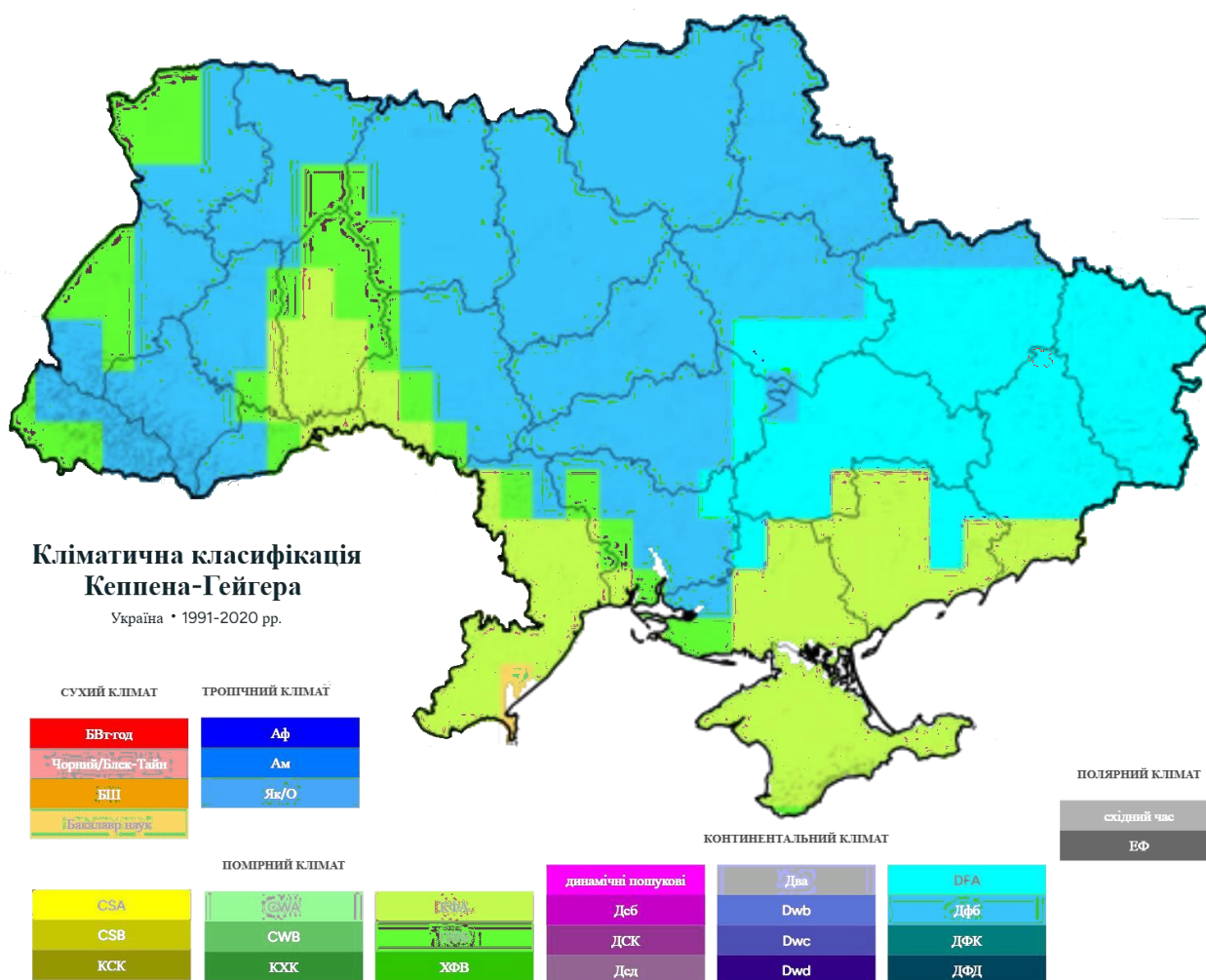

Рисунок 2.7 Тип клімату за загальноприйнятою класифікацією Кеппена-Гейгера.

Зима переважно малосніжна, нетривала, зі стійкими відлигами, порівняно тепла. Літо тепле, іноді спекотне, помірно вологе. Середньорічна температура повітря становить близько 8-9 °С тепла. За останнє десятиліття спостерігається чітка тенденція до підвищення середньорічної температури, головним чином за рахунок зимових місяців.

Середня температура найхолоднішого місяця року (січня) становить 2-4°С морозу, найтеплішого місяця (липня) досягає 19-20°С тепла, але в окремі роки температура повітря помітно відхиляється від цих величин. Абсолютний максимум температури сягає 41-42°С тепла, абсолютний мінімум – близько 35-38°С морозу.

Таблиця 2.3 Температура повітря, °С

Температура повітря, °С	Місяць												Рік
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Середній максимум, °С	-3	-1	3	13	20	23	25	24	19	11	4	0	11
Середня температура, °С	-7	-5	-1	10	16	18	21	23	15	7	2	-3	8.0
Середній мінімум, °С	-8	-6	-2	5	10	13	15	14	10	4	-1	-5	4

Тривалість періоду з середньодобовою температурою нижче 0°С (зима) на території Святогірська становить у середньому 90-105 днів, а вище 0°С – 260-275 днів. Середня дата стійкого переходу температури через 0°С у бік підвищення (початок весни) припадає на 5-10 березня, а у бік зниження (початок зими) – 20-25 листопада.

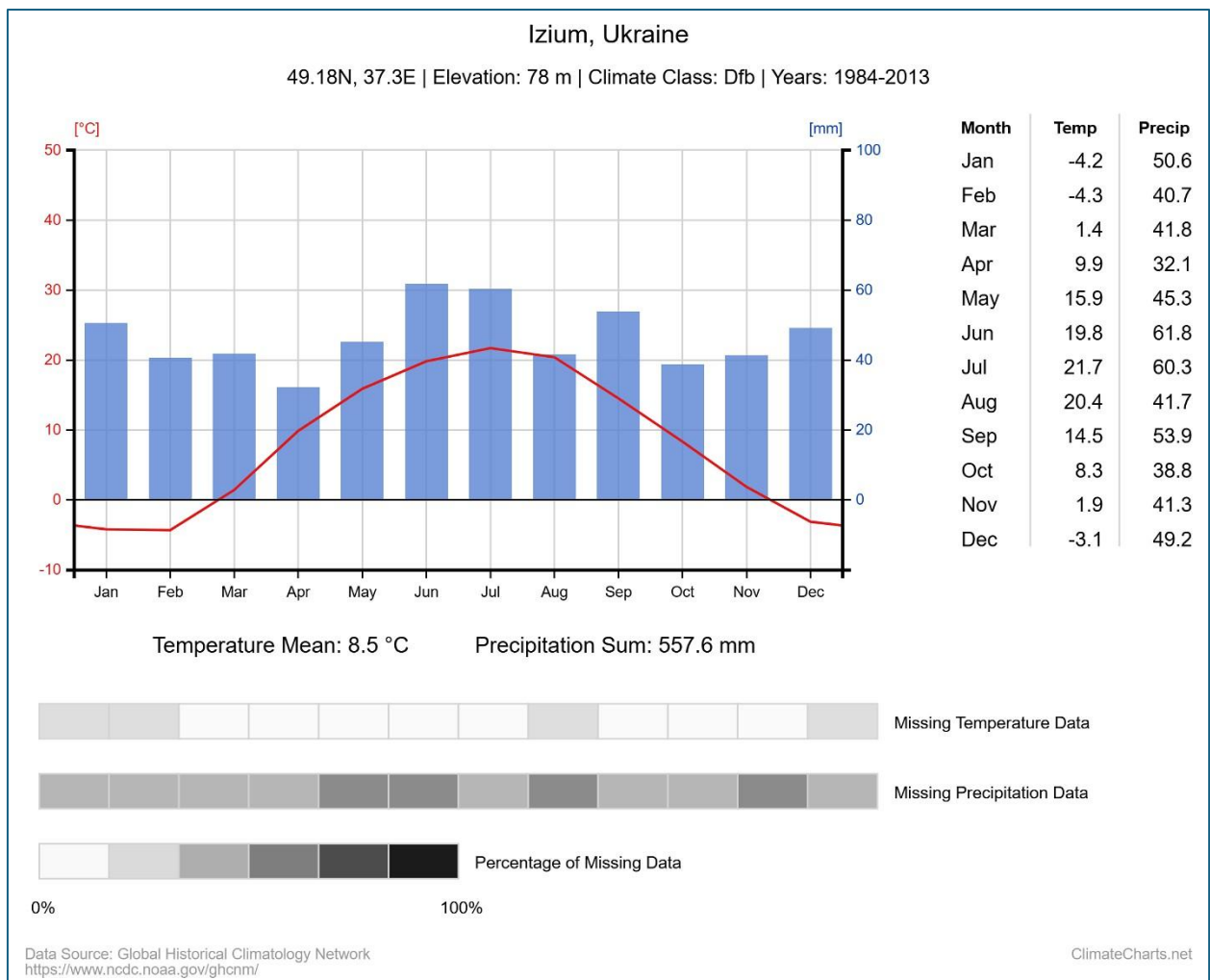

Рисунок 2.8 Кліматограма середньобогаторічних значень, а також сезонний розподіл їх помісячних значень протягом року на основі результатів метеорологічних спостережень

Річна кількість опадів становить 450-550 мм, найбільше їх випадає у травні-липні та вересні-жовтні, мінімум – у зимові місяці. Сніговий покрив нестійкий, висотою 10-30 см. Клімат помірно континентальний, з нестійкими погодними умовами через вплив атлантичних, арктичних і континентальних повітряних мас. Безморозний період триває 170-180 днів.

Стійкий сніговий покрив утворюється наприкінці листопада або на початку грудня, але в останні роки він часто нестійкий. Середня висота снігу - 5-10 см, у суворі зими може досягати 30-40 см. Глибина промерзання ґрунту зазвичай 50-80 см, у малосніжні холодні зими – до 120 см.

Річна кількість опадів у Святогірську становить 500-600 мм, найбільше випадає влітку (червень-липень) у вигляді дощів та гроз, найменше – у лютому-березні. У окремі роки сума опадів коливається від 400 до 750 мм.

Таблиця 2.4 Норма опадів, мм

Середня кількість опадів, мм	Місяць												Пік
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
	42	34	33	41	52	62	48	41	40	27	42	52	

Вітровий режим: переважають західні та північно-західні вітри, середня швидкість - 3-4 м/с, під час негоди - до 12-15 м/с.

Таблиця 2.5 Середня за рік повторюваність напрямків вітру, %

Північ	Північний схід	Схід	Південний схід	Південь	Південний захід	Захід	Північний захід
9	13	17	19	7	12	12	11

Вологість повітря: середня річна - 70-75% (у липні-серпні 50-60%, взимку 80-90%).

Небезпечні явища погоди: у зимовий період - сильний вітер, хуртовини, ожеледь, тумани; у літній – грози, град, сильні зливи. Іноді вони набувають стихійного характеру та завдають шкоди господарству.

Загалом умови громади сприятливі для сільського господарства та рекреації (літній і зимовий відпочинок).

Адаптація до змін клімату в громаді

Інтеграція питань зміни клімату в процес стратегічного розвитку та прийняття рішень на всіх етапах, в тому числі при підготовці планувальних документів, є одним із ключових способів реагування на виклики, пов'язаних зі зміною клімату. СЕО виступає одним з найбільш дієвих інструментів для інтеграції кліматичної політики, яка забезпечує дотримання пріоритетів політики пом'якшення та адаптації до зміни клімату на місцевому рівнях.

За останні роки в регіоні, як і по Україні та в цілому у світі відмічається безперервний період потепління. За даними вчених 2025 рік загалом є найтеплішим за інструментальних час спостережень і має всі шанси стати найтеплішим роком, перевищивши рекорди 2023 та 2024 років.

Зміна клімату – процес, який безпосередньо або опосередковано пов'язаний з людською діяльністю та змінює склад земної атмосфери, що є додатковим чинником до природної мінливості клімату, яка спостерігається протягом порівнюваних часових періодів. Головним винуватцем глобального потепління вважається парниковий ефект. Середньо- і довгострокові прогнозування кліматичних показників здійснюють на основі моделей зміни клімату, які враховують можливі сценарії глобальних викидів парникових газів. Для аналізу тенденцій зміни клімату на території України а рекомендується використовувати кліматичні моделі за сценаріями RCP4.5 (CMIP5) або SSP2-4.5 (CMIP6), які вважаються усередненими шляхом ймовірного розвитку та найбільш вірогідними сценаріями до 2060 року за оцінками експертів.

Таблиця 2.6 Сценарії зміни клімату згідно CMIP5

RCP	Опис сценарію зміни клімату	Ступінь нагріву земної поверхні, Вт/м ²
1	2	3
RCP 1.9	Глобальне потепління становить нижче 1,5°C, що є бажаною метою Паризької угоди	1,9
RCP 2.6	Викиди вуглекислого газу (CO ₂) почнуть знижуватися до 2020 року і стануть нульовими до 2100 року. Зростання глобальної температури не більше 2°C до 2100 року.	2,6
RCP 4.5	Середній сценарій, вважається найбільш реалістичним. Пік емісій парникових газів близько 2040 року, після чого зниження. Зростання глобальної температури до 2-3°C до 2100 року.	4,5

RCP	Опис сценарію зміни клімату	Ступінь нагріву земної поверхні, Вт/м ²
1	2	3
RCP 8.5	Найгірший сценарій. Викиди парникових газів продовжуються протягом 21 сторіччя. Зростання глобальної температури до 5°C до 2100 року.	8,5

Таблиця 2.7 Соціально-економічні шляхи зміни клімату згідно CMIP6

SSP	Опис соціально-економічного шляху	Потепління		Вірогідні температури у 2081-2100 рр.
		2041-2060	2081-2100	
1	2	3	4	5
SSP1-1.9	Дуже низькі викиди парникових газів: скорочення викидів CO ₂ до чистого нуля до 2050 року	1,6°C	1,4°C	1,0 – 1,8
SSP1-2.6	Низькі викиди парникових газів: скорочення викидів CO ₂ до чистого нуля до 2075 року	1,7°C	1,8°C	1,3 – 2,4
SSP2-4.5	Середні викиди парникових газів: викиди CO₂ залишаються без змін до 2050 року, потім знижуються, але не досягають чистого нуля до 2100 року. Найбільш вірогідний шлях	2,0°C	2,7°C	2,1 – 3,5
SSP3-7.0	Високі викиди парникових газів: викиди CO ₂ подвоюються до 2100 року	2,1°C	3,6°C	2,8 – 4,6
SSP5-8.5	Дуже високі викиди парникових газів: викиди CO ₂ потроюються до 2075 року	2,4°C	4,4°C	3,3 – 5,7

Історична та прогнозована середня температура повітря на поверхні

Донецька, Україна • 1950-2014 • Багатомодельний ансамбль СМІР6

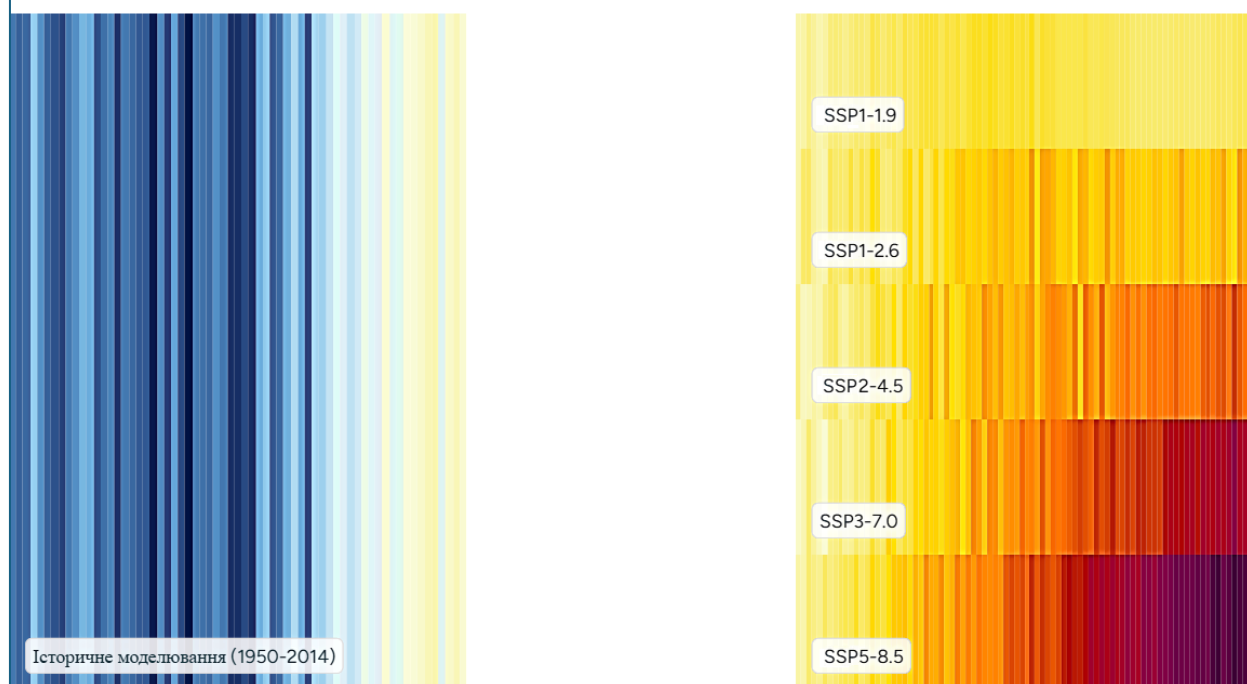

Рисунок 2.9 Графік «Смуги потепління» за результатами моделювання

Графік «Смуги потепління» надає візуальне представлення зміни вибраної змінної температури або опадів. Кожен стовпчик представляє середньорічне значення за рік. Дані отримані з медіани ансамблю кількох моделей СМІР6: історичне моделювання, 1950-2014 роки та для кожного SSP, 2015-2100 роки. Відносно тепліше позначається жовтим або червоним кольорами, тоді як відносно похолодання позначається синім. Для дощу синіший колір означає вологіше.

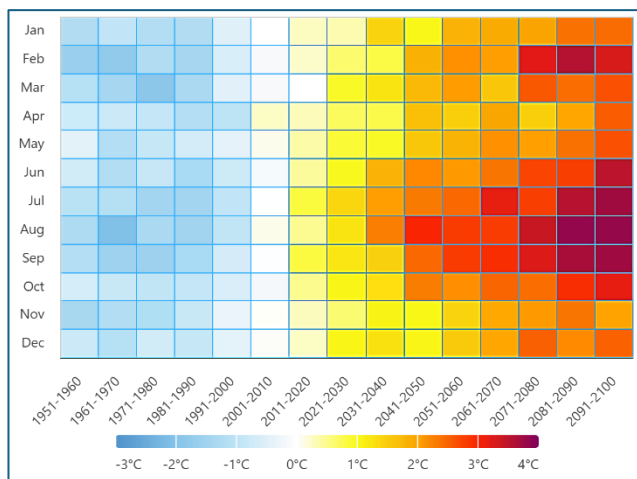

Рисунок 2.10 Прогнозований тепловий графік максимуму добової максимальної температури

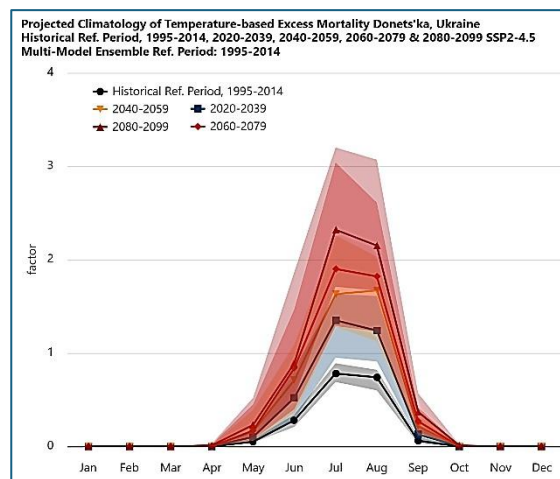

Рисунок 2.11 Прогнозована надлишкова смертність пов'язана з температурою 2020-2039 pp.

Цей графік теплового навантаження відображає різницю між кожним середнім періодом за десятиліття та історичним контрольним періодом (1995-2014) для кожного місяця, за різними сценаріями потепління SSP.

За результатами проведеного дослідження чутливості громади до загроз,

пов'язаних зі зміною клімату, можна сформувати таблицю з визначенням секторів економіки громади, які є найбільш чутливі до тієї чи іншої кліматичної загрози.

Результати оцінки чутливості до наслідків кліматичних загроз по секторах економіки із зазначенням загальної числової оцінки чутливості громади до кліматичних загроз, визначені найбільш чутливість, до яких повинна бути проявлена найбільша увага при плануванні заходів з адаптації клімату.

Таблиця 2.8. Загальна оцінка чутливості громади до кліматичних загроз з урахуванням імовірності виникнення

Група кліматичних загроз	Кліматична загроза	Розрахунок чутливості	Оцінка чутливості	
1	2	3	4	5
Екстремальна спека		$3 \times 15 = 45$	>40	сильна
Екстремальний холод		$1 \times 9 = 9$	<10	низька
Екстремальні опади	Екстремальні зливи	$2 \times 8 = 16$	<20	середня
Підтоплення	Повені	$2 \times 22 = 44$	>40	сильна
Посуха та дефіцит води		$2 \times 8 = 16$	<20	середня
Шторми, буревії	Сильний вітер, блискавки	$(1 \times 10) + (2 \times 4) = 18$	<20	середня
Пожежі	Пожежі лісові і наземні	$3 \times 15 = 45$	>40	сильна
Інші	Захворювання, поширення інвазійних	$2 \times 8 = 16$	<20	середня

З врахування чутливості громади до кліматичних ризиків та ступенів адаптації до них виконаємо оцінку вразливості громади до ризиків, пов'язаних зі зміною клімату. Оцінка проводиться відповідно до методики Угоди мерів.

Таблиця 2.9. Інтегральні рівні чутливості і адаптації

Чутливість	Потенціал адаптації			
	0	1	2	3
1 – 5	V1	V0	V0	V0
6 – 10	V1	V1	V0	V0
11 – 15	V2	V1	V1	V0
16 – 20	V2	V2	V1	V1
21 – 25	V3	V2	V2	V1
26 – 30	V3	V3	V2	V1
Понад 31	V3	V3	V3	V2

V3 - дуже високий рівень вразливості, вам слід вибрати варіанти адаптації і вжити термінових заходів.

V2 - високий рівень вразливості, вам слід запропонувати належні дії з адаптації для зниження вразливості.

V1 - прийнятний рівень вразливості, проте необхідно запропонувати заходи з адаптації і забезпечити регулярний моніторинг.

V0 - прийнятний рівень вразливості, тому немає необхідності проводити будь-які заходи з адаптації та здійснювати моніторинг.

Рівень вразливості означає, які пошкодження та збитки може принести громаді конкретний кліматичний ризик. Так, наприклад, може бути само по собі потенційно

загрозливе явище, але громада вже добре адаптована до нього. В такому разі додаткових першочергових дій не потрібно. А для іншого ризику, навіть якщо це явище стається нечасто та має не дуже загрозливих наслідків, громада може бути зовсім не підготовленою і понесе надмірні непередбачені збитки.

Таблиця 2.10. Підсумкова оцінка вразливості до ризиків від кліматичних загроз

Кліматичний ризик	Чутливість	Оцінка адаптації	Оцінка вразливості
Екстремальна спека	45	2	V3
Екстремальний холод	9	2	V0
Екстремальні опади	16	1	V1
Повені	44	2	V3
Посуха та дефіцит води	16	1	V2
Шторми, буревії	18	2	V0
Пожежі	40	2	V3
Захворювання, спричинені інвазійністю	20	1	V1

Таким чином, найбільшу вразливість громади виявлено до кліматичних загроз пов'язаних з екстремальною спекою, повенями та лісовими і наземними пожежами. Середній рівень вразливості для загрози посухи та дефіциту води. Ці ризики потребують найбільшої уваги, проведення адаптаційних заходів - розвиток необхідної інфраструктури, попереджувальних дій, проведення навчання, забезпечення соціального захисту. Необхідно заздалегідь планувати розвиток системи водовідведення з врахуванням можливих підтоплень. Існуючий рівень запобігання наслідкам цих ризиків безпеки гарантує достатній комфорт, але для подібних потенційно вразливих ризиків потрібно проявляти уважність, вчасно реагувати на критичні ситуації, вносити зміни у існуючу систему відведення води. Низьким за рівнем вразливості для громади є ризики, що пов'язані з екстремальними опадами та збільшенням захворюваності населення та поширення інвазійних видів. Прийнятний рівень вразливості пов'язаний з кліматичних загроз пов'язаних з екстремальним холодом та штормами та буревіями.

Оцінка впливу даного документу державного планування на клімат виконана із комбінації п'яти елементів: М-, М+, Мt, А+ та А-. Кількісні значення елементів М+ та М- будуть розраховані як поточні середньорічні сумарні викиди та поглинання парникових газів від конкретного заходу та оцінка середньорічних сумарних викидів та поглинання парникових газів після завершення².

Таблиця 2.11. Елементи узагальненої оцінки впливу на клімат

Елемент	Напрямок	Варіант впливу на клімат	Ознаки наявності в Стратегії та Плані
1	2	3	4
М-	зменшення	зменшення сумарного	- зменшення енерго-, ресурсо- та водокористування

² Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 31.10.2024 № 1382

Елемент	Напрям	Варіант впливу на клімат	Ознаки наявні в Стратегії та Плані
1	2	3	4
		щорічного негативного впливу	<ul style="list-style-type: none"> - збільшення територій, що забезпечують поглинання вуглецю - збільшення частки використання велосипедів у порівнянні з громадським та індивідуальним - зменшення або відмова від використання викопного палива за рахунок збільшення використання відновлювальних джерел енергії - перехід на низьковуглецеві технології - покращення (удосконалення) практик поводження з відходами та землекористування
M+		збільшення сумарного щорічного негативного впливу	відсутні
Mt		одноразові великі викиди ПГ	відсутні
A+	адаптація (adaptation)	сприяння сумарного адаптаційного потенціалу	<ul style="list-style-type: none"> - ефективне використання місцевих ресурсів (енергетичних, матеріальних, транспортних, земельних, водних т.д.) - впровадження систем водоспоживання та водовідведення з урахуванням можливих змін у режимі опадів - перехід на клімат нейтральні технології - створення додаткових комфортних зон зеленої інфраструктури в межах населених пунктів (з контрольованою температурою та вологістю) - забезпечення енергоефективного та інженерного захисту споруд від стихійних природних лих
A-		зменшення сумарного адаптаційного потенціалу	відсутні

Населені пункти громади загалом, характеризується формуванням специфічного мікроклімату, за рахунок специфіки зміни аеродинамічних, радіаційних, термічних характеристик атмосфери та вологості. Виділення в містах великої кількості тепла, зміна газового та аерозольного складу повітря призводять до зростання температури повітря та формування так званих «островів» тепла. Стратифікація температури над великим містом у порівнянні з температурою прилягаючої місцевості може спостерігатися до висоти в кілька сотень метрів.

Ключовим елементом при адаптації до зміни клімату є контроль за обсягами викидів парникових газів.

У разі незатвердження ДДП викиди парникових газів та кліматичні чинники залишаться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області

Таблиця 2.12. Результати оцінки ризиків виникнення кліматичних загроз за IPCC

Кліматична загроза	Поточний ризик виникнення		Прогнозний ризик виникнення		
	імовірність виникнення	вплив	зміна інтенсивності	зміна частоти	період
1	2	3	4	5	6
Екстремальна спека	Висока	Середній	Зростання	Зростання	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий
Екстремальний холод	Низька	Низький	Зменшення	Зменшення	Короткостроковий Середньостроковий
Екстремальні опади	Середня	Низький	Без змін	Без змін	Короткостроковий Середньостроковий
Екстремальні зливи	Висока	Середній	Збільшення	Без змін	Короткостроковий Середньостроковий
Екстремальні снігопади	Низька	Низький	Зменшення	Зменшення	Короткостроковий
Річкові повені	Середня	Високий	Зменшення	Зменшення	Короткостроковий Середньостроковий
Посухи та нестача води	Середня	Низький	Зростання	Зростання	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий
Буревії	Середня	Середній	Без змін	Без змін	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий
Сильний вітер	Середня	Середній	Без змін	Без змін	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий
Блискавка	Середня	Середній	Збільшення	Без змін	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий

Кліматична загроза	Поточний ризик виникнення		Прогнозний ризик виникнення		
	імовірність виникнення	вплив	зміна інтенсивності	зміна частоти	період
1	2	3	4	5	6
Стихійні пожежі:	Висока	Середній	Зростання	Зростання	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий
Лісові пожежі	Середня	Високий	Зростання	Без змін	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий
Наземні пожежі	Висока	Середній	Зростання	Зростання	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий
Інші	Середня	Середній	Зростання	Зростання	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий
Захворювання, спричинені інвазійністю	Середня	Низький	Зростання	Зростання	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий

Таблиця 2.13. Загальна оцінка чутливості по секторах економіки громади до кліматичних загроз за IPCC

Кліматична загроза	Імовірність виникнення	Сектор економіки											оцінка чутливості кліматичної загроза
		житлово-комунальне господарство	транспорт	енергетика	водопостачання та водовідведення	сільське та лісове господарство	накопишні середовище і біорізноманіття	охорона здоров'я	цивільний захист і надзвичайні ситуації	туризм	освіта	інформаційно-комунікаційні технології	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Екстремальна спека	3	2	1	2	1	2	1	2	0	1	0	0	15
Екстремальний холод	1	2	1	2	0	1	0	1	0	0	1	0	9

Кліматична загроза	Імовірність виникнення	Сектор економіки											оцінка чутливості кліматичної загрози
		житлово-комунальне господарство	транспорт	енергетика	водопостачання та водовідведення	сільське та лісове господарство	наколишне середовище і біорізноманіття	охорона здоров'я	цивільний захист і надзвичайні ситуації	туризм	освіта	інформаційно-комунікаційні технології	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Екстремальні опади	2	2	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	8
Підтоплення/повені	2	3	3	3	0	0	0	1	3	3	3	1	22
Посуха	2	0	0	0	2	2	1	1	0	0	0	0	8
Буревії	1	2	1	2	0	1	0	1	1	0	0	1	10
Блискавка	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4
Пожежі (лісові/наземні)	3	2	0	1	0	3	3	1	2	0	0	0	15
Захворювання Поширення інвазійних	2	0	0	0	1	0	2	3	0		0	0	8
Загальна оцінка для сектору		14	8	11	4	9	8	10	7	4	4	2	99

РАДІАЦІЙНА БЕЗПЕКА

На території Донецької області, а отже і в межах Святогірської громади, відсутні підприємства атомної енергетики, підприємства з видобування та переробки уранових руд або пунктів захоронення радіоактивних відходів. Донецька область не належить до числа регіонів України, які найбільше постраждали від аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 році.

Радіаційний стан у Святогірській громаді Донецької області є стабільним і безпечним для населення. Середній рівень радіаційного фону в Донецькій області (загалом та, як правило, у східних регіонах) зазвичай перебуває в межах природних фонових значень.

Типові значення потужності еквівалентної дози гамма-випромінювання на території громади становлять приблизно 0,10-0,15 мкЗв/год, що значно нижче за гранично допустимі норми, які встановлені на рівні 0,30 мкЗв/год для постійного безпечного перебування населення). Загрози для здоров'я мешканців, пов'язаної з перевищенням природного радіаційного фону, немає.

У разі незатвердження ДДП радіаційний стан залишиться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

На території Донецької області створена потужна техносфера, що включає значні промислові підприємства гірничодобувної, металургійної, хімічної промисловості, енергетики, важкого машинобудування та будівельних матеріалів, родовища корисних копалин. Висока концентрація промислового, сільськогосподарського виробництва, транспортної інфраструктури в поєднанні із значною щільністю населення створили величезне навантаження найбільш в Україні. За даними Головного управління статистики у Донецькій області, обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами у 2023 році становили 161,7 тис.т. Спостерігається значне зниження викидів, що пов'язано з військовою агресією, порівняно з 2022 роком зниження на 26,1%, а порівняно з 2021 роком зниження на 78,3%.

Головне управління статистики у Донецькій області, керуючись Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» проінформувало, що у період дії воєнного стану, а також протягом трьох місяців після його завершення, органи державної статистики призупинили надання статистичної інформації, за винятком інформації за 2021 рік (у разі її наявності), а також за попередні періоди.

Моніторинг забруднення атмосферного повітря

На території Святогірської МТГ моніторинг якості атмосферного повітря наразі не здійснюється жодним суб'єктом. Державна установа «Донецький обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» у відповідь на лист від 11.12.2025 повідомила, що дослідження атмосферного повітря на території Святогірської міської територіальної громади Установою не проводились. Відсутність стаціонарних постів спостереження створює інформаційний вакуум, що ускладнює оцінку реального впливу військових дій на здоров'я населення та стан унікальних екосистем регіону.

Прогнозний вплив на якість атмосферного повітря Святогірської громади заложитиме від відновлення економічної діяльності та реалізації заходів з охорони довкілля. У разі відновлення роботи промислових підприємств можливе збільшення обсягів викидів стаціонарними джерелами, зокрема діоксиду сірки, оксидів азоту та пилу. Водночас впровадження сучасних технологій очищення газів, розвиток екологічного транспорту та створення системи локального моніторингу дозволить мінімізувати негативний вплив на атмосферне повітря. Відповідно до Стратегії розвитку громади, цифровізація екологічного управління та створення локальних станцій моніторингу повітря визначені як важливі кроки для забезпечення прозорості екологічних даних.

Особливу увагу слід приділити рекультивації територій, постраждалих від бойових дій, та відновленню зелених насаджень, що сприятиме зниженню концентрації пилу та покращенню загального екологічного стану громади. План заходів на 2026-2027 роки передбачає масштабне озеленення територій та відновлення пошкоджених лісових масивів, що виконуватимуть функцію природних фільтрів повітря. Крім того, створення «Центру безпеки громади» забезпечить технічну можливість оперативного реагування на випадки критичного забруднення повітря, наприклад, під час лісових пожеж.

Результати спостережень стану атмосферного повітря решти населених пунктів Донецької області вказують, що на частині територій, незважаючи на обмеження, пов'язані з дією воєнного стану, зберігаються підвищені рівні забруднення, які обумовлені надходженням забруднюючих речовин в атмосферне повітря в основному внаслідок ведення активних бойових дій. Такий вплив може бути пов'язаний із потраплянням до атмосферного повітря значної кількості продуктів згорання боєприпасів, результатів руйнування цивільної та військової техніки, об'єктів інфраструктури, а також наслідків інших видів впливу.

У контексті CEO, стратегічною ціллю громади є перехід від пасивного спостереження до активного управління якістю повітря через залучення грантових коштів на придбання мобільних лабораторій та розвиток мережі датчиків громадського моніторингу. Це дозволить не лише контролювати викиди при відновленні підприємств АПК та комунального сектору, а й забезпечити безпечні умови для повернення мешканців та відновлення рекреаційного статусу Святогірська.

Викиди від стаціонарних джерел

На території Святогірської міської територіальної громади основними стаціонарними джерелами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є котельні, підприємства переробки сільськогосподарської продукції та об'єкти комунального господарства. Котельні використовують різні види палива, мають котли невеликої потужності, що як правило відповідають сучасним вимогам енергоефективності та екологічної безпеки і працюють лише у холодну пору року протягом опалювального сезону. Характерні викиди забруднюючих речовин, що утворюються від спалювання органічного палива (оксиди азоту, вуглецю, сірки та сажа), носять сезонний характер та мають безпечний локальний вплив, не створюючи небезпечних концентрацій для здоров'я населення.

У зв'язку з активними бойовими діями надання інформації про обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря підприємствами-основними забруднювачами, промислові потужності яких розташовані на території Донецької області, у тому числі з тимчасово окупованих територій, внаслідок збройної агресії було припинено. Це створює труднощі для точного моделювання фонових

забруднення, проте, відповідно до Стратегії розвитку громади, пріоритетом на 2026-2027 роки є відновлення контролю над локальними джерелами. Зокрема, План заходів передбачає відновлення пошкодженої інфраструктури комунального господарства (Завдання 1.2.3), де ключовою вимогою є використання екологічно безпечних технологій при реконструкції котелень.

Стратегічна мета громади полягає в тому, щоб під час відбудови зруйнованих об'єктів АПК, таких як потужності ТОВ «Маяки-Агро» або ПСП «Дружба», впроваджувалися заходи з енергозбереження та сучасні системи фільтрації. Це дозволить зберегти низьке техногенне навантаження на атмосферу навіть після повернення підприємств до повних виробничих циклів. Оскільки Святогірськ позиціонується як рекреаційний центр, дотримання жорстких екологічних стандартів для стаціонарних джерел викидів є критичним для збереження статусу курортної зони та здоров'я майбутніх відвідувачів і мешканців громади.

Викиди від транспорту

Залізничне сполучення громади історично базувалося на роботі станції «Святогірськ». Варто зазначити, що станція розташована поза межами міста, на відстані близько 6 км від його центру, та адміністративно знаходиться на території Лиманського району. Незважаючи на територіальну віддаленість, залізниця залишається стратегічним елементом інженерно-транспортного каркаса, який у перспективі відіграватиме ключову роль у логістиці відновлення та поверненні туристичних потоків.

Святогірську громаду перетинає міжнародна автомобільна дорога М-03, що входить до Європейський маршруту Е40 [Київ-Харків-Довжанський (державний кордон)]. Середньодобова інтенсивність (до 2022) на ділянці Ізюм-Слов'янськ 8 000-12 000 авто/добу. Структура потоку близько 60% легкові авто, 30% вантажні, решта-автобуси. Сезонні піки до 30 000 авто/добу.

Автодороги О0537 [Слов'янськ-Пришиб] та О0536 [Слов'янськ-Адамівка] належать до мережі доріг обласного значення у Донецькій області і сполучають населені пункти Святогірської громади з іншими громадами та виходами на територіальні дороги. Середньодобова інтенсивність оцінюється для таких доріг 400-1000 авто/добу, з переважанням легкових авто (70-75%).

Через громаду проходять автомобільні дороги загального користування місцевого значення: С051429 [Новомиколаївка-Адамівка-М-03/], С051426 [Хрестище-Сидорове], С051416 [Слов'янськ-Хрестище], С051410 [Тетянівка-/Слов'янськ-Пришиб], С051402 [Микільське-Хрестище], С051018 [Святогірськ-Ярова-Новоселівка], С051017 [Святогірськ-Олександрівка-Новоселівка] що з'єднують населені пункти всередині громади або між громадами і забезпечують доступ до доріг державного значення. Середньодобова інтенсивність оцінюється для таких доріг 100-800 авто/добу, зі складом потоку переважно з легкових автомобілів (80-85%), вантажних і автобусів до 10%, решта 5-10% сільгосптехніка в сезон польових робіт.

Дорога територіального значення Т-05-21 [Слов'янськ-Святогірськ-Лиман], що з'єднує ці населені пункти та виходить на інші автодороги з середньодобовою інтенсивністю приблизно 3 000-5 000 авто/добу на ділянці Слов'янськ-Святогірськ з сезонним піком у літній період до 6 000-7 000 авто/добу. Структура потоку близько 70-75% легкові авто, решта-вантажні та автобуси.

Після бойових дій рух по всіх автодорогах громади знизився до мінімуму. Стан дорожнього господарства громади на сьогодні оцінюється як критичний. Загальна протяжність доріг становить 79,04 км, з яких переважна більшість (71,1 км) мають

асфальтове покриття. Внаслідок активних воєнних дій близько 80% інженерно-транспортної інфраструктури було пошкоджено або повністю зруйновано. Зокрема, виведений з ладу міст, що з'єднував село Богородичне з містом Святогірськ, а основна технічна дорога через село Тетянівка перебуває у незадовільному стані. Подальша експлуатація шляхів ускладнюється необхідністю масштабного розмінування узбіч та прилеглих територій, що є обов'язковою умовою для проведення капітальних ремонтних робіт та безпечного руху транспортних засобів.

Як відомо, основними забруднювачами від викидів автотранспорту за методологією ЕМЕР/ЕЕА Guidebook (1.A.3.b «Road transport») та COPERT яка є стандартом ЄС для оцінки викидів від автотранспорту і ґрунтується на пропорційності витрат моторного палива є: *оксид вуглецю (CO) та діоксид вуглецю (CO₂)* і який в свою чергу головним парниковим газом, *оксиди азоту (NO_x)* викиди більші від дизельних двигунів, особливо вантажних авто, *тверді частинки (PM)*, а також *леткі органічні сполуки (VOC)* які викидаються переважно від легкових авто з бензиновими двигунами.

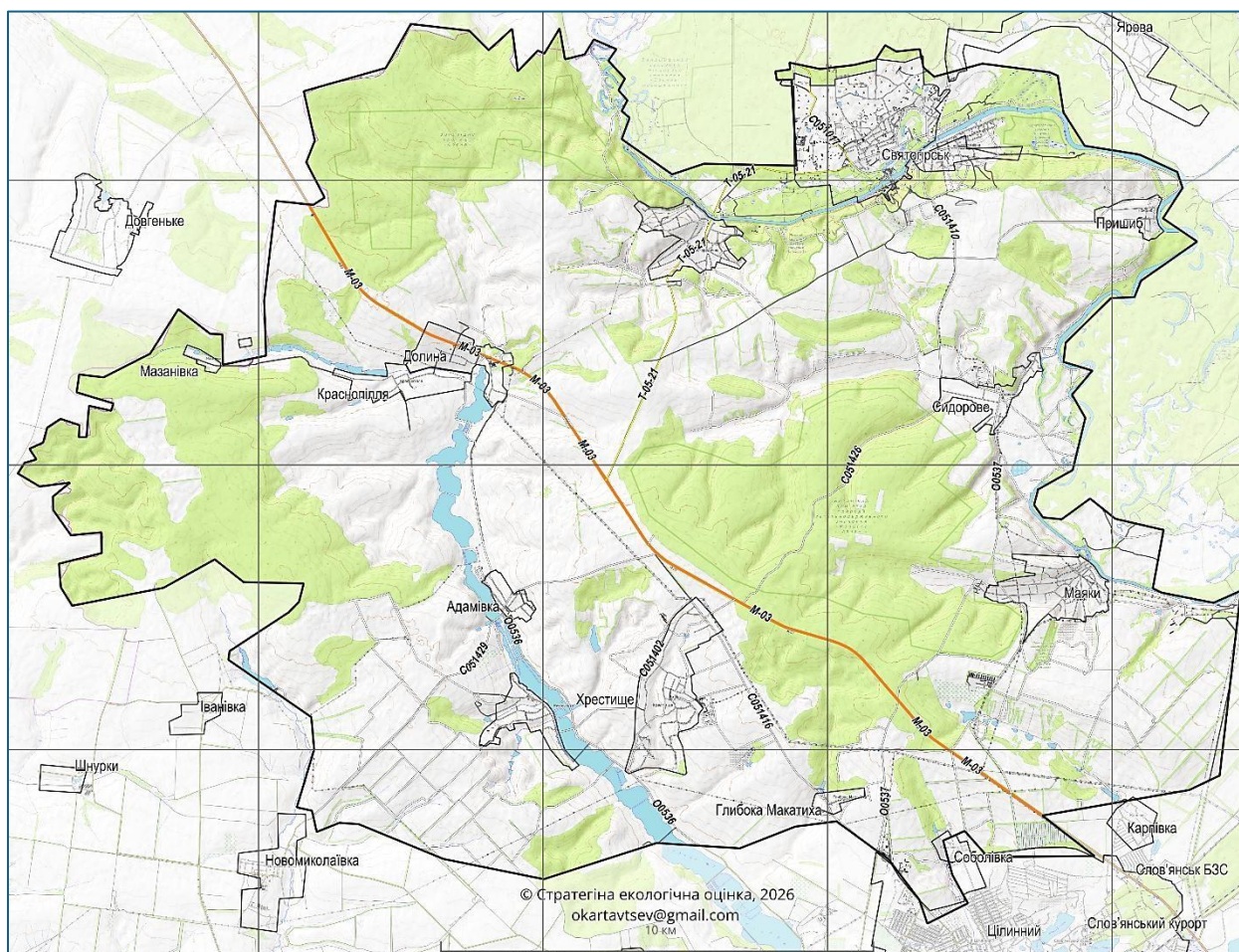

Рисунок 2.12. Мережа автодоріг які проходять через територію Святогірської громади

Виходячи з більшої інтенсивності доріг державного значення (Н-27, Н-28) та інтенсивності руху (3-6 тис. авто/добу) по ним, а також значну частку вантажних транспортних засобів (10-20%) слід очікувати більший вплив від забруднення та шуму в населених пунктах громади через які вони проходять.

У разі незатвердження ДДП викиди забруднюючих речовин та якість атмосферного повітря залишиться незмінною або зазнає змін у бік

погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

Водні ресурси

Територія області розподілена в межах річкових басейнів: Дону - 30,2%, Дніпра - 28,5%, Приазов'я – 41,3%. Площі, зайняті водними об'єктами складають 42,3 тис. га (біля 2% території області). Водні ресурси області формуються за рахунок місцевого природного стоку (900 млн. м³/рік), транзитної притоки по річці Сіверський Донець (1,8 млрд м³/рік), стічних шахтних і кар'єрних вод, а також запасів підземних вод.

В регіоні розташовано 84 водосховища (у суббасейні Сіверського Дінця - 38, у суббасейні Нижнього Дніпра - 30, в районі басейну річок Приазов'я – 16) із загальним об'ємом 576,4 млн.м³; 1384 ставка (у суббасейні Сіверського Дінця - 649, у суббасейні Нижнього Дніпра - 526, в районі басейну річок Приазов'я - 209), загальним об'ємом 186,9 млн.м³; 69 озер (у суббасейні Сіверського Дінця) загальним об'ємом 20,7 млн.м³.

В межах регіону негативний вплив на формування якості в р. Сіверський Донець мають скиди підприємств безпосередньо в р. Казенний Торець та його основний приток - р. Кривий Торець. Загальний скид зворотних (стічних) вод до поверхневих водних об'єктів в басейні здійснювали підприємства з об'ємом 251,399 млн.м³, з них 19,352 млн.м³ – забруднених. У басейні річки Казенний Торець здійснювали скиди підприємства об'ємом 237,133 млн.м³, з них 19,236 млн.м³ – забруднених.

Загальний скид зворотних (стічних) вод до поверхневих водних об'єктів в басейні річки Дніпро (суббасейну Нижнього Дніпра) здійснювали підприємства в обсязі 28,962 млн.м³, з них 13,964 млн.м³ – забруднених. Найбільшими забруднювачами поверхневих водних об'єктів басейну здійснювали скид забруднений зворотних (стічних) вод підприємства з на непідконтрольній Уряду України території

Святогірська громада, що розташована безпосередньо на р. Сіверський Донець, відчуває акумулятивний ефект від скидів вищезазначених підприємств. План заходів на 2026-2027 роки враховує ці ризики та передбачає відновлення пошкоджених очисних споруд комунального господарства (Завдання 1.2.3), що є критичним для недопущення вторинного забруднення річки.

Оскільки Стратегія розвитку громади базується на відновленні рекреаційної привабливості, особлива увага приділяється захисту водних артерій від наслідків бойових дій. План дій включає заходи з моніторингу якості води та цифровізації даних, щоб оперативно реагувати на транскордонні забруднення, які надходять до громади з промислових вузлів, розташованих вище за течією.

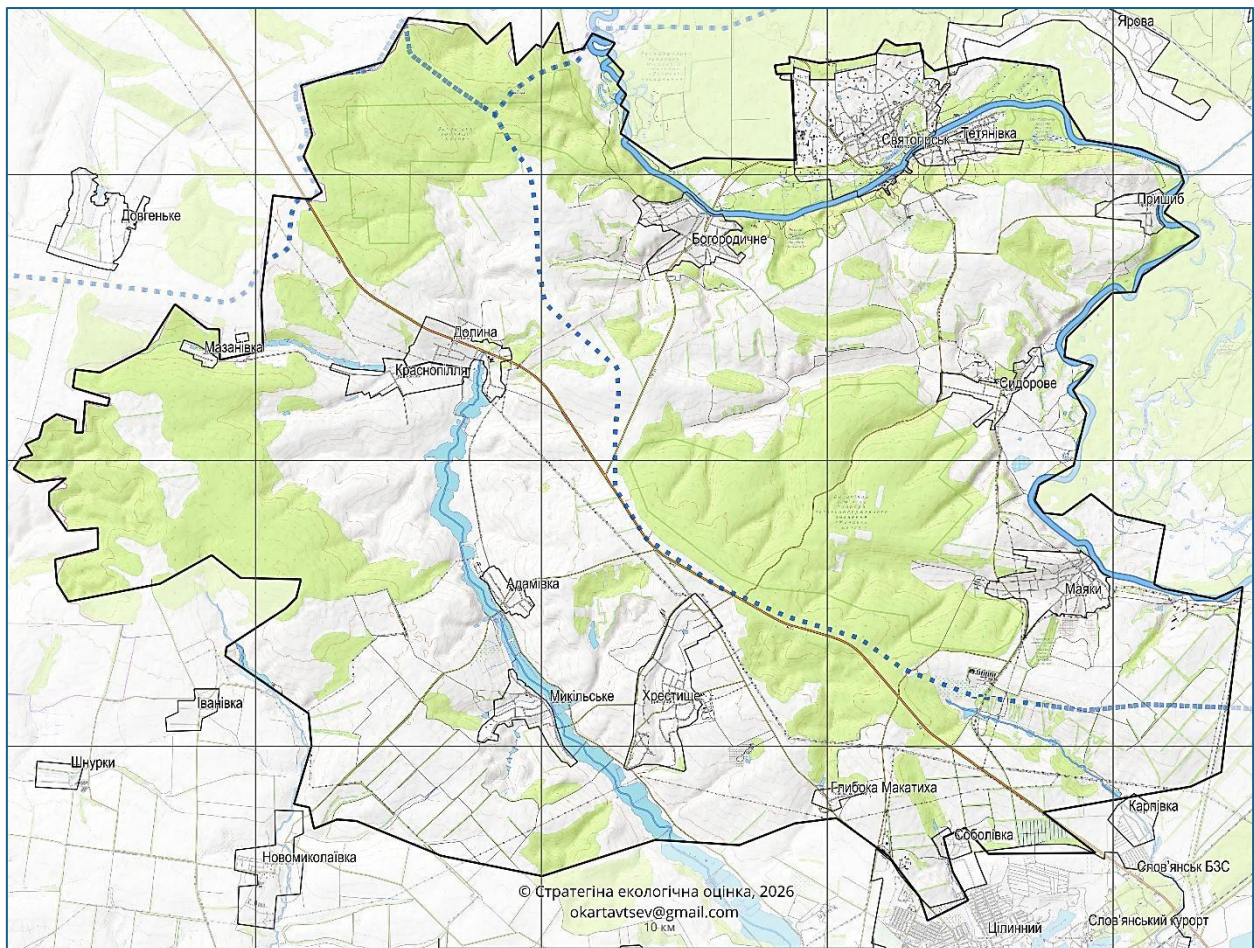

Рисунок 2.13. Гідрологічна мережа Святогірської МТГ

Поверхневі водні ресурси

Гідрографічна мережа Святогірської територіальної громади (Донецька область) є однією з найважливіших на Сході України і належить до басейну річки Дон та його найбільшої правобережної притоки - Сіверського Дінця. На території громади розташовано три водотоки загальною довжиною понад 10 км: річка Сіверський Донець (головна водна артерія, що протікає близько 15 км у межах громади), річка Гола Долина та річка Черкаська. Води Сіверського Дінця мають важливе значення для водопостачання, рекреації та підтримання біорізноманіття. До поверхневих водних об'єктів, крім Сіверського Донця та його притоків, відносяться численні (72) озера й ставки. Річки громади відносяться до рівнинного типу, зі швидкістю течії у середньому 0,2-0,4 м/с. Живлення переважно атмосферне з помітною участю ґрунтових вод. Основна частина стоку (до 60 %) припадає на весняну повінь.

Ці водні ресурси мають критично важливе значення для забезпечення водопостачання, розвитку рекреаційного потенціалу (курортна зона Святогірська), підтримання біорізноманіття та формування унікальних заплавних ландшафтів.

Водні ресурси громади належать до категорії «чисті/добрі» за комплексною оцінкою якості води. Вони відіграють ключову роль у розвитку рекреаційного потенціалу Святогірська, зокрема для туризму, водного спорту та оздоровлення.

Прибережні екосистеми виконують функцію природного фільтра, зменшуючи потрапляння забруднень у водойми та захищаючи береги від ерозії.

Внаслідок бойових дій стан поверхневих вод суттєво погіршився, що створює значні екологічні та санітарні ризики через руйнування очисних споруд та порушення

гідротехнічних систем, що призвело до зниження рівня води в річках та потрапляння неконтрольованих стоків. Значне потрапляння стічних вод, палива та хімічних речовин (внаслідок обстрілів) спричинило забруднення річок важкими металами, нафтопродуктами та органічними сполуками.

Державний моніторинг вод здійснюється з метою забезпечення збирання, обробки, збереження, узагальнення та аналізу інформації про стан водних об'єктів, прогнозування його змін та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень у галузі використання, охорони вод та відтворення водних ресурсів. З 2019 року в Україні запроваджено європейські підходи щодо здійснення моніторингу вод відповідно до вимог Водної Рамкової Директиви. Результати проведених досліджень якості поверхневих вод наведені на веб-ресурсі «МОНІТОРИНГ ТА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ» Державного агентства водних ресурсів України.

За результатами спостережень, протягом 2024 року зафіксовано системне перевищення рибогосподарських нормативів за вмістом цинку, хрому, міді та марганцю. У 2023 році було зафіксовано перевищення екологічних нормативів по кадмію в 1,2 рази. У березні 2024 року масив поверхневих вод було віднесено до II класу хімічного стану («недосягнення доброго»).

Відсутність системного моніторингу якості води ускладнює контроль за ситуацією. Це створює прямі ризики для здоров'я населення, загрожує збереженню біорізноманіття та підвищує ймовірність евтрофікації водойм (надмірне заростання). Так, за період з 01.01.2025 року по 01.12.2025 року відсутні дані моніторингу по посту р. Сіверський Донець, 562 км, с. Богородичне. Дані моніторингу Держводагентства України з 01.01.2025 до 01.12.2025, по посту р. Сіверський Донець, 540 км, водозабір КП "Слов'янськводоканал" та по посту р. Сіверський Донець, 527 км, водозабір Слов'янського РВУ КП "Компанія Вода Донбасу" представлені у таблицях

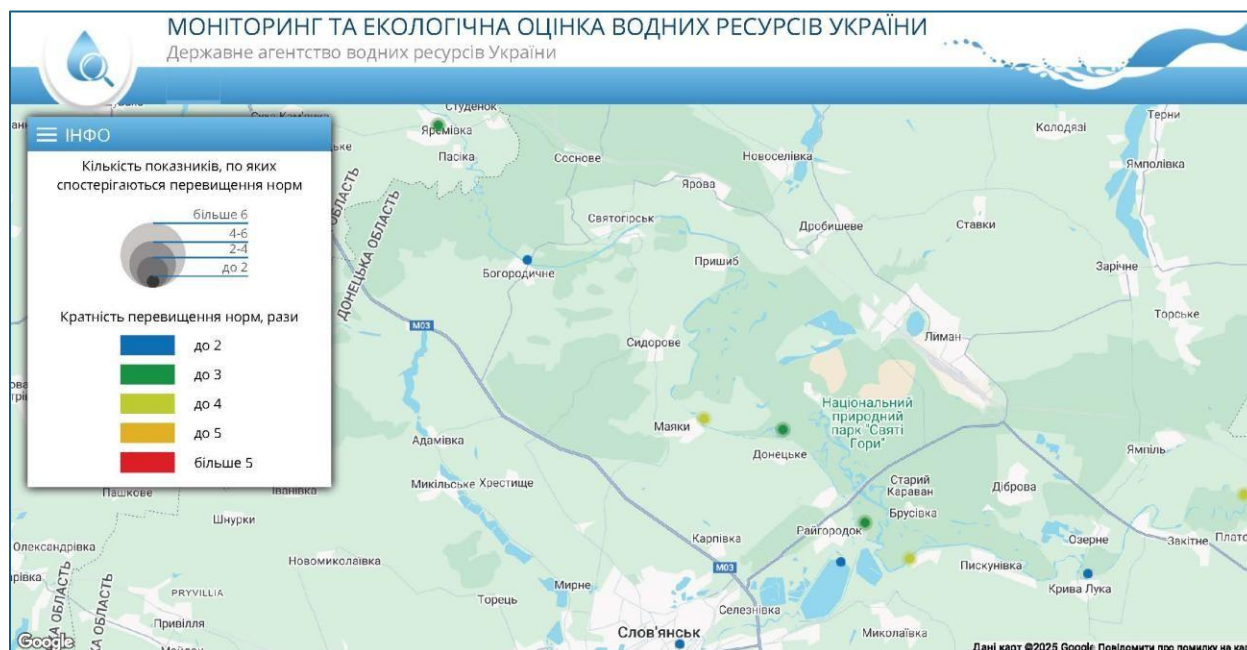

Рисунок 2.14 Найближчі місця моніторингу та результати оцінки біологічних, гідроморфологічних, хімічних та фізико-хімічних показників масивів поверхневих вод Держводагентства України

Таблиця 2.14. Дані моніторингу Держводагентства України з 01.01.2025 до 01.12.2025, по посту р. Сіверський Донець, 540 км, водозабір КП "Слов'янськводоканал"

Дата	Показник								
	Амоній-іони, мг/дм ³	Біохімічне споживання кисню за 5 діб, мґО ₂ /дм ³	Завислі (суспендовані) речовини, мг/дм ³	Кисень розчинений, мґО ₂ /дм ³	Нітрат-іони, мг/дм ³	Нітрит-іони, мг/дм ³	Сульфат-іони, мг/дм ³	Фосфат-іони (поліфосфати), мг/дм ³	Хлорид-іони, мг/дм ³
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
14.01.2025	1,82	0,45	3,56	7,64	6,31	0,04	288,20	1,17	99,40
17.02.2025	1,93	0,41	3,58	7,82	6,78	0,04	270,00	1,13	92,30
18.03.2025	2,12	0,48	3,58	7,92	7,49	0,08	307,40	1,17	98,50
22.04.2025	1,99	0,41	3,58	7,86	7,11	0,06	297,80	1,03	85,20
14.05.2025	2,09	0,36	3,58	7,82	7,68	0,07	297,80	1,16	85,20
16.06.2025	1,92	0,34	3,56	7,76	6,91	0,07	288,20	1,13	85,20
21.07.2025	1,81	0,33	3,54	7,82	6,47	0,09	269,00	1,16	85,20
18.08.2025	1,69	0,31	3,52	7,86	6,11	0,09	297,80	1,11	85,20
09.09.2025	1,67	0,29	3,54	7,84	6,18	0,08	317,00	1,16	85,20
20.10.2025	1,67	0,28	3,56	7,76	5,87	0,07	317,00	1,08	85,20
17.11.2025	1,68	0,37	3,56	7,72	5,93	0,07	317,00	1,02	78,10

Таблиця 2.15. Дані моніторингу Держводагентства України з 01.01.2025 до 01.12.2025, по посту р. Сіверський Донець, 527 км, водозабір Слов'янського РВУ КП "Компанія ВодаДонбасу"

Дата	Показник								
	Амоній-іони, мг/дм ³	Біохімічне споживання кисню за 5 діб, мґО ₂ /дм ³	Завислі (суспендовані) речовини, мг/дм ³	Кисень розчинений, мґО ₂ /дм ³	Нітрат-іони, мг/дм ³	Нітрит-іони, мг/дм ³	Сульфат-іони, мг/дм ³	Фосфат-іони (поліфосфати), мг/дм ³	Хлорид-іони, мг/дм ³
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
14.01.2025	1,77	0,44	3,56	7,72	6,18	0,05	269,00	1,11	85,20
17.02.2025	1,86	0,41	3,60	7,84	6,64	0,04	297,80	1,17	85,20
18.03.2025	2,11	0,46	3,56	7,86	7,56	0,05	317,00	1,15	92,30
22.04.2025	2,03	0,43	3,54	7,74	7,12	0,05	297,80	1,11	78,10
14.05.2025	2,03	0,39	3,56	7,76	7,42	0,06	297,80	1,19	85,20
16.06.2025	1,98	0,32	3,58	7,81	7,18	0,06	297,80	1,12	85,20
21.07.2025	1,92	0,35	3,56	7,86	7,02	0,08	297,80	1,12	85,20
18.08.2025	1,79	0,33	3,52	7,74	6,42	0,06	297,80	1,06	85,20
09.09.2025	1,78	0,29	3,54	7,69	6,53	0,07	297,80	1,09	85,20
20.10.2025	1,78	0,28	3,56	7,83	5,98	0,07	307,40	1,12	85,20
17.11.2025	1,56	0,34	3,52	7,76	5,44	0,06	307,40	1,07	85,20

Водопостачання та Каналізація

Водопостачання та водовідведення в Святогірській територіальній громаді забезпечуються комбінацією централізованих та локальних систем. Через пошкодження інфраструктури внаслідок бойових дій водопостачання залишається нестабільним, часто застосовуються графіки подачі води або організовується підвіз автоцистернами.

Основним джерелом централізованого питного водопостачання для м. Святогірськ, с. Тетянівка та оздоровчих закладів є Святогірський водозабір підземних вод. На території громади функціонує 7-м свердловин, придатних до експлуатації, що забезпечують відносно високу якість води. Населення також використовує власні свердловини та шахтні колодязі. Водокористування з поверхневих джерел (річки Сіверський Донець) фіксувалося у 2023 році для поповнення ставків (ФОП Бакуменко Л.А. та ТОВ «РМК СВЯТОГОР»). Через перебої в централізованому постачанні якість води часто не відповідає санітарним нормам.

Таблиця 2.16. Дані про водокористування водокористувачів Святогірської громади

	Кількість водокористувачів	Забрано		Використано					Загальне водовідведення
		із природних водних об'єктів, всього	у т.ч. із підземних водних об'єктів	свіжої води, всього	на питні і санітарно-гігієнічні потреби	на виробничі потреби	на потреби зрошення	у тому числі на інші потреби	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Україна	11907	5062,75	753,11	3552,09	795,095	2473,337	245,96	37,69	3207,5
Донецька область	90	337,312	32,99	277,5	9,132	267,05	0,97	0,369	284,1
Краматорський район	58	316,451	16,63	272,57	7,781	264,749		0,048	270,6
Святогірська ТГ	4	0,049	0,007	0,007		0,007			
% до Краматорського району	6,9%	0,015%	0,04%	0,003%		0,003%			
% до Донецької області	4,4%	0,015%	0,02%	0,003%		0,003%			

продовження

	Скинуто					Оборотне повторне та послідовне використання
	зворотних (стічних) вод у поверхневі водні об'єкти всього	забруднених зворотних (стічних) вод у поверхневі водні об'єкти	нормативно чистих без очистки зворотних (стічних) вод у поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод	нормативно-очищених на спорудах зворотних (стічних) вод у поверхневі водні об'єкти	транзитної води	
	1	2	3	4	5	6
Україна	3121,881	328,621	1698,126	1095,134	911,525	18793,318
Донецька область	284,132	9,433	251,752	22,947	5,218	147,607
Краматорський район	270,636	2,723	251,752	16,162	3,258	4,613
Святогірська ТГ					0,042	
% до Краматорського району					1,29%	
% до Донецької області					0,8%	

Каналізаційна система громади є частково централізованою (переважно Святогірськ), але більшість населених пунктів використовує локальні системи (вигрібні ями та септики). Система каналізації у багатьох населених пунктах пошкоджена, що призводить до неконтрольованого скиду неочищених стоків, створюючи ризики для екології та здоров'я населення. Обмежуються вигрібними ямами, що не відповідає сучасним гігієнічним нормам.

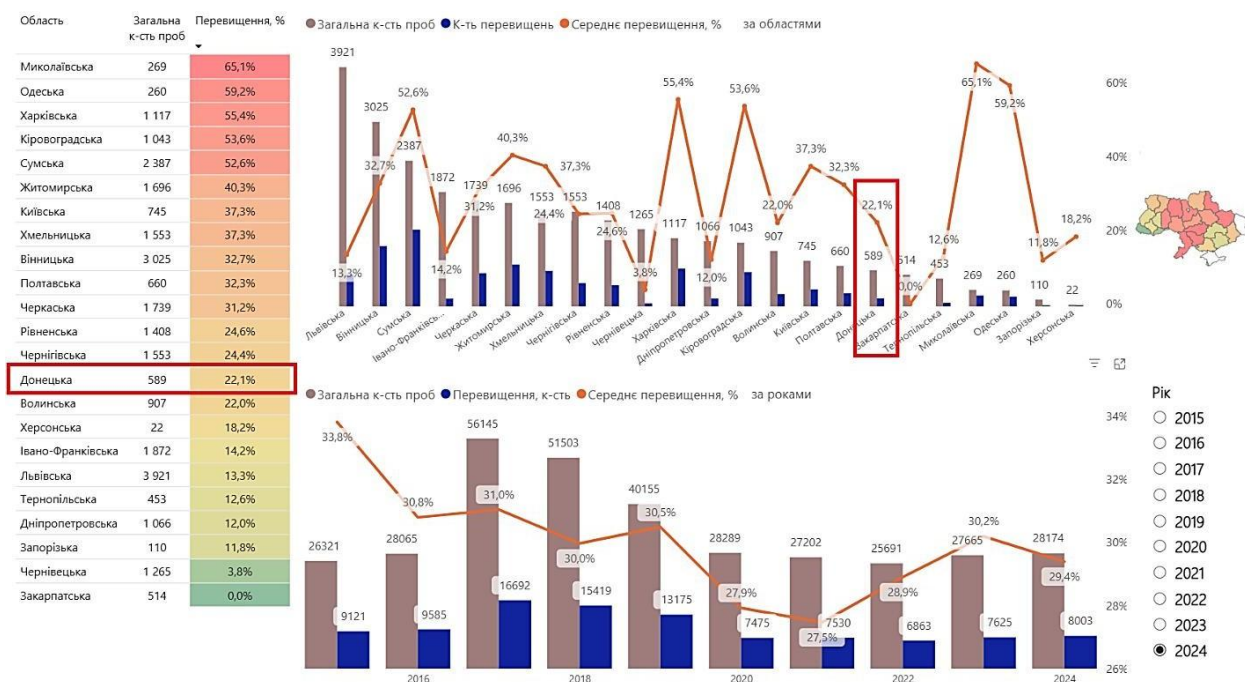

Рисунок 2.15 Результати дослідження вмісту нітратів у нецентралізованих джерелах водопостачання даними обласних центрів контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України в 2024 році

За даними обласних центрів контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України в 2024 році зафіксовано перевищення вмісту нітратів у нецентралізованих джерелах водопостачання: колодязях, каптажах і артезіанських свердловинах по всій країні у т.ч. Донецької області. Нітрати – це солі азотної кислоти (NO_3), які природно утворюються у ґрунті та воді. У невеликих кількостях вони необхідні для життя, але надмірне накопичення є ознакою забруднення і може становити значну загрозу для здоров'я людини та екосистем. Тривале споживання води з високим вмістом нітратів може призвести до отруєнь, порушення обміну речовин, захворювань щитоподібної залози, метгемоглобінемії та навіть підвищення ризику виникнення раку. небезпека полягає в тому, що така забруднена вода не має ні запаху, ні смаку, ні кольору.

Державна установа «Донецький обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» у відповідь на лист від 11.12.2025 надала результати досліджень якості джерел водопостачання, питної води, поверхневих водойм за період з 2021 по 2025 роки (додаток до листа ДУ «ДОНЕЦЬКИЙ ОЦКПХ МОЗ» від 16.12.2025 № 2814/06).

Таблиця 2.17. Результати досліджень якості джерел водопостачання, питної води, поверхневих водойм ДУ «Донецький обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» у межах Святогірської міської територіальної громади за 2024 рік та 10 місяців 2025 року

Роки	Джерела централізованого водопостачання (водозабори)				Питна вода централізоване водопостачання				Питна вода нецентралізоване водопостачання				Вода поверхневих водойм			
	Санітарно-хімічні дослідження		Мікробіологічні дослідження		Санітарно-хімічні дослідження		Мікробіологічні дослідження		Санітарно-хімічні дослідження		Мікробіологічні дослідження		Санітарно-хімічні дослідження		Мікробіологічні дослідження	
	досліджено проб	із них з перевищенням	досліджено проб	із них з перевищенням	досліджено проб	із них з перевищенням	досліджено проб	із них з перевищенням	досліджено проб	із них з перевищенням	досліджено проб	із них з перевищенням	досліджено проб	із них з перевищенням	досліджено проб	із них з перевищенням
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2021	7	2	8		21		84	7	19	15	23	11	6		11	1
2022					2		2									
2023	5	4	5		3		4	1	8	4	12	6	1	1	1	
2024	14	3	12	4	4		6	4	8	1	5		9		7	
2025*	5		5		4		5	2	7	3	4	2	2		2	

*за 11 місяців 2025 року

Система водопостачання та водовідведення Святогірської громади зазнала значних пошкоджень внаслідок бойових дій, що призвело до дестабілізації надання комунальних послуг та виникнення суттєвих екологічних ризиків. Відповідно до Стратегії розвитку, ключовим завданням на найближчий період є капітальний ремонт водогінних мереж та очисних споруд. Відновлення цієї критичної інфраструктури є пріоритетом, у реалізації якого, поряд із КП «Сервіскомунбуд», активну участь беруть міжнародні організації та державні програми.

Для оперативного вирішення проблеми водовідведення до Програми заходів проекту ПУРБ Дону включено проєкт «Відновлення водовідведення у м. Святогірськ шляхом придбання та підключення модульних очисних споруд». Паралельно з цим План заходів на 2026-2027 роки передбачає заміну застарілого обладнання на енергоефективне, що дозволить суттєво зменшити втрати води, підвищити надійність системи та впровадити локальний моніторинг її якості.

Особлива увага у Стратегії приділяється захисту екосистеми річки Сіверський Донець, оскільки стан очисних систем безпосередньо впливає на рекреаційний статус громади. Впровадження сучасних технологій очищення стічних вод та екологічна рекультивація територій, що постраждали від бойових дій, дозволять мінімізувати скиди забруднюючих речовин у поверхневі води та підвищити рівень санітарної безпеки населення.

Крім того, стратегічними документами закладено розвиток системи автономного водопостачання для віддалених населених пунктів громади, створення резервних джерел та цифровізацію обліку ресурсів. Реалізація цих кроків є критично важливою для повернення інвестиційної та туристичної привабливості регіону. Кінцевою метою є створення стійкої комунальної інфраструктури, яка відповідає стандартам ЄС та гарантує сталий менеджмент водного господарства в умовах відновлення.

У разі незатвердження ДДП скиди забруднюючих речовин та якість масивів поверхневих та підземних вод залишиться незмінною або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Динаміка утворення відходів у Святогірській громаді зазнала радикальних змін за останні роки. До 2021 року спостерігалось стабільне зростання обсягів сміття, що було зумовлено розвитком промислового виробництва та використанням традиційних технологій. Проте з 2022 по 2024 роки зафіксовано різкий спад утворення традиційних побутових відходів, що безпосередньо пов'язано з військовою агресією, веденням активних бойових дій та масовою міграцією населення. Водночас виникла нова критична категорія - відходи від руйнувань, обсяг яких через пошкодження 55% житлового фонду громади є безпрецедентним і потребує специфічних підходів до переробки.

Управління відходами на території громади здійснюється відповідно до Закону України «Про управління відходами». Головна мета цієї діяльності полягає у забезпеченні належної чистоти населених пунктів та мінімізації негативного впливу на рекреаційну зону та екосистеми Національного природного парку «Святі Гори». Наразі у громаді діє централізована система збору та вивезення твердих побутових відходів (ТПВ), яку забезпечує уповноважений виконавець КП «Сервіскомунбуд» на основі публічних договорів із мешканцями та суб'єктами господарювання.

Попри складну безпекову ситуацію, План заходів на 2026-2027 роки передбачає суттєву модернізацію галузі. Ключовим завданням (1.2.3) визначено оновлення матеріально-технічної бази, що включає придбання спеціалізованої техніки та встановлення нових контейнерів у деокупованих пунктах. Стратегічним пріоритетом також є ліквідація стихійних сміттєзвалищ, особливо у лісових масивах та прибережних зонах річки Сіверський Донець, що є критично важливим для відновлення туристичної привабливості регіону.

Одним із перспективних напрямків розвитку є впровадження системи роздільного збирання сміття на рівні домогосподарств та створення пунктів прийому вторинної сировини. Такі кроки покликані компенсувати загальну нерозвиненість обласної інфраструктури з перероблення відходів та відсутність сучасних сортувальних комплексів у більшості населених пунктів Донеччини. Популяризація екологічно відповідальної поведінки серед населення має стати фундаментом для інтеграції громади в Національну стратегію управління відходами до 2030 року.

Серйозну занепокоєність викликає стан місць видалення відходів. Більшість існуючих полігонів побутових відходів в області майже вичерпали свій ресурс і не обладнані сучасними інженерними системами захисту довкілля, зокрема системами збору фільтрату. Для Святогірської громади, де ґрунтові води залягають на невеликій глибині (3-8 м у заплавах), неналежна експлуатація таких об'єктів створює пряму загрозу транскордонного забруднення підземних водних горизонтів та поверхневих вод.

Ефективне управління всіма видами відходів, включаючи побутові та будівельні, визначено як базовий фактор для відновлення курортного статусу громади. Кінцевою стратегічною метою є перехід до моделі «зеленого» відновлення, де сучасна система поводження з відходами стане невід'ємною частиною безпечного середовища для життя мешканців та відпочинку туристів.

Особливим викликом для екологічної безпеки громади стала поява значних обсягів відходів від руйнувань (залишки залізобетонних конструкцій, цегли, арматури, скла та покрівельних матеріалів). Враховуючи, що 55% житлового фонду зазнало пошкоджень, громада впроваджує спеціалізований механізм поводження з цими відходами, аби запобігти захаращенню рекреаційних земель та лісових масивів.

Для вирішення цієї проблеми на території громади визначено конкретні ділянки для тимчасового складування відходів від руйнувань. Ці майданчики обрані з урахуванням логістичної доступності до найбільш постраждалих населених пунктів - Святогірська, Богородичного та Тетянівки. Основними критеріями при виборі ділянок стали мінімізація впливу на водні об'єкти та віддаленість від житлової забудови, що дозволяє локалізувати пилове та шумове навантаження під час розвантажувальних робіт.

Згідно зі стратегічними цілями громади, ці майданчики не призначені для постійного поховання. План дій передбачає залучення міжнародної технічної допомоги для встановлення мобільних комплексів із подрібнення та сортування будівельних відходів. Це дозволить переробляти будівельний бій на вторинний щебінь, який буде повторно використаний для підсипки зруйнованих доріг місцевого значення та влаштування основ під нові будівельні майданчики.

Такий підхід відповідає принципам «циркулярної економіки» та дозволяє суттєво зменшити навантаження на існуючі сміттєзвалища, водночас економлячи природні ресурси громади під час відновлення дорожньо-транспортної інфраструктури.

У разі незатвердження ДДП, відсутність системного управління відходами від руйнувань та стихійними звалищами призведе до подальшого погіршення якості поверхневих і підземних вод через вимивання токсичних речовин, що в умовах триваючих бойових дій остаточно підірве рекреаційний потенціал громади.

Управління промисловими відходами

До 2021 року промисловий сектор Святогірської громади демонстрував стабільний приріст виробництва, що за умови використання застарілих технологій призводило до щорічного збільшення обсягів утворення промислових відходів. Основними суб'єктами, що генерували відходи цього типу, були підприємства агропромислового комплексу (ТОВ «Маяки-Агро», ПСП «Дружба», ТОВ «Слав-Агро» та інші) та об'єкти переробної промисловості. Проте з початком повномасштабної агресії діяльність більшості цих підприємств була припинена, а їхня матеріально-технічна база зруйнована, що зумовило різкий спад утворення традиційних виробничих відходів у 2022-2024 роках.

На сучасному етапі основною проблемою в управлінні промисловими відходами є накопичення небезпечних речовин на територіях пошкоджених господарств. Руйнування складів та виробничих приміщень призвело до потрапляння у довкілля залишків паливно-мастильних матеріалів, мінеральних добрив та пестицидів. Ці відходи становлять високу екологічну загрозу, оскільки через пошкодження захисних споруд токсичні сполуки можуть проникати у ґрунт та підземні води, що в умовах рекреаційної зони Національного природного парку «Святі Гори» є неприпустимим.

Відповідно до Стратегії розвитку громади, відновлення промислового сектору має відбуватися виключно на засадах екологічної безпеки. План заходів на 2026-2027 роки передбачає, що при відбудові потужностей агросектору, зокрема ТОВ «Технотрейд ЛТД» та ПСП «Дружба», пріоритет надаватиметься впровадженню безвідходних технологій та систем замкненого циклу. Важливим завданням є налагодження чіткого обліку промислових відходів та забезпечення їх передачі ліцензованим організаціям для безпечного знешкодження або переробки.

Стратегічною метою громади у цьому напрямку є створення системи «зеленого» виробництва, де промислові відходи розглядаються як вторинний ресурс. Це передбачає не лише відновлення втрачених потужностей, а й їхню повну

технологічну модернізацію. Реалізація таких заходів дозволить знизити техногенне навантаження на довкілля та забезпечить інтеграцію місцевого бізнесу в сучасну систему управління відходами, що відповідає стандартам Європейського Союзу та вимогам Національної стратегії до 2030 року.

У разі незатвердження ДДП, відсутність системного управління промисловими відходами, зокрема залишками паливно-мастильних матеріалів та агрохімікатів на зруйнованих підприємствах, призведе до неконтрольованого забруднення ґрунтів і водоносних горизонтів, що заблокує можливість безпечного відновлення агросектору та рекреаційної діяльності в громаді.

Управління побутовими відходами

Управління побутовими відходами у Святогірській громаді здійснюється відповідно до Закону України «Про управління відходами» з пріоритетом на забезпечення санітарного благополуччя та захист рекреаційної зони. На території громади вивезення побутових відходів у межах надання послуг населенню відповідно до укладених договорів здійснює КП Святогірської міської ради «СЕРВІСКОМУНБУД» (ЄДРПОУ 41546873). Це підприємство є ключовим оператором, відповідальним за стабільність санітарного стану населених пунктів та логістику з побутовими відходами.

Згідно з оперативними даними, за період з 01.01.2025 з території громади було вивезено 4 838 м³ побутових відходів. У зв'язку з обмеженими потужностями місцевих об'єктів захоронення, утилізація відходів здійснюється за межами громади на звалищі КП «БЛАГОУСТРІЙ МІСТА ІЗЮМА» (ЄДРПОУ 34978610) у місті Ізюм. Така міжрегіональна співпраця є вимушеним, але необхідним кроком для підтримання екологічної рівноваги в умовах відновлення інфраструктури Донеччини.

Відповідно до Стратегії розвитку та Плану заходів на 2026-2027 роки, громада планує поступове зменшення обсягів відходів, що підлягають вивезенню на звалища. Це передбачає модернізацію матеріально-технічної бази КП «СЕРВІСКОМУНБУД» через придбання нової спецтехніки та оновлення контейнерного парку, а також впровадження системи роздільного збирання відходів. Такі кроки дозволять виокремлювати корисні компоненти такі як пластик, папір, скло для вторинної переробки, що знизить фінансове та екологічне навантаження на громаду.

Ефективне управління побутовими відходами є критично важливим для збереження унікальних ландшафтів Національного природного парку «Святі Гори». Кінцевою метою стратегічного планування є ліквідація всіх стихійних сміттєзвалищ та створення прозорої системи поводження з ТПВ, яка відповідатиме стандартам ЄС та сприятиме поверненню громаді статусу ключового туристичного центру України.

У разі незатвердження ДДП система управління побутовими відходами залишиться незмінною або зазнає подальшої деградації під впливом триваючих бойових дій.

Управління відходами руйнації

Збройна агресія російської федерації призвела до масового знищення житлових будинків та інфраструктури Святогірської громади, через що будівельні відходи наразі складають домінуючу частку відходів у регіоні. Ведення активних бойових дій призводить до утворення специфічної категорії відходів, що виникли у зв'язку з

пошкодженням або руйнуванням будівель та споруд внаслідок обстрілів, терористичних актів, диверсій або проведення робіт з ліквідації їх наслідків. Поводження з цими відходами є одним із найскладніших викликів для екологічної безпеки громади.

Такі відходи мають великий об'єм, а руйнування промислових та сільськогосподарських об'єктів, зокрема ТОВ «Слав-Агро», ПСП «Дружба», ТОВ «Технотрейд ЛТД» та інших супроводжується викидами токсичних речовин та утворенням небезпечних компонентів, включаючи азбест, який є канцерогеном. Від безпечного видалення та переробки таких відходів безпосередньо залежатиме стан довкілля та здоров'я людей, а правильне планування цього процесу є ключовим елементом відбудови громади згідно з принципами циркулярної економіки та «зеленої» відбудови.

Військова адміністрація Святогірської міської територіальної громади організовує облік відходів від руйнувань відповідно до вимог Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 № 1073. Станом на 01.01.2024 на території громади обліковано значні обсяги таких відходів: 57 050,095 м³ та 1 826,51 т. Основну частину складають мінеральні компоненти, деталізація яких наведена нижче:

Таблиця 2.18. Стан поведінки з відходами від руйнувань у Святогірській МТГ (станом на 01.01.2024)

Назва компонентів відходів від руйнувань*	Обсяг	Місце розміщення/тимчасового зберігання відходів від руйнувань
1	2	3
Бетон (бетонні, залізобетонні конструкції та вироби, їх уламки, мінеральні (цементно-піщані, гіпсові, вапняні тощо), полімер-цементні мурувальні та опоряджувальні (штукатурні, оздоблювальні) розчини)**	42 646 м³	м. Святогірськ Краматорського району Донецької області

* згідно з додатком 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 № 1073

** підпункт 1 пункту 1 Додатку 1 до Порядку)

Через високу інтенсивність ведення бойових дій значна частина цих відходів наразі залишається безпосередньо у місцях їх утворення, що створює ризики для екосистеми Національного природного парку «Святі Гори». На території м. Святогірськ визначено майданчики для тимчасового зберігання, які мають організовуватися з суворим дотриманням санітарних розривів: 2 км - від об'єктів водного фонду (р. Сіверський Донець); 0,5 км - від житлової забудови; 0,2 км - від сільськогосподарських угідь та доріг; 0,05 км - від лісів.

Для забезпечення екологічної безпеки місця зберігання повинні облаштовуватися твердим покриттям (бетон, асфальт або ущільнений ґрунт із геомембраною завтовшки не менше 1,5 мм), мати систему відведення опадів та огорожений периметр. Ці заходи дозволяють локалізувати забруднення та забезпечити проїзд спецтехніки.

Для Святогірської громади пріоритетним завданням згідно зі Стратегією розвитку є впровадження системи переробки таких матеріалів безпосередньо на місці. Зокрема, у Плані заходів на 2026-2027 роки передбачено залучення мобільних установок для подрібнення бетону та цегли для їх повторного використання як заповнювача при ремонті доріг або відновленні фундаментів. Це дозволить мінімізувати екологічне навантаження на ґрунти та водні ресурси громади, значно здешевивши процес повоєнної відбудови.

У разі незатвердження ДДП система управління відходами залишиться незмінною або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

ФЛОРА, ФАУНА ТА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД

Рослинний світ Донеччини представлений, у першу чергу, степовими рослинними формаціями і частково лісостеповими та заплавними. Проте саме на південному сході України природне середовище зазнало найбільшої антропогенної трансформації внаслідок інтенсивного розвитку промисловості, сільського господарства та високого рівня урбанізації території. На цьому фоні Святогірська громада є унікальним осередком збереженого біорізноманіття, де зосереджені найцінніші природні комплекси Східної України.

Основою екологічного каркаса громади є Національний природний парк «Святі Гори», який охоплює унікальні крейдові відслонення, заплавні дубрави та реліктові соснові ліси вздовж річки Сіверський Донець. Збереження флористичного та фауністичного різноманіття у межах природно-заповідного фонду (ПЗФ) є пріоритетним стратегічним завданням, оскільки стан цих екосистем безпосередньо визначає рекреаційний потенціал громади та якість життя її мешканців.

Сучасний стан біотичних ресурсів громади перебуває під значним тиском через наслідки військових дій, що спричиняють пожежі, пошкодження лісових масивів та порушення середовищ існування рідкісних видів. Подальший огляд розділу присвячений аналізу поточного стану флори і фауни, а також заходам з охорони та відновлення заповідних територій у межах повоєнної відбудови.

Флора

Сучасний склад флори Донеччини - це 1930 видів судинних рослин, що відносяться до 653 родів, 136 родин, серед яких 93 ендемічних і субендемічних (рівень ендемізму флори області складає 15% (близько 250 видів), є види з дуже вузькими і локальними ареалами – 11 приазовських і 10 донецьких ендеміків. Раритетну фракцію флори складають 369 видів судинних рослин, тобто близько 19% від загальної кількості, в тому числі 23 ймовірно зниклих в Донецькій області. Серед раритетних видів флори Донецької області 147 видів занесено до Червоної книги України, 26 – до Червоного списку МСОП, 41 вид – до Європейського червоного списку, 12 видів занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі, а 282 - охороняються на регіональному рівні. З раритетної фракції флори 220 видів (58,7% від їх загальної кількості) відомі у регіоні лише за поодинокими знахідками. Більше 90% видів флори зареєстровано на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду різних категорій, 82% – на територіях об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення.

Безсистемний техногенний вплив діяльності людини призвів до значного руйнування навколишнього природного середовища. Більшість природних угідь, що залишилися, приурочені до річкових долин. Стан цих територій в цілому незадовільний, майже всі вони перебувають на різних стадіях трансформації. І все ж природний потенціал біологічного різноманіття області сьогодні ще значний.

Для забезпечення належної охорони та відтворення рослин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів України, створені об'єкти природно-заповідного фонду різних категорій, на території яких зареєстровано більше 90% видів флори.

Флора Святогірської територіальної громади має виняткове природоохоронне

значення та є надзвичайно різноманітною завдяки її розташуванню на межі лісостепової та степової зон і знаходженню більшої частини території у складі Національного природного парку «Святі гори». Річка Сіверський Донець формує унікальні заплавні комплекси, доповнюючи різноманіття біотопів.

Флора громади налічує близько 1000 видів судинних рослин, серед яких багато ендемічних, реліктових та рідкісних видів, характерних для Донбасу. Ліси займають значні площі, особливо на правому, підвищеному березі Сіверського Дінця. Найбільш цінними є соснові бори на крейдяних відслоненнях (крейдяна флора), представлені ендемічною сосною крейдяною (*Pinus sylvestris* var. *cretacea*). Цей вид є реліктом і занесений до Червоної книги України. На більш родючих сірих лісових ґрунтах зростають дубові (діброви) (*Quercus robur*), кленові та липові ліси.

У заплаві річки Сіверський Донець поширені вільшняки (*Alnus glutinosa*) та тополево-вербові (*Populus*, *Salix*) угруповання. Уздовж Сіверського Дінця, заплавлених озер та стариць поширені гідрофільні угруповання, представлені очеретом (*Phragmites australis*), рогузником (*Typha* spp.), лататтям білим (*Nymphaea alba*) та глечиками жовтими (*Nuphar lutea*).

Степові ділянки (переважно лучні степи) збереглися на схилах Донецького кряжу та на вододілах. Домінують ковила (*Stipa* spp.), типчак (*Festuca valesiaca*), шавлія (*Salvia* spp.), чебрець (*Thymus* spp.). На крейдяних ґрунтах зростає унікальна крейдяна флора, що включає рідкісні та ендемічні види, такі як гісоп крейдяний (*Hyssopus cretaceus*).

Флора громади містить значну кількість видів, занесених до Червоної книги України (включаючи згадану крейдяну сосну) та міжнародних природоохоронних списків.

Як і фауна, рослинний покрив зазнав катастрофічних втрат через масштабні лісові пожежі та мінування, що створило загрозу для збереження унікальних лісових та ендемічних крейдяних видів.

У разі незатвердження ДДП, відсутність системних заходів з охорони та відновлення рослинного світу призведе до незворотної деградації унікальних екосистем громади. В умовах триваючих бойових дій, масштабних пожеж та мінування лісових масивів, це спричинить остаточну втрату популяцій рідкісних і ендемічних видів, зокрема сосни крейдяної, та призведе до руйнації природно-заповідного фонду, що є основою екологічної безпеки та майбутнього рекреаційного розвитку регіону.

Фауна

Видовий склад фауни Донеччини нараховує понад 25 тисяч видів тварин різноманітних систематичних груп, з яких більше 24 тисяч видів представлені безхребетними тваринами (моллюсками, комахами, багатоніжками, павукоподібними, ракоподібними, черв'яками та іншими). Хребетні тварини представлені рибами та круглоротими, амфібіями - 9 видів, рептиліями - 12 видів. На території області постійно перебуває та відмічається на прольотах, зальотах, зимівлі та міграціях понад 300 видів птахів, майже 100 видів ссавців.

165 видів тварин, які перебувають на території області, занесені до Червоної книги України, 189 видів занесені до Переліку видів тварин, що підлягають особливій охороні на території Донецької області, 64 види фауни занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES); 269 видів занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції); 165 видів занесені до додатків Конвенції про збереження

мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS); 112 видів охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA); 13 видів охороняються відповідно до Угоди про збереження кажанів в Європі (EUROBATS).

Найбільша кількість видів тварин зафіксована у межах території національного природного парку «Святі Гори» – приблизно 3500 видів, в т.ч. біля 3000 - членистоногі. Фауна хребетних нараховує 340 вид, в т.ч. ссавців -58 видів, птахів - 222, плазунів - 10, земноводних - 9, риб - 40, круглоротих - 1.

Фауністичне різноманіття Святогірської територіальної громади є надзвичайно високим і має стратегічне природоохоронне значення, оскільки більша частина її природних територій знаходиться у межах Національного природного парку «Святі гори». Географічне розташування на межі лісостепу та степу, а також наявність річки Сіверський Донець із широкою заплавою створюють різноманітні біотопи для численних видів тварин. Ссавці представлені типовими лісовими та степовими видами, багато з яких є об'єктами охорони. Поширені лось (*Alces alces*) (хоча його популяція значно скоротилася), олень благородний (*Cervus elaphus*), свиня дика (*Sus scrofa*), козуля європейська (*Capreolus capreolus*). З хижаків трапляються вовк (*Canis lupus*), лисиця звичайна (*Vulpes vulpes*), єнот уссурійський (*Nyctereutes procyonoides*) та куниця лісова (*Martes martes*). У заплаві Сіверського Дінця мешкають видра річкова (*Lutra lutra*) та бобер європейський (*Castor fiber*), що свідчить про відносну чистоту водойм (до бойових дій). Представлені різноманітним гризунів: бабак степовий (*Marmota bobak*) (на сухих ділянках), заєць-русак (*Lepus europaeus*).

Орнітофауна (Птахи) є однією з найбагатших у регіоні, що пов'язано з міграційними шляхами, які проходять через долину Сіверського Дінця.

У соснових та широколистяних лісах гніздяться такі рідкісні види, як орел-могильник (*Aquila heliaca*), орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*) та чорний лелека (*Ciconia nigra*), які занесені до Червоної книги України.

На річці та заплавах озер зустрічаються чапля велика біла (*Ardea alba*), крижень (*Anas platyrhynchos*), сіра гуска (*Anser anser*), а також різноманітні кулики.

Степові птахи представлені такими видами як жайворонек польовий (*Alauda arvensis*), одуд (*Upupa epops*).

Річка Сіверський Донець населена численними видами риб: короп (*Cyprinus carpio*), лящ (*Abramis brama*), щука (*Esox lucius*), судак (*Sander lucioperca*). Наявність цих видів підтримує рекреаційний та рибогосподарський потенціал.

Плазуни та Земноводні (Герпетофауна) представлені вужем звичайним (*Natrix natrix*), ящіркою прудкою (*Lacerta agilis*), а також різними видами жаб та ропух, які мешкають у заплавах біотопах.

Значна частина фауни перебуває під охороною. На території громади мешкають види, занесені до Червоної книги України, а також до європейських природоохоронних списків.

Важливим фактором є вплив бойових дій, який призвів до руйнування природних біотопів, забруднення водойм та прямої загибелі тварин, що створило загрозу для популяцій рідкісних видів. Відновлення фауни потребує довготривалих охоронних заходів та екологічної рекультивації.

Військові дії на території області несуть загрозу тваринному світу. Це може бути безпосередня шкода, наприклад, загибель чи травмування внаслідок вибухів,

розлякування через нетиповий шум, вимушена зміна міграційних параметрів чи зимових циклів тощо. А також опосередковані наслідки військового стану: різноманітне забруднення середовища існування і белігеративна трансформація (трансформація природного ландшафту внаслідок військових дій чи інших воєнно-технічних заходів) оселищ, цілковита їх втрата внаслідок вирубування, вигорання, переміщення військової техніки, дислокації військових підрозділів, нищення чи блокування екологічних коридорів тощо.

Згідно зі Стратегією розвитку, пріоритетом є відновлення лісового фонду та охорона раритетних видів у межах НПП «Святі гори». Проте тривалість відновлення деяких екосистем (особливо сосни крейдянної) може тривати десятиліттями через складність природного поновлення на крейдяних субстратах.

У разі незатвердження ДДП, відсутність системних заходів з охорони та відновлення тваринного світу призведе до остаточного руйнування середовищ існування та розриву екологічних коридорів у межах громади. В умовах триваючих бойових дій та белігеративної трансформації ландшафтів, це спричинить неконтрольоване скорочення популяцій раритетних видів фауни, зокрема орла-могильника та чорного лелеки, що унеможливить збереження біологічного різноманіття та відновлення природного балансу унікальної екосистеми Святогір'я.

Рідкісні та такі, що перебувають під охороною, види

Дані приведені за відомостями інформаційного ресурсу GBIF [<https://www.gbif.org>] – міжурядової, наднаціональної організації, метою якої є агрегування даних з біологічного різноманіття та забезпечення вільного та відкритого доступу до них, які веде спільний проєкт The Habitat Foundation та Української Природоохоронної Групи. Зведені відомості про реєстрації рідкісних та таких, що перебувають під охороною, видів станом на грудень 2025 року³ за результатами спостережень наведено у таблиці.

Таблиця 2.19. Зведені відомості про реєстрації рідкісних та таких, що перебувають під охороною, видів станом на грудень 2025 року

Характеристика	Кількість видів
1	2
Червона Книга України	73
Червоний список IUCN	12
Бернська конвенція. Додаток 1	3
Бернська конвенція. Додаток 2	88
Бернська конвенція. Додаток 3	51
Бернська конвенція. Резолюція 6	50
Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція)	50
Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA)	16
Угода про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS)	7
Пташина директива ЄС. Додаток I	36
Пташина директива ЄС. Додаток II	17
Оселищна директива ЄС. Додаток II	10
Оселищна директива ЄС. Додаток IV	23

³ GBIF.org Спостереження, опубліковані на GBIF і доступні, можуть мати помилкове визначення, геопозиціонування, дату чи іншу супутню інформацію

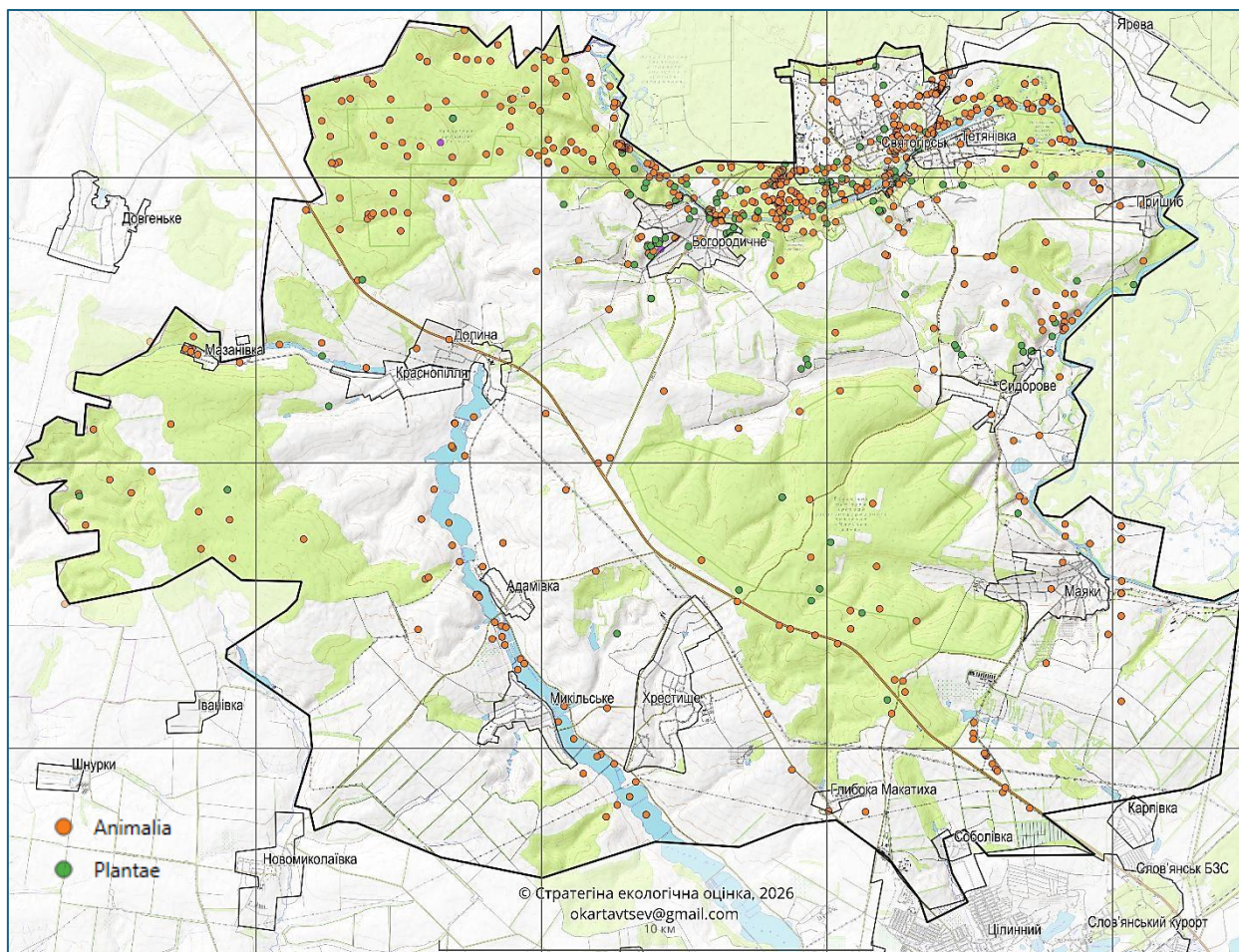

Рисунок 2.16. Місця реєстрації рідкісних та таких, що перебувають під охороною в межах Святогірської громади

Зелені насадження загального, обмеженого та спеціального користування

Зелені насадження відіграють ключову роль у формуванні сталого сільбщного та природного середовища громади, виконуючи важливі екологічні, соціальні та естетичні функції. Вони допомагають зберігати біорізноманіття, покращувати мікроклімат, знижувати рівень шуму та забруднення, а також надають можливості для рекреації. В урбанізованих межах громади зелені насадження поділяються на категорії залежно від їхнього функціонального призначення та режиму використання.

Озеленення у Святогірській територіальній громаді має стратегічне значення, враховуючи її високий рекреаційний та курортний статус, а також розташування у межах Національного природного парку «Святі гори». Зелені насадження загального користування призначені для повсякденного відпочинку мешканців громади та туристів. Розрахунок нормативної забезпеченості зеленими насадженнями загального користування визначається згідно з ДБН Б.2.2-12:2019, як нормативна площа озеленення території і становить від 12 м² на особу.

На сьогодні забезпеченість населення ландшафтно-рекреаційними та озеленими територіями різного призначення у Святогірську відповідає або перевищує зазначені вимоги завдяки великій кількості лісових масивів та паркових зон.

На території громади наявні ділянки зелених насаджень, які відносяться до рекреаційних зон, що використовуються для повсякденного відпочинку (сквери, паркові зони вздовж Сіверського Дінця).

Загалом, при проведенні необхідного благоустрою цих територій (установка лав, прокладання пішохідних та велосипедних доріжок, облаштування дитячих та спортивних майданчиків) ці зони будуть повноцінно виконувати роль паркових зон для відпочинку. Зелені насадження обмеженого користування розташовані на територіях підприємств, закладів освіти, охорони здоров'я та на житлових ділянках. Вони розташовані на прибудинкових територіях багатоквартирної забудови, на ділянках санаторно-курортних та оздоровчих закладів (що є значною частиною громади) та на територіях навчальних закладів. Такі насадження мають функціональне значення: вони слугують для локального поліпшення мікроклімату, естетичного оформлення та тіньового захисту. Зелені насадження спеціального призначення виконують переважно захисні, санітарно-гігієнічні та інженерні функції.

В межах населених пунктів передбачається формування озелених територій спеціального призначення: ділянки зеленого будівництва вздовж вулиць та магістралей, периметральне обсаджень кладовищ та зони озеленення санітарно-захисних зон промислових об'єктів (хоча їх небагато у рекреаційній зоні), протиерозійні насадження та лісосмуги вздовж полів і доріг, що захищають ґрунт від вітрової та водної ерозії.

Зелені насадження громади класифікуються за наступними категоріями:

Зелені насадження загального користування - це публічні простори, призначені для відпочинку, рекреації та дозвілля населення. До цієї категорії належать парки, сквери та озеленені ділянки.

Зелені насадження обмеженого користування - це насадження на територіях житлових масивів, промислових підприємств та інших об'єктів, доступ до яких може бути обмежений. У громаді присутні насадження біля житлових масивів та на території промислових підприємств.

Насадження спеціального призначення включають насадження санітарно-захисних зон, полезахисні лісові смуги, насадження уздовж автомобільних доріг та залізниць, а також кладовища.

Лісосмуги. Більшість сучасних лісосмуг закладено у 1950-1960-х роках. У віці понад 55-60 років вони слугують осередком для збереження біорізноманіття та сполучними коридорами екомережі. Лісосмуги поділяються за призначенням на полезахисні, стокорегулювальні (особливо важливі на правобережжі р. Ворскли), прияружні та прибалкові, придорожні, садових захисні та інші.

Зелені насадження прибережно-захисних смуг. Ці насадження виконують важливі екологічні та водоохоронні функції, запобігаючи ерозії та очищаючи поверхневий стік. Насадження на корінних берегах річок створені для захисту від розмиву і затримання продуктів ерозії, добрив та пестицидів, що надходять із прилеглих угідь.

Після завершення бойових дій значна частина лісових та паркових насаджень може потребувати оцінки пошкоджень, відновлення та розмінування для забезпечення безпечного доступу населення до рекреаційних зон.

У разі незатвердження ДДП стан зелених насаджень залишиться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

Природно-заповідний фонд

Значна частина території громади займає Національний природний парк «Святі гори». Це вказує на наявність унікальних, добре збережених природних ландшафтів, які потребують охорони. Природно-заповідний фонд Святогірської

територіальної громади має критичне природоохоронне значення для сходу України, оскільки тут зосереджені унікальні лісові, крейдові та заплавні екосистеми на межі лісостепової та степової зон.

Загалом на території Святогірської громади розташовано 10 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 11 978,52 га, а саме:

Національний природний парк «Святі Гори», найбільший і ключовий об'єкт площею 11 583,5 га, який є головною природоохоронною територією регіону та охороняє унікальні крейдові відслонення та реліктові бори.

До об'єктів природно-заповідного фонду також належать також ландшафтні заказники місцевого значення «Соболівський ліс» (107,0 га) та «Хрещищенські пагорби» (160,0 га), ботанічний заказник «Пришиб» (107,4 га). До фонду включено також парк-пам'ятку садово-паркового мистецтва «Дендропарк Маяцького лісництва» (1,0 га) та інші об'єкти, що охороняють унікальні лісові та степові екосистеми.

Збройна агресія завдала значної шкоди ПЗФ, що становить серйозну загрозу для екологічного балансу регіону. Пожежі у лісах, ускладнені мінуванням територій, призвели до знищення близько тисячі червонокнижних крейдових сосен. Масштаб збитків: У НПП «Святі Гори» вигоріло майже 18 тисяч гектарів лісу із 40 тисяч загальної площі парку. Це створює серйозні ризики для збереження біорізноманіття, екологічного балансу та відновлення унікальних природних комплексів Сходу України.

Смарагдова мережа

Смарагдова мережа Європи створена на виконання Конвенції про охорону флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція). Україна ратифікувала цю конвенцію 1996 року, взявши на себе зобов'язання створити мережу Emerald. Мережа має мету зберегти види та екосистеми, які були визнані рідкісними на рівні всієї Європи. Їхній перелік доступний у Резолюціях 4 та 6 Бернської конвенції.

Відповідно до ресурсу European Environment Agency - Emerald Network (<https://emerald.eea.europa.eu/>) в межах території Святогірської громади розташовані наступні об'єкти Смарагдова мережа Європи - «Святі гори» (UA0000029), «Клебан-Бик» (UA00000444) та «Меотида» (UA00000277). Ці території мають міжнародне природоохоронне значення для збереження рідкісних біотопів та видів, що перебувають під загрозою зникнення у європейському масштабі.

РЕГІОНАЛЬНА СХЕМА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

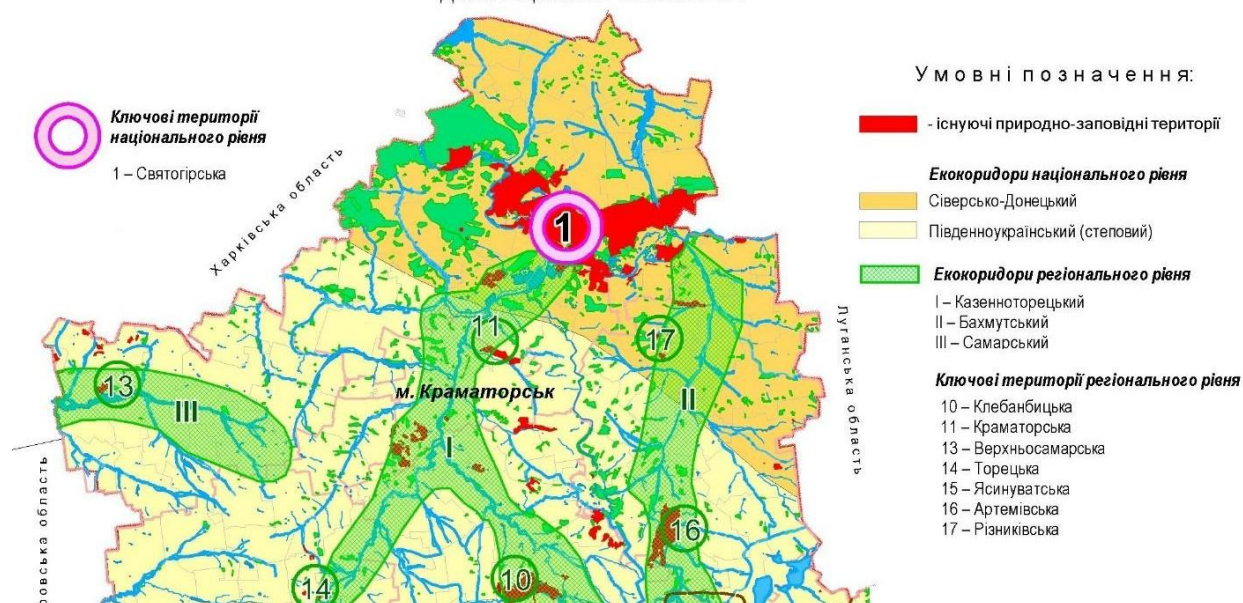
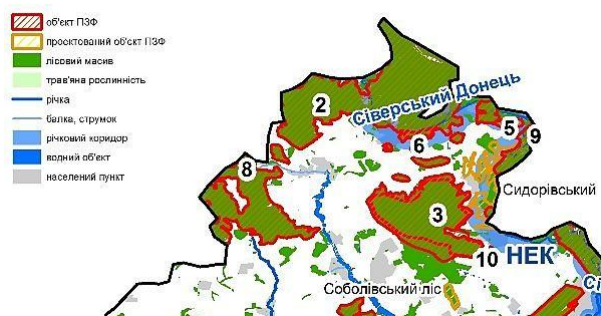

Рисунок 2.18. Складові елементи регіональної екомережі

Складові структурних елементів екологічної мережі громади в розрізі категорій наведено в таблиці.

Таблиця - Складові структурних елементів екологічної мережі.

Категорія/назва		Площа, га
Національні природні парки		
Святі гори (2)		11957
Пам'ятки природи загальнодержавного значення		
ботанічні:	Маяцька дача (3)	18
Заказники місцевого значення		
ландшафтні:	Зміїна гора (5)	115,78
ботанічні:	Крейдяне (6)	102,9
	Пришиб (7)	107,4
Пам'ятки природи місцевого значення		
гідрологічні:	Ставок Дзеркальний (9)	1,5
ботанічні:	Дуб (10)	0,01
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва		
Дендропарк Маяцького лісництва (11)		1,5

У разі незатвердження ДДП флора, фауна, біорізноманіття, стан об'єктів природно-заповідного фонду залишиться незмінною або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Державна установа «Донецький обласний центр контролю та профілактики хвороб

Міністерства охорони здоров'я України» у відповідь на лист від 11.12.2025 № 3506/01.01-13 надала наступну інформацію, що даних щодо детермінант здоров'я, показників здоров'я населення по Святогірській міській територіальній громаді на теперішній час відсутні.

Демографія та смертність. За інформацією відділу охорони здоров'я Слов'янської міської військової адміністрації відповідно до реєстрації відділу РАЦС у м. Слов'янська:

- за 2024 рік у Святогірській громаді померло 62 особи (у м. Святогірську - 19 осіб, в селах Святогірської громади - 43 особи). У структурі загальної смертності серед причин на першому місці хвороби системи кровообігу - 43 особи, зловиякісні новоутворення - 9 осіб, травми - 4 особи, хвороби органів травлення (цироз печінки) - 4 особи, хвороби органів дихання - 2 особи.

- за 10 місяців 2025 року в Святогірській громаді померло 65 осіб (у м. Святогірську - 22 особи, в селах Святогірської громади - 43 особи). На першому місці серед причин смерті - хвороби системи кровообігу - 45 осіб. Друге місце посідають зловиякісні новоутворення - 9 осіб. Далі: - хвороби органів травлення (цироз печінки) - 5 осіб; - травми - 3 особи; - хвороби органів дихання - 1 особа; - ВІЛ-інфекція - 1 особа; - хвороби нервової системи - 1 особа.

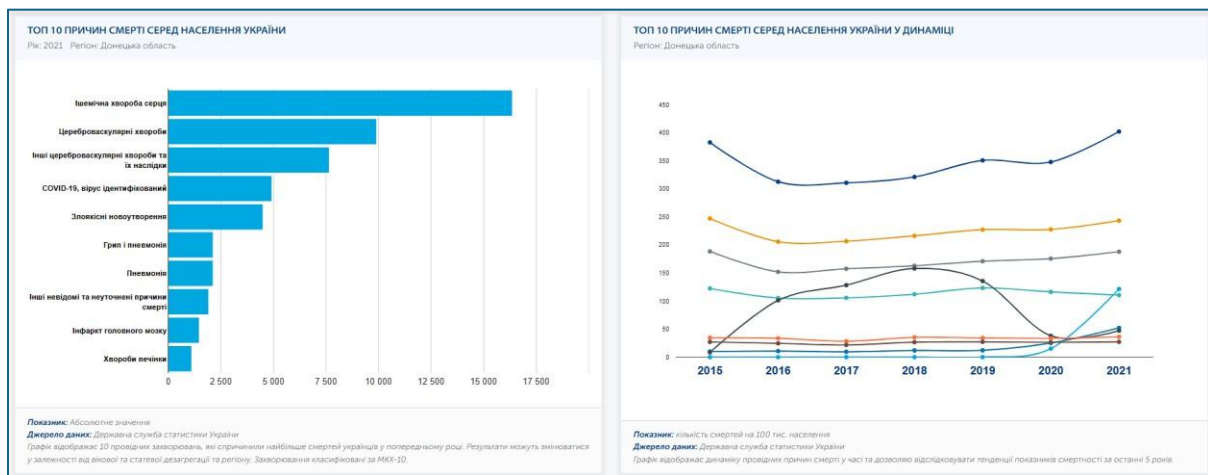

Рисунок 2.19. Причини смерті населення Донецької області

Відкриті дані щодо смертності Державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України», у галузі громадського здоров'я та протидії небезпечним, особливо небезпечним, інфекційним та неінфекційним захворюванням, біологічного захисту та біологічної безпеки, імунопрофілактики, лабораторної діагностики інфекційних недуг, гігієнічних та мікробіологічних аспектів здоров'я людини, пов'язаних із довкіллям, національного координатора Міжнародних медико-санітарних правил, координації реагування на надзвичайні ситуації у секторі громадського здоров'я в обласному розрізі наведені на рисунках.

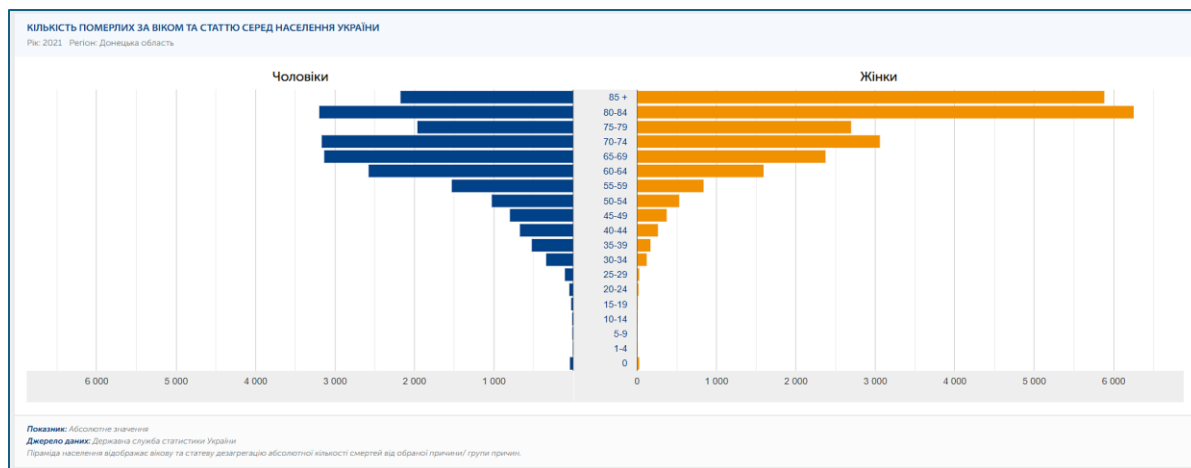

Рисунок 2.20. Кількість померлих за віком та статтю Донецької області 2021 рік

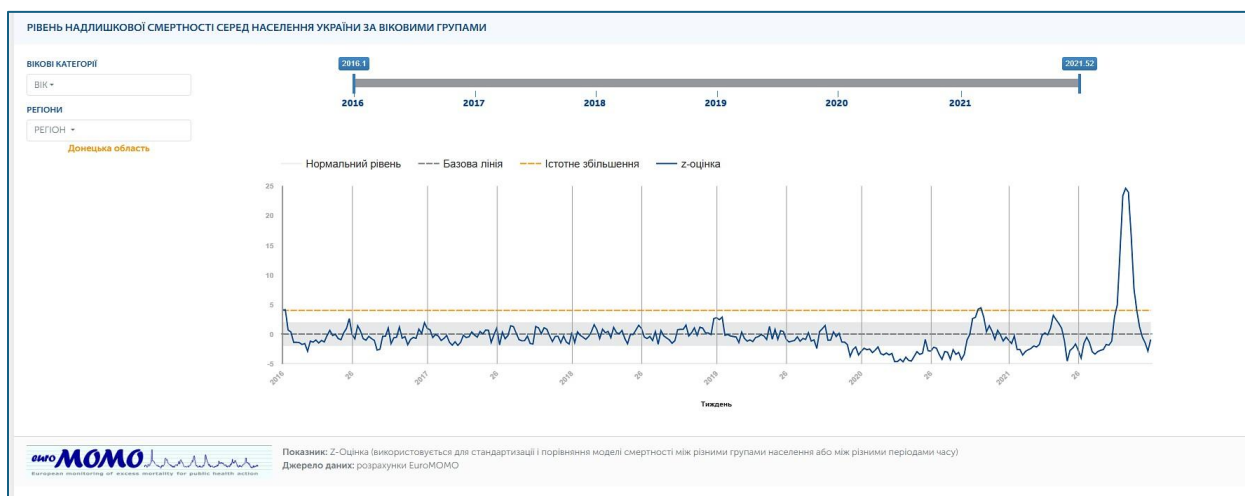

Рисунок 2.21. Рівень надлишкової смертності серед населення Донецької області

Захворюваність і епідемічна ситуація. Згідно з даними з електронної системи охорони здоров'я за медичною допомогою до сімейних лікарів звернулося мешканців Святогірської територіальної громади в 2024 році - 415 пацієнтів, а в 2025 році - 4544 пацієнта.

Епідемічна ситуація з інфекційної захворюваності за 11 місяців поточного року залишалась стабільною, групових випадків захворювань та спалахів серед населення не реєструвалося. Протягом 11 місяців 2025 року відзначається зниження загальної інфекційної захворюваності на 17,4% у порівнянні з аналогічним періодом 2024 року, в основному за рахунок зниження захворюваності на гострі респіраторні вірусні інфекції на 17,6%, та переважну більшість інших інфекційних хвороб. Випадки особо небезпечних інфекцій, крім Лайм-бореліозу, не реєструвалися.

За даними звітності за 11 місяців 2025 року на території Святогірської громади зареєстровано 130 випадків гострих респіраторних вірусних інфекцій, показник захворюваності склав 2896,6 на 100 тис. населення, в т. ч. 22 випадки у дітей від 0-17 років та 1 випадок гастроентероколіту встановленої етіології у дитини у віковій групі 1-4 роки, показник 22,3 на 100 тис. населення. Інших випадків інфекційних хвороб не зареєстровано.

Узагальнені дані медичної звітності по комунальним закладам охорони здоров'я, закладам охорони здоров'я, які знаходяться у сфері управління МОЗ, інших міністерств та приватним закладам Державної установ «Центр громадського

здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» надається для опрацювання лише в обласному розрізі.

Таблиця 2.20. Захворюваність на злоякісні новоутворення в 2024 році в Донецькій області, осіб

Найменування	серед сільських жителів		первинно множинні пухлини	з них виникли синхронно	виявлено хворих in situ	в тому числі шийки матки
	у чоловіків	у жінок				
	1	2	3	4	5	6
Україна	18 238	16 278	10 719	7 205	1 409	550
Донецька	48	32	24	5	3	1
% до загально національного показника	0,26	0,20	0,22	0,07	0,21	0,18

Таблиця 2.21. Розподіл хворих на активний туберкульоз за віком в 2023 році в Донецькій області, осіб

Область	Усього	у тому числі хворі віком											у т.ч. числі					Крім того хворі на рецидиви всіх форм туберкульозу.
													сільські жителі	хворі, у яких діагноз підтверджено:			хворі на активний туберкульоз у поєднан. зі СНІД	
		<1	1-4	5-9	10-14	15-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65>		бактеріоскопічно	бактеріологічно	гістологічно		
Україна	11 706	17	63	106	141	104	323	1663	3662	2997	1625	1005	4258	3555	4575	482	1724	3088
Донецька	171		2	1	2		1	15	55	50	31	14	21	52	91	6	52	42
% до загально національного показника	1,46		3,17	0,94	1,42		0,31	0,90	1,50	1,67	1,91	1,39	0,49	1,46	1,99	1,24	3,02	1,36

Вплив воєнних дій на здоров'я населення Святогірської громади є критичним. До початку агресії чисельність населення становила 8 718 осіб, а станом на 01.10.2024 року проживає лише 2 891 особа, що свідчить про значне скорочення через евакуацію та загибель людей. Демографічні показники демонструють негативну тенденцію: за 10 місяців 2024 року народжуваність дорівнює нулю, а смертність зросла до 43 випадків (у 2023 році – 26 випадків).

Основними факторами погіршення здоров'я є руйнування систем житлово-комунального господарства, відсутність якісного альтернативного джерела водопостачання, забруднення довкілля продуктами руйнувань та залишками боєприпасів.

Ці умови підвищують ризики інфекційних захворювань, зокрема респіраторних інфекцій, туберкульозу та кишкових хвороб через проблеми з водопостачанням. Крім того, спостерігається зростання хронічних захворювань – серцево-судинних, гіпертонії, цукрового діабету – через стресові умови та обмежений доступ до медичних послуг. Психологічне здоров'я також перебуває під загрозою: фіксується збільшення випадків ПТСР, депресії та тривожних розладів серед населення громади.

Санітарно-екологічні ризики для здоров'я населення мають переважно кумулятивний характер, зумовлений військовими діями та руйнуванням критичної інфраструктури.

Ключова загроза полягає у руйнуванні систем водопостачання та водовідведення, що критично погіршує якість питної води та спричиняє біологічне забруднення ґрунтів і річки Сіверський Донець, де вже фіксуються перевищення вмісту важких

металів.

Додатковим, але не менш гострим санітарним ризиком є неконтрольоване накопичення побутових відходів та будівельного сміття через відсутність полігону та руйнування інфраструктури, а також мінне забруднення території, що створює пряму фізичну загрозу та обмежує доступ до природних ресурсів, посилюючи загальний негативний вплив на стан здоров'я та умови життєдіяльності громади.

У разі незатвердження ДДП стан здоров'я населення залишиться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

Культурна спадщина Святогірської територіальної громади є унікальною та має національне значення, оскільки вона поєднує видатні пам'ятки сакральної архітектури, історії та мальовничий природний ландшафт.

Таблиця 2.22. Об'єкти національного та місцевого значення

Категорія	Об'єкти та їх значення
Сакральна архітектура (Національне)	Святогірська Свято-Успенська Лавра - один із найвідоміших духовних та історичних центрів України, розташований на крейдяних схилах річки Сіверський Донець. Включає унікальні печерні комплекси та наземні споруди.
Історична забудова	На території громади збереглися пам'ятки архітектури, історичні будівлі та культові споруди (окрім Лаври), які формують неповторний культурний ландшафт і відображають місцеву історію та розвиток рекреаційної зони.
Історичні пам'ятки	Пам'ятки історії, представлені меморіалами та пам'ятними знаками, пов'язаними з подіями різних історичних періодів, включаючи об'єкти Другої світової війни (наприклад, меморіальні комплекси на горі Артема).
Культурний ландшафт	Святогірськ відомий як центр туризму та рекреації, де історичні пам'ятки нерозривно поєднуються з природними ресурсами Національного природного парку «Святі Гори», створюючи цілісний об'єкт культурного та природного значення.

Збройна агресія завдала значної шкоди культурній спадщині громади, що вимагає негайного врахування при плануванні відновлювальних робіт. Зазнали пошкоджень окремі об'єкти архітектури та культові споруди, включаючи елементи Лаври та іншої історичної забудови. Значною мірою зруйнована туристична та рекреаційна інфраструктура, що безпосередньо впливає на можливість використання культурних об'єктів.

Збереження та реставрація пам'яток є пріоритетним напрямом розвитку громади, адже вони мають важливе значення для відродження туризму та рекреації (економічний аспект) і збереження культурної ідентичності регіону (соціокультурний аспект).

У разі незатвердження ДДП культурна спадщина та стан історико-культурних об'єктів залишиться незмінним або зазнає змін у бік погіршення, враховуючи тривалі активні бойові дії на території області.

ПРОГНОЗ РОЗВИТКУ СИТУАЦІЇ, ЯКЩО ПРОЕКТ СТРАТЕГІЇ ТА ПЛАНУ. НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО («НУЛЬОВИЙ СЦЕНАРІЙ»)

«Нульовий сценарій», у випадку не затвердження документу державного планування - Стратегія розвитку Святогірської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області до 2027 року та Плану заходів із її реалізації до 2027 року передбачає ситуацію, за якої документи державного планування не будуть затверджені, і подальший плановий розвиток населених пунктів припиняється.

Загалом, сценарій «без змін» характеризується тим, що стан довкілля залишатиметься стабільним, але жоден із компонентів не зазнає суттєвих позитивних змін, оскільки не будуть реалізовані необхідні інфраструктурні та природоохоронні заходи, передбачені проєктами. Це призведе до консервації наявних екологічних та санітарних проблем громади, подальший плановий розвиток населених пунктів припиняється.

Таблиця 2.23. Наслідки незатвердження (нульовий сценарій) для різних компонентів довкілля

Компонент довкілля/Умова	Наслідок незатвердження (Нульовий сценарій)
Територіальний розвиток	Виникнення хаотичного, самовільного будівництва та безгосподарське використання земельних ресурсів, яке може зачіпати природоохоронні зони.
Водопостачання та водовідведення	Збереження санітарно-епідеміологічних ризиків через відсутність централізованих мереж, фільтрацію неочищених стоків у ґрунт та ґрунтові води.
Здоров'я населення	Невирішення санітарних проблем діючих кладовищ, які функціонують із порушенням СЗЗ, та відсутність умов для відкриття нових, безпечних кладовищ.
Економіка громади	Економічний застій, неефективне використання ресурсів та втрата можливостей для інвестиційної діяльності, пов'язаної з інфраструктурними проєктами.

Аналіз існуючих тенденцій і прогноз на середньострокову перспективу зміни та розвитку ситуації у випадку навіть гіпотетичному не прийнятті та затвердженні даного документу державного планування або так званий «нульовий сценарій» полягає розвитку ризиків у всіх сферах, охоплених Стратегією.

У такому випадку залишаться невирішеними критичні проблеми громади: зростання і так високого рівня руйнування систем житлово-комунального господарства та житлового фонду, відсутність ефективного управління відходами, включаючи ліквідацію стихійних звалищ і відходів руйнувань, а також проблеми зі збереженням ландшафтного та біотичного різноманіття громади.

Загалом прогнозні зміни будуть негативними та ведуть до розвитку складних критичних та непередбачуваних змін у загальному стані довкілля, здоров'я населення погіршиться, якість життя знизиться. У випадку зміни кліматичних факторів за несприятливим сценарієм ці погіршення будуть збільшені.

Якість атмосферного повітря залишатиметься на нинішньому рівні або погіршиться через тривалі бойові дії.

Стан водних ресурсів та якість питної води погіршиться через відсутність контролю, поточного обслуговування та необхідних ремонтів.

Відходи всіх видів (у т.ч. небезпечних та руйнації) далі накопичуватимуться,

збільшуючи кількість несанкціонованих звалищ і погіршуючи санітарно-екологічну ситуацію.

Земельні ресурси та природно-заповідний фонд залишаються під загрозою мінування та критичної деградації без відновлювальних заходів.

Таким чином, відмова від реалізації призведе лише до поглиблення екологічних і соціальних проблем, тоді як її затвердження є найсприятливішим варіантом для стабілізації ситуації та початку відновлення громади.

У разі, якщо проєкт ДДП не буде затверджено, а передбачені заходи не будуть комплексними, інтегрованими та ефективними, адже інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, серед яких значна амортизація комунального обладнання та незадовільний стан інфраструктури, що можуть нести загрози техногенного характеру. Більш того, може виникнути кумулятивний ефект з проблем внаслідок тривалих активних військових дій на території області, що ускладнить існуючу екологічну ситуацію. Особливу загрозу становитиме проблема накопичення та видалення відходів, підвищиться ризик використання небезпечних технологій, емісії небезпечних чинників від яких можуть погіршити якість атмосферного повітря, поверхневих та підземних вод, ґрунтів, а це, в свою чергу, може підвищити ризик зростання захворювань населення та деградації навколишнього природного середовища.

SWOT-АНАЛІЗ

SWOT-аналіз або аналіз сильних (Strengths) і слабких (Weaknesses) сторін, можливостей (Opportunities) і загроз (Threats) широко використовується та рекомендований для проведення аналізу поточного стану та вибору оптимальних шляхів змін. У стратегічному плануванні сильні і слабкі сторони описують існуючу екологічну ситуацію, а можливості і загрози розглядаються як нереалізовані на даний момент позитивні і негативні можливості для розвитку.

Проведений комплексний SWOT-аналіз з урахуванням екологічних аспектів показав потенційно можливі позитивні і негативні сторони та загрози для громади. Проста і наочна таблична форма представлення результатів SWOT-аналізу дозволяє різнопрофільним спеціалістам та громадськості бачити загальну картину і пропонувати варіанти рішень, засновані на повній інформованості фахівців різного профілю і досвіду. Це один з прийомів, який дозволяє врахувати екологічні фактори на ранніх етапах планування та інтегрувати СЕО в процес планування.

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Економічний потенціал</p> <ul style="list-style-type: none"> - родючі ґрунти з високим бонітетом, що сприяє розвитку органічного та екологічного землеробства та тваринництва - розвинута інфраструктура <p>Природний потенціал</p> <ul style="list-style-type: none"> - велика цінність біорізноманіття - значні запаси водних ресурсів та лісових масивів <p>Управлінський потенціал</p> <ul style="list-style-type: none"> - дієва та цілеспрямована місцева влада 	<p>Військовий стан та наслідки агресії</p> <ul style="list-style-type: none"> - заміновані території - міграція трудових, релокація виробничих ресурсів, відтік молоді, погіршення загальної демографічної ситуації - погіршення стану інфраструктури в окремих сільських населених пунктах - порушення налагоджених логістичних ланцюгів збуту продукції та пошкодження складських потужностей - соціальна напруга <p>Водопостачання та водовідведення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - критична зношеність діючих основних фондів локальних очисних споруд стічних вод, застарілі, енергоємні та не ефективні технології очистки стічних вод - відсутність централізованого водопостачання у сільських населених пунктах <p>Управління побутовими відходами</p> <ul style="list-style-type: none"> - стихійні та невпорядковані сміттєзвалища - недосконала система управління побутовими відходами
Можливості	Загрози
<p>Екологічне відновлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - залучення міжнародної допомоги для відновлення територій від наслідків воєнних дій та реалізація заходів з підтримки стійкості громади - відбудова, реконструкція, капітальний ремонт об'єктів інженерно-транспортної, енергетичної, соціальної інфраструктури з використанням екологічної будівельної продукції (у т.ч. з відходів руйнації громади), застосування технологій зеленого будівництва, енергоефективне обладнання за класом енергоефективності не нижчим за «С» - забезпечення актуальною містобудівною документацією місцевого рівня з врахуванням цілей сталого розвитку - реалізації енергозберігаючих заходів, скорочення споживання первинних енергетичних ресурсів та впровадження відновлювальних джерел енергії, збільшення частки енергії, виробленої з відновлювальних джерел, зростання кількості об'єктів, що її виробляють 	<p>Шкода/збитки від воєнного екоциду:</p> <ul style="list-style-type: none"> - забруднення ґрунтів та підземних горизонтів <p>Деградація ґрунтів/зменшення родючості:</p> <ul style="list-style-type: none"> - значна частка розораних земель <p>Кліматичні ризики:</p> <ul style="list-style-type: none"> - загрози для чутливих екосистем через падіння рівня води в поверхневих водних об'єктах та зниження рівня ґрунтових вод - ймовірність лісових пожеж та землі у т.ч. торфовищах, поширення інвазійних видів <p>Здоров'ю населення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зростання захворюваності через вживання неякісної води з криниць через нітратне забруднення.

<p>Підвищення конкуренто-спроможності громади на засадах циркулярної економіки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток інфраструктури переробки і повторного використання наявних місцевих відходів у т.ч. органічних відходів агропромислового комплексу у біопаливо/біогаз або поліпшувачів ґрунту/добрих - створення інфраструктури оброблення будівельних відходів руйнації та виготовлення повторної будівельної продукції; - впровадження інноваційних «зелених» технологій в агросекторі для вироблення «екологічної продукції» та розширення завдяки цьому ринків збуту, завантаження виробничих потужностей, що сприятиме зростанню обсягу переробки та реалізації продукції, підвищення її якості - створення нових компаній та «зелених» робочих місць, зростання надходжень до бюджетів усіх рівнів - підвищення якості надання послуг у сфері управління відходами, поліпшення екологічного стану населених пунктів <p>Розвиток екотуризму:</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення та поширення позитивного «зеленого» іміджу громади як екологічно відповідальної - створення рекреаційних та тематичних туристичних зон без шкоди для особливо чутливих природних територій 	
--	--

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ ТА УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

У даному розділі наведено детальний аналіз поточного стану природних компонентів та умов життєдіяльності населення на територіях Святогірської МТГ, що ймовірно зазнають впливу в процесі реалізації даного документа державного планування. Оцінка базується на стратегічних цілях розвитку громади до 2027 року, з особливим фокусом на заходах із відновлення критичної інфраструктури та підтримки економічної життєздатності територій.

Аналіз структурований відповідно до пріоритетів громади, де основне екологічне навантаження та потенціал для покращення довкілля зосереджені у межах СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 1 (безпека та відновлення інфраструктури) та СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 3 (економічний розвиток). Такий підхід дозволяє виявити пряму кореляцію між технічним відновленням об'єктів життєзабезпечення та станом здоров'я мешканців.

Враховуючи специфіку оновленої Стратегії, у розділі враховано, що СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4 має суто гуманітарну та соціальну спрямованість. Водночас характеристика стану довкілля розглядається як фундамент для реалізації безпекових та економічних завдань, що безпосередньо впливають на якість життя та санітарно-епідеміологічне благополуччя громади.

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

Території громади, що зазнають впливу внаслідок реалізації оновленої «Стратегії розвитку Святогірської міської територіальної громади до 2027 року» та Плану заходів на 2026-2027 роки, охоплюють всю площу громади. Проте характер прогнозованого навантаження значно змінився: від планового розвитку територій до екстреного відновлення життєдіяльності, подолання наслідків окупації та забезпечення безпеки населення.

До зони безпосереднього впливу належать сельбищні масиви міста Святогірськ та сіл громади. На цих територіях умови життєдіяльності наразі визначаються високим ступенем руйнування інфраструктури та житлового фонду. Вплив у межах населених пунктів буде пов'язаний із розчищенням завалів, управлінням відходами від руйнувань, відновленням мереж водопостачання та водовідведення, що безпосередньо впливає на санітарно-епідеміологічне благополуччя та стан здоров'я мешканців. Окремим фактором впливу є розбудова мережі цивільного захисту, зокрема створення центру безпеки та облаштування укриттів.

Водночас вплив поширюється на унікальні природні екосистеми по обох берегах річки Сіверський Донець у межах Національного природного парку «Святі Гори». На цих територіях навантаження визначається необхідністю подолання наслідків бойових дій, а саме гуманітарним розмінуванням та регенерацією лісових масивів, пошкоджених пожежами та обстрілами. Це є базовою умовою для відновлення екологічної стабільності регіону та забезпечення безпечного доступу до рекреаційних ресурсів у майбутньому.

Важливим аспектом реалізації Стратегії є гуманітарний вектор СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 4, спрямований на збереження людського потенціалу та соціальної згуртованості.

Інтеграція відновлювальних робіт на основі принципу «Build Back Better» дозволить не просто відбудувати зруйноване, а створити якісно нове, безпечне та інклюзивне

середовище. Реалізація цілей Стратегії спрямована на мінімізацію антропогенного тиску на історичні ареали та природні ландшафти, забезпечуючи сталий розвиток Святогір'я як відновленого духовного, безпечного та соціально згуртованого центру Донеччини.

ЛЮДИНА ТА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Основними чинниками ризику для здоров'я залишаються фактори, спричинені наслідками бойових дій: мінна небезпека, забруднення довкілля продуктами руйнувань та критичний стан систем водопостачання. Оновлена Стратегія (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1) ставить за пріоритет мінімізацію цих ризиків через створення центру безпеки, розвиток мережі захисних споруд та впровадження системного управління відходами від руйнувань, що має запобігти токсичному забрудненню житлових зон.

У структурі смертності населення продовжують домінувати серцево-судинні захворювання та новоутворення, що посилюється хронічним стресом та обмеженим доступом до медичної допомоги на місцях. Для вирішення цієї проблеми Стратегія передбачає розвиток міжмуніципального співробітництва, зокрема з Миколаївською МТГ, для забезпечення мешканців первинною медичною допомогою, а також розгортання пунктів незламності та автономних систем життєзабезпечення як гарантії доступу до базових послуг у кризові періоди.

Особлива увага в Плані заходів до 2027 року приділяється реалізації людиноцентричної цілі (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4), яка спрямована на збереження людського потенціалу та соціальну стійкість. Це включає надання спеціалізованої підтримки ветеранам, військовослужбовцям та особам з інвалідністю, а також створення інклюзивного середовища для маломобільних груп населення. Такі заходи є критично важливими для стабілізації психоемоційного стану громади та забезпечення права громадян на гідні та безпечні умови життя.

Важливим вектором відновлення здоров'я громади є збереження зв'язку з мешканцями, які перебувають в евакуації. Стратегічні завдання щодо актуалізації обліку жителів та цифровізації послуг спрямовані на створення умов для їх поступового повернення в безпечне середовище.

КЛІМАТИЧНІ ФАКТОРИ ТА ЕНЕРГОСПОЖИВАННЯ

Основним джерелом антропогенного тиску на клімат наразі є не лише традиційні викиди від спалювання палива, а й специфічні забруднювачі, спричинені детонацією боєприпасів та активним пересуванням техніки. Через значне пошкодження ґрунтово-рослинного шару громада втратила значну частину потенціалу для секвестрації (поглинання) вуглецю. План заходів на 2026-2027 роки спрямований на подолання цих наслідків через гуманітарне розмінування та подальшу рекультивацію земель, що дозволить відновити природний вуглецевий баланс територій.

У сфері енергоспоживання пріоритетом стає перехід до автономності та енергоефективності (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1). Враховуючи руйнування критичної інфраструктури, відбудова орієнтована на впровадження «зелених» технологій у пунктах незламності та закладах соціальної сфери. Використання енергоефективного обладнання та автономних джерел живлення не лише забезпечує безперервність надання послуг у кризових умовах, а й сприяє зменшенню викидів парникових газів, що відповідає глобальним зобов'язанням України щодо кліматичної нейтральності.

Важливим кліматичним аспектом є модернізація системи управління відходами, зокрема збирання та переробка відходів від руйнувань (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1). Ліквідація стихійних сміттєзвалищ та впровадження системи роздільного збору відходів дозволить суттєво мінімізувати емісію метану в атмосферу та попередити термічне забруднення довкілля. Таким чином, стратегічний підхід до відновлення Святогір'я базується на принципах «Build Back Better», де енергетична стійкість громади нерозривно пов'язана з адаптацією до кліматичних змін та захистом унікальних екосистем Донецчини.

БІОРІЗНОМАНІТТА ТА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД (ПЗФ)

До зони ймовірного впливу Стратегії входять території з винятково високим природоохоронним статусом, ядром яких є Національний природний парк «Святі Гори», об'єкти ПЗФ місцевого значення та ділянки смарагдової мережі. Станом на 2025-2026 роки стан біорізноманіття Святогірської громади визначається її унікальним розташуванням на межі лісостепової та степової зон у долині річки Сіверський Донець. Проте наразі природні комплекси перебувають у стані критичної деградації, спричиненої наслідками бойових дій: масштабними пожежами, фізичним пошкодженням рідкісних крейдяних біотопів та безпрецедентним рівнем мінної небезпеки.

Основними чинниками ризику залишаються руйнування оселищ, хімічне забруднення ґрунтів продуктами детонації та неможливість проведення біотехнічних заходів через замінування понад 80% території громади. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1 розглядає гуманітарне розмінування не лише як безпековий, а як базовий природоохоронний захід, що дозволить фахівцям повернутися до моніторингу та активного відновлення популяцій раритетних видів.

Особливої уваги потребують заплавні екосистеми та реліктові крейдяні соснові бори, що мають міжнародне значення. План заходів на 2026-2027 роки передбачає поступову рекультивуацію пошкоджених земель та відновлення лісових масивів за принципами «зеленої» відбудови. Модернізація системи комунального менеджменту, зокрема організація збору відходів від руйнувань та ліквідація стихійних сміттєзвалищ, має на меті зупинити надходження токсичних речовин до річки Сіверський Донець та прилеглих заповідних територій, мінімізуючи накопичувальний негативний вплив на екосистеми.

Реалізація стратегічного бачення громади орієнтована на забезпечення балансу між відбудовою житлової інфраструктури та збереженням «природного капіталу». Завдяки впровадженню енергоефективних рішень та екологічного моніторингу, Святогір'я прагне відновити свій статус рекреаційного центру, де захист унікальних об'єктів ПЗФ є невід'ємною частиною інституційної та економічної стійкості. Такі кроки дозволять зберегти біорізноманіття «Донецької Швейцарії» для майбутніх поколінь та забезпечити сталий розвиток громади у посткризовий період.

ҐРУНТИ (ЗОКРЕМА, РОДЮЧІСТЬ ТА ЯКІСТЬ)

Пошкодження родючого шару та рослинного покриву призвело до втрати природної спроможності земель до секвестрації (поглинання) вуглецю. Стратегія (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1) розглядає відновлення лісового фонду та очищення територій від вибухонебезпечних предметів як першочергові заходи для зупинки ерозійних процесів та відновлення родючості земель.

Особливий техногенний тиск на ґрунти створюють відходи від руйнувань, обсяг яких значно зріс через пошкодження житлового фонду. План заходів на 2026-2027 роки (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1) передбачає створення спеціалізованих майданчиків для тимчасового складування та переробки таких відходів, а також ліквідацію стихійних сміттєзвалищ. Це є критично важливим для запобігання вимиванню токсичних речовин у глибокі горизонти ґрунту та підземні води, що дозволить зберегти якісний стан земельних ресурсів у межах населених пунктів.

Реалізація стратегічного бачення громади орієнтована на перехід до «зеленого» землекористування та відбудову за принципом «Build Back Better». Заплановані заходи з технічного розмінування та рекультивації пошкоджених ландшафтів дозволять повернути землі у господарський обіг та відновити природний капітал громади. Збереження родючості та екологічної чистоти ґрунтів розглядається не лише як екологічне завдання, а й як необхідна умова для відновлення рекреаційного статусу Святогірщини та забезпечення економічної життєздатності громади у довгостроковій перспективі.

ПОВЕРХНЄВІ ТА ПІДЗЕМНІ ВОДИ

Головна водна артерія громади – річка Сіверський Донець, екологічний стан якої наразі визначається критичним рівнем воєнного впливу. Через руйнування близько інженерної інфраструктури, значне забруднення русла залишками боєприпасів та паливно-мастильних матеріалів, санітарно-екологічна ситуація залишається нестабільною. Стратегія в межах Стратегічної цілі 1 розглядає відновлення гідрологічного режиму в межах НПП «Святі Гори» та очищення водних об'єктів як ключову умову для безпеки довкілля та майбутнього відродження рекреаційного кластеру.

Стан підземних вод, що є основним джерелом питного водопостачання через Святогірський водозабір, перебуває під загрозою через пошкодження свердловин та мереж. Відповідно до ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 1.2, пріоритетом є забезпечення безперервного доступу до критичних послуг. Важливим інструментом тут виступає розвиток міжнародного партнерства, успішним прикладом якого стало встановлення фільтрувальної станції у с. Тетянівка за підтримки міста-побратима Істон (США). Це дозволило частково зняти гостроту дефіциту питної води в умовах пошкодження централізованих систем.

Стратегія передбачає системну модернізацію об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства на основі принципу «Build Back Better». У Плані заходів заплановано капітальний ремонт водогінних мереж у селах Маяки та Хрестище, а також відновлення централізованого водовідведення в місті Святогірськ. Ці кроки спрямовані на припинення несанкціонованих скидів стічних вод та захист водоносних горизонтів від забруднення відходами від руйнувань, організація збору яких є окремим завданням 1 в межах екологічної безпеки громади.

Для гарантування стійкості громади в кризових умовах передбачено формування матеріального резерву, що включає накопичення обладнання та ємностей для зберігання води. Також у межах ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 1.1 здійснюється обладнання Пунктів незламності резервними системами життєзабезпечення. Такий комплексний підхід дозволяє не лише повернути безпечні умови проживання, а й закласти підґрунтя для відновлення Святогір'я як головного бальнеологічного та духовного центру регіону, що відповідає баченню сталого соціального й економічного розвитку громади.

АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

Через ведення бойових дій значно знизилася природна здатність екосистем до самоочищення повітря внаслідок масового пошкодження соснових борів НПП «Святі Гори», які раніше виконували функцію потужного біологічного фільтра. Стратегія враховує ці виклики через СТРАТЕГІЧНУ ціль 1, пріоритетом якої є збереження життя, безпеки та базової життєдіяльності громади в умовах воєнних загроз. Це передбачає не лише фізичну безпеку, а й забезпечення благоустрою території та відновлення природних бар'єрів, що є необхідною передумовою для очищення повітряного басейну та повернення громаді статусу екологічно свідомого місця для проживання.

Для адаптації до нових умов та мінімізації ризиків План заходів передбачає реалізацію ОПЕРАЦІЙНОЇ цілі 1.2, спрямованої на забезпечення безперервного доступу до критичних послуг. Ключовим завданням визначено організацію збору та вивезення не лише побутових відходів, а й відходів від руйнувань. Системне управління такими відходами дозволить усунути джерела пилового забруднення в населених пунктах та знизити загальний антропогенний тиск на атмосферу. Одночасно, в межах забезпечення цивільного захисту (ОПЕРАЦІЙНА ціль 1.1), передбачено облаштування Пунктів незламності сучасним обладнанням, що включає впровадження енергоефективних рішень для автономного обігріву, знижуючи рівень локальних викидів парникових газів порівняно з традиційними методами опалення.

Проведення інформаційних кампаній з підвищення екологічної свідомості населення та відновлення захисних лісосмуг сприятиме поступовому покращенню стану повітряного басейну. У довгостроковій перспективі, через підтримку економічної життєздатності (СТРАТЕГІЧНА ціль 3) та збереження місцевої ідентичності (СТРАТЕГІЧНА ціль 4), громада прагне відновити свій статус ключового оздоровчого, рекреаційного та екологічно чистого центру Донеччини.

ОБРАЗ ЛАНДШАФТУ ТА ШУМ

Ландшафти Святогірської громади є унікальною мозаїкою лісостепових природних та антропогенних комплексів, де ключову роль відіграють мальовничі заплави річки Сіверський Донець та реліктові крейдяні відслонення, що охороняються в межах Національного природного парку «Святі Гори». Сучасний стан ландшафтів характеризується критичним навантаженням, спричиненим наслідками збройної агресії, зокрема, фізичним спотворенням рельєфу через будівництво фортифікаційних споруд, вирвами від обстрілів та значними втратами лісового покриву внаслідок пожеж. До антропогенних елементів образу належать історична забудова м. Святогірськ, об'єкти культурної спадщини та сільськогосподарські угіддя, що наразі потребують відновлення та розмінування.

Акустичний режим території громади в мирний час визначався як сприятливий, із низьким рівнем фонового шуму, що є характерним для рекреаційних зон та територій ПЗФ. Проте в сучасних умовах домінуючим фактором акустичного впливу стали звукові хвилі від детонації боєприпасів та роботи військової техніки, що негативно впливає на умови життєдіяльності населення та життєві цикли дикої фауни. Стратегія передбачає комплекс заходів із рекультивації пошкоджених ландшафтів, відновлення зелених насаджень загального та спеціального користування, які виконують функцію природних шумозахисних екранів. Реалізація цих кроків сприятиме поступовому поверненню до нормативних рівнів акустичного

навантаження та збереженню естетичної цінності унікальних краєвидів громади як основи її рекреаційного статусу.

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

Згідно зі стратегічними пріоритетами, збереження культурної спадщини розглядається як невід’ємна складова СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 4 - збереження людського потенціалу, соціальної згуртованості та ідентичності громади. В умовах тривалої нестабільності культурні цінності стають ключовим фактором ментального відновлення та фундаментом для формування майбутнього громади.

План заходів до кінця 2027 року в межах ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 4.3 «Збереження культурних цінностей та місцевої ідентичності» передбачає перехід до цифрових методів захисту. Ключовими завданнями визначено цифровізацію інформації про об’єкти культурної та історичної спадщини громади, а також популяризацію культури, патріотичне виховання та місцевих традицій Святогірщини та Донеччини. Це дозволить зберегти віртуальний образ пам’яток для майбутньої реставрації та підтримувати ідентичність громади.

Важливим вектором, згідно Стратегії, є розвиток мережі міжмуніципального партнерства (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.3). Розширення мережі громад-побратимів та міжнародних партнерств (ЗАВДАННЯ 2.3.1) дозволяє реалізувати спільні культурні проекти, зокрема із містом Істон (США). Реалізація цих заходів дозволить не лише захистити історико-архітектурне середовище, а й закласти підґрунтя для підготовки до економічного відновлення (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 3.2) через оновлення бренду Святогірської громади.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ

ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У даному розділі представлено комплексний аналіз ключових екологічних проблем та ризиків для здоров'я населення, що можуть виникнути або загостритися під час реалізації Стратегії розвитку Святогірської МТГ до 2027 року та відповідного Плану заходів до 2027 року.

Основним завданням на цьому етапі стратегічної екологічної оцінки є ідентифікація та оцінка ймовірних конфліктів між запланованим економічним відновленням громади та необхідністю збереження її природного потенціалу. Особлива увага приділяється територіям із природоохоронним статусом, зокрема Національному природному парку «Святі Гори», який є ключовим екологічним та культурним ресурсом громади.

Проведений аналіз у цьому розділі дозволяє визначити найбільш критичні екологічні виклики, оцінити їхній можливий вплив на стан довкілля та здоров'я населення, а також окреслити напрями інтеграції природоохоронних заходів у процес реалізації стратегічних цілей громади.

Ризики впливу на здоров'я населення та санітарний стан

Санітарно-епідеміологічна ситуація та стан здоров'я населення Святогірської територіальної громади наразі перебувають під критичним впливом наслідків збройної агресії. Згідно з оновленим стратегічним баченням, головним пріоритетом СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 1 визначено збереження життя та безпеки громадян. Основним фактором ризику залишається мінна небезпека: забруднення значної частини території громади (включаючи лісові масиви НПП «Святі Гори») вибухонебезпечними предметами створює не лише фізичну загрозу, а й спричиняє тривале токсичне забруднення компонентів довкілля продуктами детонації.

Суттєвим чинником ризику є деградація медичної інфраструктури та обмежений доступ до кваліфікованої допомоги через руйнування мережі ФАПів та амбулаторій. У межах ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 1.2 («Забезпечення безперервного доступу до критичних послуг») План заходів передбачає відновлення медичного обслуговування, зокрема через розвиток партнерства з Миколаївською МТГ (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.3). Додаткові санітарні загрози створюють накопичення відходів від руйнувань будівель. Відповідно до ЗАВДАННЯ 1.2.2, організація збору та вивезення таких відходів є критичною для запобігання поширенню інфекцій та забруднення підземних вод.

Окремим стратегічним напрямком визначено ризики для ментального здоров'я та втрату людського капіталу. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4 фокусується на збереженні людського потенціалу та соціальної згуртованості. Через тривалий вплив воєнних дій у мешканців фіксується високий рівень психологічних травм. Для мінімізації цих ризиків ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 4.1 передбачає гарантування соціальної безпеки та надання належної підтримки вразливим групам, зокрема ветеранам війни та їхнім родинам (ЗАВДАННЯ 4.1.3), що є базовою умовою соціально-психологічної реабілітації громади.

Комплексний підхід до цивільного захисту (ОПЕРАЦІЙНА ціль 1.1) включає встановлення сучасних систем оповіщення (ЗАВДАННЯ 1.1.2) та облаштування укриттів і Пунктів незламності (ЗАВДАННЯ 1.1.4). Це дозволяє знизити ризики травматизму під час обстрілів та забезпечити автономність життєдіяльності. У сфері екологічної безпеки заплановано ліквідацію стихійних звалищ та налагодження системного вивезення сміття, що разом із заходами з розмінування земель ПЗФ створює безпечне санітарне середовище для повернення мешканців.

Впровадження цих заходів у межах оновленої Стратегії спрямоване на зниження ризиків епідемічних ускладнень та стабілізацію психоемоційного стану населення. Очікується, що реалізація людиноцентричного підходу (СТРАТЕГІЧНА ціль 4) у поєднанні з відновленням екологічної безпеки (СТРАТЕГІЧНА ціль 1) дозволить забезпечити сталий рівень здоров'я та благополуччя громади навіть у складних умовах прифронтової території.

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, СПРИЧИНЕНІ ВІЙСЬКОВИМИ ДІЯМИ

Екологічна ситуація у Святогірській громаді, яка раніше була провідним рекреаційним та туристичним центром сходу України, внаслідок збройної агресії зазнала катастрофічного впливу. Основними чинниками деградації довкілля є фізичне руйнування унікальних природних ландшафтів, масштабне мінування та накопичення відходів руйнації. Ключовим наслідком бойових дій є деградація лісових масивів та втрата біорізноманіття: значна частина лісів, що входять до Національного природного парку «Святі Гори», була знищена обстрілами та пожежами, що призвело до погіршення якості атмосферного повітря та зниження здатності екосистем до секвестрації вуглецю.

Наразі значна частина території громади, включаючи ліси, дороги та сільськогосподарські угіддя, забруднені вибухонебезпечними предметами. Величезна кількість нерозірваних снарядів та мін створює не лише пряму загрозу життю людей, а й спричиняє токсичне забруднення ґрунтів і підземних вод важкими металами та детонаційними продуктами. Це стає непереборною перешкодою для відновлення природних екосистем, безпечного ведення господарства та використання рекреаційних зон.

Проблема відходів набула критичного масштабу через утворення численних несанкціонованих звалищ побутового сміття та накопичення величезних обсягів відходів від руйнувань будівель (бетону, цегли, арматури). Загальний обсяг лише виявлених стихійних звалищ, що потребують ліквідації, оцінюється у понад 3400 м³. Без системного управління цими відходами існує постійний ризик забруднення ґрунтових вод та погіршення санітарно-епідеміологічного стану територій.

Додатковим фактором екологічної напруги є руйнування інженерної інфраструктури водовідведення та каналізаційних очисних споруд. Пошкодження цих об'єктів створює пряму загрозу несанкціонованих скидів неочищених стоків у річку Сіверський Донець, що є головною водною артерією регіону. Така ситуація негативно впливає на гідробіотів та ставить під загрозу безпеку водозаборів, що розташовані нижче за течією.

Стратегія розвитку до 2027 року та План заходів на 2026-2027 роки передбачають впровадження сталих практик для подолання цих наслідків. Пріоритетними напрямками визначено гуманітарне розмінування територій для цивільного використання, ліквідацію стихійних сміттєзвалищ та відновлення критичної інфраструктури. Реалізація цих кроків є базовою умовою для ревіталізації

природних об'єктів НПП «Святі Гори» та повернення громади до безпечного і сталого розвитку.

Ризики для територій з природоохоронним статусом (ПЗФ)

Найбільш масштабним фактором деградації Природно-заповідного фонду Святогірської громади, центральним об'єктом якого є Національний природний парк «Святі Гори», стало фізичне нищення лісових екосистем. Через систематичні обстріли та пожежі значна частина масивів ПЗФ була знищена, що призвело до деградації унікальних оселищ та різкої втрати біорізноманіття. Ситуація ускладнюється щільним мінуванням, тому майже вся заповідна територія потребує ретельного обстеження. Наявність вибухонебезпечних предметів становить пряму загрозу для дикої фауни та унеможлиблює проведення будь-яких природоохоронних заходів, наукових досліджень чи рекреаційної діяльності.

Довгостроковим ризиком є токсичне забруднення довкілля, спричинене детонацією боєприпасів та залишками військової техніки. Продукти вибухів і важкі метали накопичуються у ґрунтах та потрапляють у підземні води, що порушує екологічну стабільність об'єктів заповідного фонду. Крім того, значних пошкоджень зазнала рекреаційна та охоронна інфраструктура, така як екологічні стежки, туристичні маршрути та адміністративні будівлі парку, що критично обмежує можливості для управління територіями.

Згідно зі Стратегією, відновлення заповідних територій базуватиметься на принципі екологічності та впровадженні сталих практик. Пріоритетним кроком, закріпленим у Плані заходів, є гуманітарне розмінування територій ПЗФ, призначених для цивільного та рекреаційного використання. Це є базовою умовою для початку реальних робіт із ревіталізації природних об'єктів НПП «Святі Гори» та відновлення мапи туристичних «магнітів» громади.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ ПРОГРАМИ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ЇЇ ПІДГОТОВКИ

Цей розділ базується на аналізі відповідності цілей Стратегії розвитку Святогірської МТГ до 2027 року та Плану заходів до 2027 року ключовим документам державної та міжнародної політики у сфері екологічної безпеки та сталого розвитку. Головним вектором є інтеграція екологічних стандартів, вимог щодо охорони довкілля та безпеки здоров'я населення у всі стратегічні напрями відновлення громади, враховуючи її унікальний природно-заповідний статус та виклики, спричинені наслідками збройної агресії.

МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ ТА КЛІМАТУ

Відновлення та розвиток Святогірської МТГ здійснюється з чітким дотриманням міжнародних зобов'язань України, що є критично важливим в умовах європейської інтеграції та комплексного відновлення територій, постраждалих від російської агресії. План заходів громади на 2026-2027 роки забезпечує узгодженість стратегічних цілей із євроінтеграційними зобов'язаннями України та політикою комплексного відновлення.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС та ініціатива «Ukraine Facility» є фундаментальними орієнтирами, що передбачають інтеграцію вимог Європейського Союзу щодо «зеленого» переходу. Для Святогірської громади це означає впровадження стандартів сталого відновлення, що є передумовою отримання фінансової підтримки та інтеграції в європейський економічний простір.

Паризька угода та Рамкова конвенція ООН про зміну клімату зобов'язують громаду впроваджувати заходи з адаптації та пом'якшення наслідків кліматичних змін. Врахування цих зобов'язань здійснюється через «Принцип екологічності», що передбачає впровадження енергоефективних технологій та популяризацію відновлювальних джерел енергії для зниження викидів CO₂ та збереження довкілля для майбутніх поколінь.

У межах адаптації до вимог Водної рамкової директиви (2000/60/ЄС) якою встановлено мету досягнення «доброго стану» водних об'єктів. Це зобов'язання є критичним для громади в контексті управління басейном річки Сіверський Донець. Врахування директиви вже реалізується через міжнародне партнерство (зокрема з містом Істон, США), що дозволило встановити сучасну фільтрувальну станцію у с. Тетянівка.

Бернська конвенція та зобов'язання щодо збереження біорізноманіття мають особливе значення, оскільки значна частина громади входить до складу Національного природного парку «Святі Гори». Стратегія прямо спрямована на виконання цих зобов'язань через збереження унікальних оселищ та захист 256 видів тварин, що мешкають на заповідній території.

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, відповідно до Указу Президента України № 722/2019, інтегровані у стратегічне бачення громади як «екологічно свідомого» місця. Реалізація визначених заходів дозволить

Святогірську стати прикладом успішного «зеленого» відродження, де гармонійно поєднуються культурна спадщина та екологічно стійка інфраструктура.

Реалізація визначених заходів дозволить громаді не лише відновити зруйновану інфраструктуру, а й стати прикладом успішного «зеленого» відродження, відповідаючи високим екологічним стандартам та принципам екологічної відповідальності перед світовою спільнотою

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

Національне законодавство формує обов'язкову рамку для екологізації місцевого самоврядування, особливо в умовах післявоєнного відновлення.

Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» визначає пріоритетом інтеграцію екологічних вимог у всі галузеві політики. Святогірська територіальна громада реалізує це через впровадження «Принципу екологічності», що передбачає врахування екологічного впливу усіх проєктів та використання сталих практик під час відбудови інфраструктури.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» встановлює обов'язковість процедури СЕО для Стратегії та Плану заходів, що гарантує системне врахування екологічних факторів та ризиків, спричинених військовими діями (зокрема деградації лісів та мінування), ще на етапі планування територіального розвитку.

Закон України «Про систему громадського здоров'я» покладає на громаду обов'язок забезпечувати санітарне та епідемічне благополуччя. Для Святогірська це включає критично важливе відновлення пошкоджених на систем водопостачання та водовідведення, ліквідацію стихійних сміттєзвалищ та моніторинг стану довкілля на територіях, що зазнали хімічного забруднення внаслідок обстрілів.

Стратегія громади безпосередньо корелює з Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року, зокрема з Ціллю 6 (чиста вода та належні санітарні умови) та Ціллю 11 (сталий розвиток міст і громад). Це є методологічною основою для залучення міжнародної допомоги та партнерств, таких як співпраця з містом Істон (США) у сфері забезпечення якісною питною водою.

Реалізація цих зобов'язань дозволить громаді відновити статус провідного рекреаційного центру регіону, забезпечуючи високі стандарти екологічної безпеки для мешканців та відвідувачів.

РЕГІОНАЛЬНІ ТА ГАЛУЗЕВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Регіональна та галузева політики формують свої вимоги до відновлення громад, що безпосередньо постраждали від збройної агресії, забезпечуючи узгодженість місцевих ініціатив із державними пріоритетами.

Оновлена Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки та відповідний план заходів є головним орієнтиром для планування розвитку Святогірської МТГ. Громада реалізує ці вимоги через фокус на безпеці, комплексному відновленні пошкодженої інфраструктури (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1) та збереженні людського потенціалу (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4).

План України за ініціативою Європейського Союзу «Ukraine Facility» встановлює вимоги щодо прозорості управління публічними інвестиціями та «зеленого» переходу. План заходів громади враховує ці зобов'язання через впровадження реформи управління публічними фінансами та цифровізацію муніципальних послуг.

Галузеві зобов'язання у сфері охорони навколишнього природного середовища обумовлені особливим статусом територій, що входять до складу Національного природного парку «Святі Гори». Громада виконує ці зобов'язання через «Принцип екологічності», який передбачає використання сталих практик та відновлюваних джерел енергії для захисту унікальних екосистем громади.

Регіональні зобов'язання у сфері соціального захисту та охорони здоров'я реалізуються через механізми міжмуніципального співробітництва. Зокрема, Святогірська громада забезпечує виконання заходів «Програми підтримки та інтеграції мешканців Краматорського району» та співпрацює з Миколаївською МТГ у сфері надання первинної медичної допомоги мешканцям.

Спеціальний статус Святогірська як історичного населеного місця України накладає галузеві зобов'язання щодо дотримання режимів використання зон охорони пам'яток. Стратегія передбачає реалізацію заходів із цифровізації та захисту об'єктів культурної спадщини відповідно до затвердженого Історико-архітектурного опорного плану.

Узгодженість із регіональними та галузевими пріоритетами дозволяє громаді інтегруватися в загальнодержавну систему відновлення, забезпечуючи сталий розвиток та ефективне залучення зовнішніх ресурсів.

Шляхи врахування зобов'язань під час підготовки Стратегії

Для того, щоб міжнародні та державні екологічні норми не залишалися декларативними, в оновленій Стратегії Святогірської громади закладено практичні механізми їх реалізації через наскрізний «Принцип екологічності». Це відповідає новому стратегічному баченню (Розділ 4), згідно з яким громада прагне стати «безпечним та екологічно свідомим місцем». Екологічні вимоги інтегровані в усі чотири стратегічні цілі, що забезпечує комплексний підхід до відновлення в умовах тривалої нестабільності.

У межах СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 1, яка фокусується на збереженні життя та базової життєдіяльності, екологічні зобов'язання враховано через пріоритетність гуманітарного розмінування територій. Це є базовою передумовою для безпечного проведення будь-яких відбудовчих робіт та захисту здоров'я населення. Крім того, ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.2 прямо спрямована на виконання екологічних норм через забезпечення доступу до критичних послуг: модернізацію систем водовідведення, будівництво фільтрувальних станцій (зокрема у с. Тетянівка) та організацію системного управління відходами від руйнувань (ЗАВДАННЯ 1.2.2).

Шляхи врахування зобов'язань також відображені у Стратегічній ЦІЛІ 3, де підготовка до економічного відновлення нерозривно пов'язана з ревіталізацією природних об'єктів НПП «Святі Гори». Оновлення бренду громади базується на збереженні заповідних ландшафтів як головного активу для майбутнього рекреаційного розвитку. Стратегія передбачає використання сталих практик та оцінку потенціалу відновлюваних джерел енергії, що дозволить мінімізувати антропогенний вплив на вразливі екосистеми під час відбудови.

Збереження людського потенціалу та ідентичності (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4) також включає екологічну складову через завдання з цифровізації та інвентаризації об'єктів культурної і природної спадщини (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 4.3). Це дозволяє налагодити моніторинг стану довкілля та пам'яток навіть в умовах обмеженого доступу до територій. План заходів на 2026-2027 роки чітко регламентує ліквідацію стихійних сміттєзвалищ та налагодження системного вивезення відходів, що є виконанням державних зобов'язань у сфері управління відходами.

Важливим інструментом є розвиток міжнародного партнерства (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.3), що дозволяє залучати найкращі світові практики «зеленого» відновлення та ресурси міст-побратимів для реалізації екологічних проєктів. Таке поєднання інституційної спроможності місцевої влади (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2) із вимогами екологічної безпеки створює надійне підґрунтя для сталого розвитку Святогірщини як екологічного та духовного центру України.

Процес розробки Стратегії та Плану заходів відбувався із повним дотриманням принципів інклюзивності та партисипативності. Загалом до подання пропозицій долучилося 243 особи, було проведено онлайн-опитування мешканців (93 респонденти), фокус-групи та стратегічні сесії. Це дозволило врахувати думку громади, зокрема внутрішньо переміщених осіб, щодо екологічних пріоритетів та безпекового відновлення.

Відповідно до вимог статей 9, 10 та частини 4 статті 12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Замовником було забезпечено повну прозорість процесу шляхом внесення Заяви про визначення обсягу СЕО до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки від 06.12.2025 р., Реєстраційний номер справи в Єдиному реєстрі № 06-12-18534-25. З метою широкого інформування громадськості та врахування пропозицій зацікавлених сторін, документ було оприлюднено на офіційному веб-сайті Святогірської міської ради, а також розміщено на інформаційних стендах у публічних місцях громади, що гарантувало дотримання прав громадян на доступ до екологічної інформації та їх участь у прийнятті стратегічних рішень.

Процедура стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Святогірської МТГ супроводжувалася консультаціями з уповноваженими органами виконавчої влади. За результатами розгляду проєкту документа та Звіту про СЕО було отримано відповідні листи з пропозиціями та зауваженнями, а саме:

- Департаменту екології та природних ресурсів Донецької облдержадміністрації (лист від 15.12.2025 № 10-17/2695/90-25);
- Департаменту охорони здоров'я Донецької облдержадміністрації (лист від 09.12.2025 № 01-21/4403/0/71-25.);
- Державної екологічної інспекції у Донецькій області (лист від 23.12.2025, № 9-2353/25);
- Державної установи «Донецький обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» (ДУ «Донецький ОЦКПХ МОЗ») (лист від 16.12.2025, № 2814/06).

Усі отримані зауваження та пропозиції були детально опрацьовані. За результатами зазначених консультацій цей Звіт про СЕО було відповідним чином скориговано та доповнено, що дозволило забезпечити високу якість стратегічного планування та його повну відповідність вимогам чинного природоохоронного законодавства.

Проєкт Стратегії розвитку Святогірської міської територіальної громади повною мірою відповідає екологічним зобов'язанням України на міжнародному та державному рівнях, враховуючи її особливий статус як осередку природно-заповідного фонду. Запропонований План заходів до 2027 року є дієвим інструментом практичного виконання цих зобов'язань, що створює фундамент для сталого «зеленого» відродження громади, відновлення її рекреаційного потенціалу та забезпечення екологічної безпеки населення навіть в умовах складних повоєнних викликів.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ, ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Методологічною основою для оцінки ймовірних наслідків реалізації Стратегії розвитку Святогірської міської територіальної громади до 2027 року є Методичні рекомендації щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування (накази Міндовкілля від 10.08.2018 № 296 та від 18.10.2023 № 705). Відповідно до них, під наслідками для довкілля та здоров'я населення слід розуміти будь-які ймовірні зміни у стані флори, фауни, біорізноманіття, ґрунтів, клімату, повітря, водних ресурсів, ландшафтів, матеріальних активів та об'єктів культурної спадщини, а також взаємодію цих факторів.

Враховуючи, що на даному етапі Стратегія Святогірської МТГ визначає загальні оперативні цілі та завдання, спрямовані на відновлення життєдіяльності та екологічну ревіталізацію, викладена нижче оцінка наслідків є узагальненою. Даний аналіз базується на порівнянні запланованих заходів із нормативними вимогами у т.ч. Протоколу про СЕО та Ресурсного посібника ЄЕК ООН, а також на аналізі специфічних викликів, пов'язаних із розмінуванням та відновленням об'єктів ПЗФ.

Значного негативного впливу на довкілля та здоров'я населення в результаті впровадження Стратегії не очікується. Навпаки, реалізація запланованих проєктів із розмінування територій, модернізації очисних споруд, відновлення водозабору та ревіталізації Національного природного парку «Святі Гори» матиме переважно позитивний екологічний, санітарно-гігієнічний та соціально-економічний ефект. Деталізований аналіз впливів за окремими компонентами довкілля наведено у наступних підрозділах.

АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

Реалізація Стратегії розвитку Святогірської МТГ передбачає комплексний вплив на стан повітряного басейну, що визначається балансом між масштабами відновлювальних робіт та впровадженням сталих екологічних практик. Відповідно до оновленої візії громади, стратегічним пріоритетом є її перетворення на «безпечне, комфортне та екологічно свідоме місце для проживання».

У середньо- та довгостроковій перспективі очікується покращення якості атмосферного повітря. Основним чинником стане реалізація ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 1.2, що передбачає забезпечення безперервного доступу до критичних послуг та благоустрій території громади (завдання 1.2.3). Додатковий позитивний ефект забезпечить ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.1 через облаштування Пунктів незламності сучасним обладнанням (завдання 1.1.4), що дозволить використовувати енергоефективні рішення для автономного обігріву та знизити рівень локальних викидів. Розвиток міжнародного партнерства (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.3) сприятиме залученню сучасних технологій та техніки, що замінить знищену під час бойових дій.

У короткостроковому періоді під час підготовки до комплексного відновлення інфраструктурних об'єктів очікується тимчасове посилення запиленості. Проте реалізація ЗАВДАННЯ 1.2.2 щодо організації збору та вивезення не лише побутових відходів, а й відходів від руйнувань, дозволить суттєво мінімізувати джерела вторинного пилового забруднення в населених пунктах.

Кумулятивний ефект може проявитися через поєднання викидів від логістичного супроводу гуманітарних місій (ЗАВДАННЯ 1.3.3) із пилом від робіт з відновлення житлового фонду. Синергія зусиль органів влади в межах СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 2 (збереження керованості та інституційної спроможності) дозволить краще координувати ці процеси для зменшення навантаження на довкілля.

Збереження людського потенціалу та соціальної згуртованості (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4) безпосередньо залежить від зниження екологічних ризиків. Заходи із забезпечення цивільного захисту та готовності до надзвичайних ситуацій (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.1), зокрема система оповіщення (ЗАВДАННЯ 1.1.4), дозволять мінімізувати вплив на органи дихання у разі виникнення задимлення від лісових пожеж.

Постійним результатом стане формування нового «бренду Святогірської громади» як екологічно чистої території (ЗАВДАННЯ 3.2.3). Впровадження цифрових рішень в управлінні громадою (ЗАВДАННЯ 2.1.2) створить базу для сучасного моніторингу якості повітря.

Загальний вплив реалізації Стратегії на атмосферне повітря оцінюється як позитивний у довгостроковій перспективі. Тимчасові негативні впливи періоду відбудови будуть нівельовані стратегічним курсом на екологічну свідомість та відновлення базової життєдіяльності громади за принципами сталого розвитку.

Водні ресурси

Реалізація Стратегії розвитку Святогірської МТГ передбачає комплексний вплив на стан поверхневих та підземних вод, що визначається необхідністю відновлення базової життєдіяльності та надання критичних послуг в умовах тривалої нестабільності. Відповідно до оновленого стратегічного бачення, пріоритетом громади є стабільне та безпечне водозабезпечення як основа цивільного захисту населення.

У середньо- та довгостроковій перспективі очікується покращення якості водних ресурсів завдяки реалізації ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 1.2 («Забезпечення безперервного доступу до критичних послуг»). Модернізація систем водопостачання та водовідведення, що є частиною підготовки до комплексного відновлення інфраструктурних об'єктів, дозволить мінімізувати втрати води та знизити антропогенний тиск на річку Сіверський Донець. Важливий внесок у сталість водного сектору забезпечить ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.3 («Розвиток мережі міжмуніципального партнерства») через розширення міжнародних партнерств для залучення обладнання та експертизи (ЗАВДАННЯ 2.3.1).

У короткостроковому періоді під час відновлення пошкоджених мереж та інфраструктури можливий тимчасовий локальний негативний вплив на водні об'єкти. Проте виконання ЗАВДАННЯ 1.2.2 щодо організації збору та вивезення відходів від руйнувань дозволить запобігти вимиванню токсичних речовин із завалів у підземні водоносні горизонти та водні масиви.

Кумулятивний ефект може проявитися через одночасне відновлення роботи комунальних мереж та підтримку бізнесу (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3). Загалом, поєднання відновленого водовідведення із заходами з благоустрою території громади (ЗАВДАННЯ 1.2.3) створить синергію, спрямовану на покращення екологічного стану прибережних захисних смуг.

Зниження ризиків захворювань через неякісну воду досягається шляхом реалізації СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 1. Зокрема, поповнення матеріального резерву громади (ЗАВДАННЯ

1.1.3) та облаштування пунктів незламності (ЗАВДАННЯ 1.1.4) системами водозабезпечення гарантує соціальну безпеку жителям громади (ЗАВДАННЯ 4.1.1). Це сприяє збереженню людського потенціалу та соціальної згуртованості (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4).

Постійним результатом стане підвищення інституційної спроможності місцевої влади (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2) в управлінні критичними ресурсами. Впровадження цифрових рішень (ЗАВДАННЯ 2.1.2) дозволить ефективніше моніторити стан інженерних мереж. У довгостроковій перспективі оновлення бренду громади (ЗАВДАННЯ 3.2.3) як екологічно свідомого місця сприятиме залученню інвестицій у «зелені» технології очищення води.

Загальний вплив реалізації Стратегії на водні ресурси оцінюється як позитивний. Тимчасові ризики періоду відбудови компенсуються системним підходом до екологічної безпеки та прагненням громади до сталого розвитку у статусі бальнеологічного центру.

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ҐРУНТИ

Реалізація Стратегії розвитку Святогірської МТГ передбачає комплекс заходів, спрямованих на раціональне використання земельного фонду та відновлення екологічного стану земель, враховуючи воєнні виклики та прагнення громади стати «безпечним та екологічно свідомим місцем». Пріоритетом є мінімізація наслідків воєнних руйнувань та створення умов для сталого землекористування.

У середньо- та довгостроковій перспективі очікується стабілізація стану земельних ресурсів завдяки реалізації ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 1.2, що включає забезпечення благоустрою території громади (ЗАВДАННЯ 1.2.3). Підготовка портфеля проєктів відновлення із належною документацією (ЗАВДАННЯ 3.2.1) та розвиток міжнародного партнерства дозволять впровадити сучасні стандарти рекультивації та охорони заповідних земель, зокрема територій Національного природного парку «Святі Гори».

У короткостроковому періоді під час підготовки до комплексного відновлення інфраструктурних об'єктів очікується механічне ущільнення та порушення цілісності ґрунтового покриву технікою. Однак реалізація ЗАВДАННЯ 1.2.2 щодо організації збору та вивезення відходів від руйнувань дозволить очистити захащені ділянки та попередити подальше забруднення ґрунтів продуктами розпаду будівельних матеріалів.

Кумулятивний ефект формується через накладання фізичного пошкодження земель боєприпасами на природну ерозійну небезпеку регіону. Синергія досягається через поєднання заходів із гуманітарного розмінування територій (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.1) та оновлення бренду громади як екологічно свідомої території. Це дозволить поступово повернути виведені з обігу землі до безпечного господарського та рекреаційного використання.

Зниження ризиків токсичного впливу забруднених ґрунтів на мешканців забезпечується через реалізацію СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 1 (збереження життя та безпеки). Гарантування соціальної та безпекової підтримки (ЗАВДАННЯ 4.1.1, 4.1.2) у поєднанні з очищенням земель створює передумови для виробництва безпечної місцевої продукції та збереження людського потенціалу громади (СЦ 4).

Постійним позитивним результатом стане підвищення інституційної спроможності влади (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2) щодо управління земельними ресурсами через впровадження цифрових рішень та архівування даних громади (ЗАВДАННЯ 2.1.2,

2.1.3). Це дозволить ефективно контролювати стан земель у довгостроковій перспективі.

Загальний вплив реалізації Стратегії на земельні ресурси оцінюється як позитивний. Тимчасові техногенні навантаження періоду відбудови будуть компенсовані стратегічним курсом на екологічну безпеку та відновленням статусу громади як процвітаючого місця для проживання та відпочинку.

БІОРІЗНОМАНІТТЯ ТА ПЗФ

Реалізація Стратегії розвитку Святогірської МТГ передбачає комплекс заходів, спрямованих на збереження унікальних природних комплексів, основою яких є Національний природний парк «Святі Гори», враховуючи при цьому воєнні виклики та прагнення громади стати «безпечним та екологічно свідомим місцем».

У середньо- та довгостроковій перспективі очікується стабілізація екосистем завдяки реалізації ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 1.2, що включає забезпечення благоустрою території громади та відновлення екологічних коридорів. Підготовка портфеля проєктів відновлення із належною документацією та розвиток міжнародного партнерства забезпечать надійний правовий і фізичний захист заповідних земель. Заходи з догляду за насадженнями та розчищення територій сприятимуть збагаченню локальної флори та створенню оселищ для птахів у межах населених пунктів.

У короткостроковому періоді під час підготовки до комплексного відновлення інфраструктурних об'єктів та відбудови житлового фонду можливе виникнення фактору турбування окремих представників дикої фауни. Однак реалізація ЗАВДАННЯ 1.2.2 щодо організації збору та вивезення відходів від руйнувань дозволить мінімізувати захаращення природних зон.

Кумулятивний ефект формується через накладання воєнних пошкоджень лісових масивів на антропогенний тиск. Позитивна синергія досягається через поєднання заходів із гуманітарного розмінування територій ПЗФ (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.1) та оновлення бренду громади як екологічно свідомого рекреаційного центру (ЗАВДАННЯ 3.2.3). Це дозволить поступово ревіталізувати заповідні ландшафти та зберегти видове різноманіття в умовах тривалої нестабільності.

Збереження природно-заповідного фонду безпосередньо впливає на психоемоційний стан мешканців, що є частиною СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 4 («Збереження людського потенціалу, соціальної згуртованості та ідентичності»). Ризики від поширення інвазійних видів на занедбаних ділянках будуть нівельовані завдяки ліквідації стихійних звалищ та впровадженню заходів із гуманного поводження з тваринами (ЗАВДАННЯ 1.1.6).

Постійним результатом стане підвищення інституційної спроможності влади (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2) щодо управління природними ресурсами через впровадження цифрових рішень та архівування даних про об'єкти спадщини (ЗАВДАННЯ 2.1.2, 4.3.1). Це закладе фундамент для відновлення екологічного туризму як напрямку економічного відродження (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3).

Загальний вплив реалізації Стратегії на біорізноманіття оцінюється як позитивний. Тимчасові ризики періоду відбудови будуть компенсовані стратегічним курсом на цивільний захист (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1) та відновленням унікального природного середовища Святогірщини як «процвітаючого місця для проживання та відпочинку».

МАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ: ВПЛИВ НА ІНФРАСТРУКТУРУ ТА ЖИТЛОВИЙ ФОНД

Реалізація Стратегії розвитку Святогірської МТГ передбачає масштабне відновлення та модернізацію матеріальних активів, що є базовою умовою для подолання наслідків воєнних дій. Відповідно до оновленої візії громади, ключовим пріоритетом є підготовка до комплексного відновлення інфраструктурних об'єктів для створення безпечного та комфортного місця для проживання.

Головним позитивним наслідком стане підвищення фізичного стану та енергоефективності активів громади. В межах ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 1.2 («Забезпечення безперервного доступу до критичних послуг») План заходів передбачає капітальний ремонт водогінних мереж, відновлення централізованого водовідведення та покращення благоустрою (ЗАВДАННЯ 1.2.3). Реалізація ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 1.1 забезпечить облаштування Пунктів незламності та соціальних об'єктів сучасним обладнанням (ЗАВДАННЯ 1.1.4), що підвищить капіталізацію комунального майна та його стійкість до енергетичних викликів.

Під час проведення відновлювальних робіт на об'єктах інфраструктури та житлового фонду можливе тимчасове обмеження доступу до окремих активів. Однак системна організація збору та вивезення відходів від руйнувань (ЗАВДАННЯ 1.2.2) дозволить мінімізувати негативний вплив на прилеглі території та забезпечити швидке розчищення вулиць для подальшої експлуатації.

Кумулятивний ефект формується через критичне зношення активів, що потребує системного оновлення для запобігання аварій систем життєзабезпечення. Синергійний результат виникає при одночасному відновленні логістичних шляхів (ЗАВДАННЯ 1.3.3) та модернізації мереж, що створює базу для підтримки економічної життєздатності громади (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3) та відновлення її туристичної привабливості.

Стан матеріальних активів безпосередньо впливає на умови повернення мешканців та збереження людського потенціалу (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4). Встановлення систем очищення води та модернізація систем опалення знижують санітарно-епідеміологічні ризики та покращують психоемоційний стан людей через повернення до гідних умов проживання. Гарантування безпекової підтримки соціальним службам (ЗАВДАННЯ 4.1.2) підсилює позитивний ефект від відновлення матеріальної бази.

Постійним позитивним результатом стане підвищення інституційної спроможності влади (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2) через цифровізацію управління активами. Створення цифрового архіву громади та наповнення онлайн-ресурсів інформацією про об'єкти спадщини (ЗАВДАННЯ 4.3.1) дозволить ефективно розпоряджатися майном у довгостроковій перспективі. Розвиток міжнародного партнерства (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.3) забезпечить сталий приплив інвестицій для підтримки активів у належному стані.

Загальний вплив реалізації Стратегії на матеріальні активи оцінюється як високо позитивний. Системний підхід, закладений у СТРАТЕГІЧНУ ЦІЛЬ 1, дозволяє не лише відновити зруйноване, а й перетворити активи громади на сучасний ресурс для сталого економічного розвитку та соціальної згуртованості.

ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Реалізація Стратегії розвитку Святогірської МТГ передбачає системний вплив на умови життєдіяльності громади, спрямований на зниження ризиків захворюваності та покращення загального благополуччя мешканців. Відповідно до оновленої візії, пріоритетом є створення «безпечного та комфортного місця для проживання» через

поєднання заходів цивільного захисту, відновлення медичних послуг та екологічної безпеки.

Головним позитивним наслідком стане покращення санітарно-гігієнічних умов та якості життя. В межах ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 1.2 («Забезпечення безперервного доступу до критичних послуг») План заходів передбачає модернізацію систем водопостачання та водовідведення, що мінімізує ризики інфекційних захворювань. Реалізація СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 4 («Збереження людського потенціалу») забезпечить надання належної підтримки вразливим групам населення та ветеранам війни (ЗАВДАННЯ 4.1.3). Розвиток міжнародного та міжмуніципального партнерства (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.3) дозволить залучати мобільні медичні бригади та сучасне обладнання для діагностики в умовах зруйнованої стаціонарної мережі.

Під час активної фази комплексного відновлення інфраструктури та житлового фонду можливе локальне посилення шумового навантаження та запиленості повітря. Проте організація системного збору та вивезення відходів від руйнувань (ЗАВДАННЯ 1.2.2) дозволить мінімізувати терміни негативного впливу на органи дихання та загальний стан мешканців у зонах відбудови.

Кумулятивний ефект на здоров'я формується через тривале перебування населення в зоні впливу наслідків бойових дій та забруднення територій. Синергічний результат досягається через поєднання заходів із гуманітарного розмінування (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.1) та програм психосоціальної підтримки (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4). Це дозволяє не лише знизити фізичний травматизм, а й покращити ментальне здоров'я людей, які постраждали від російської агресії.

Покращення екологічного стану довкілля (ЗАВДАННЯ 1.2.3) матиме вторинний позитивний вплив на здоров'я через зниження алергенного навантаження та створення умов для фізичної активності на відкритому повітрі. Впровадження цифрових рішень в управлінні (ЗАВДАННЯ 2.1.2) дозволить налагодити систему онлайн-запису до лікарів та моніторингу епідемічної ситуації. Забезпечення безпекової підтримки соціальним службам (ЗАВДАННЯ 4.1.2) гарантує безперервність надання допомоги найбільш вразливим групам.

Основним ризиком залишається мінна небезпека на території громади. Стратегія нівелює цей вплив через пріоритетне облаштування пунктів незламності та укриттів (ЗАВДАННЯ 1.1.4), а також встановлення сучасних систем оповіщення населення (ЗАВДАННЯ 1.1.2). Формування матеріального резерву (ЗАВДАННЯ 1.1.3) забезпечує готовність громади до оперативного реагування на надзвичайні ситуації.

Загальний вплив реалізації Стратегії на здоров'я населення оцінюється як позитивний. Перехід до моделі сталого розвитку та відновлення Святогірська як безпечного рекреаційного центру дозволить не лише стабілізувати показники здоров'я, а й забезпечити право громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

ЛАНДШАФТ ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

Реалізація Стратегії розвитку Святогірської МТГ передбачає комплексні заходи зі збереження візуальної цілісності унікальних ландшафтів «Святих Гір» та охорони об'єктів культурної спадщини. Відповідно до оновленої візії громади, ключовим пріоритетом є відновлення ідентичності Святогір'я як духовного, культурного та екологічно свідомого центру України в умовах тривалої нестабільності.

Головним позитивним наслідком стане системна цифровізація та збереження культурного коду громади. В межах СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 4 («ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛЮДСЬКОГО

ПОТЕНЦІАЛУ, СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ ТА ІДЕНТИЧНОСТІ») План заходів передбачає цифровізацію та архівування даних громади, включаючи наповнення онлайн-ресурсів інформацією про об'єкти спадщини (ЗАВДАННЯ 4.3.1). Це дозволить інтегрувати пам'ятки у сучасний інформаційний простір та створити базу для їхньої реставрації. Реалізація ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 3.2 через оновлення бренду громади (ЗАВДАННЯ 3.2.3) сприятиме поверненню статусу рекреаційного «магніту» та залученню інвестицій у відновлення ландшафтів.

Під час активної фази комплексного відновлення інфраструктури та відбудови житлового фонду можливе тимчасове порушення естетичного сприйняття історичного ландшафту. Проте виконання ЗАВДАННЯ 1.2.3 щодо забезпечення благоустрою території та утримання об'єктів у належному санітарному стані дозволить мінімізувати візуальний дискомфорт та зберегти привабливість зон відпочинку.

Кумулятивний ефект проявляється через фізичне нищення крейдяних схилів та лісів НПП «Святі Гори» внаслідок бойових дій. Синергія досягається шляхом поєднання заходів із гуманітарного розмінування територій (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.1) та розвитку міжнародного партнерства (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.3). Залучення досвіду міст-побратимів та міжнародних грантів для відновлення пам'яток дозволить швидше ревіталізувати унікальний культурно-природний кластер громади.

Збереження ландшафту та пам'яток матиме вторинний позитивний вплив на соціальну згуртованість. Реалізація ОПЕРАЦІЙНОЇ ЦІЛІ 4.3 («Збереження ідентичності та культурної спадщини») сприятиме зростанню місцевого патріотизму та залученню молоді до ініціатив із відбудови. Крім того, відновлення естетики «міста-курорту» прямо стимулює підтримку економічної життєздатності (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3) через розвиток малого бізнесу в сфері туризму та послуг.

Основним ризиком залишається мінна небезпека на більшості територій ПЗФ та загроза нових руйнувань. Стратегія нівелює ці ризики через інституційну спроможність влади (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2) щодо моніторингу стану об'єктів та впровадження цифрових рішень для їх обліку. Пріоритетне розмінування (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.1) є базовою умовою для безпечного доступу до об'єктів спадщини та ландшафтних парків.

Загальний вплив реалізації Стратегії на ландшафт та спадщину оцінюється як позитивний. Поєднання «зеленого» відновлення з дбайливим ставленням до історичного обличчя Святогірська дозволить гармонійно розвивати громаду як безпечне, комфортне та процвітаюче місце для проживання та відпочинку.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», в цьому розділі визначено систему запобіжних та компенсаційних дій, спрямованих на мінімізацію можливих ризиків для довкілля та здоров'я населення під час реалізації Стратегії розвитку Святогірської МТГ та Плану заходів на 2026-2027 роки. Оновлений ДДП розроблений у 2026 році з урахуванням воєнних викликів та необхідності підготовки до комплексного відновлення інфраструктурних об'єктів в умовах тривалої нестабільності.

Основним інструментом екологізації ДДП є трансформація громади у «безпечне, комфортне та екологічно свідоме місце», що закладено в оновлене стратегічне бачення (Розділ 4 Стратегії). Цей підхід базується на інтеграції екологічних стандартів у чотири нові стратегічні цілі та передбачає:

- пріоритетність безпеки та цивільного захисту (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1), а саме зменшення негативного впливу на довкілля та здоров'я через масштабне гуманітарне розмінування територій (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 1.1) та відновлення базової життєдіяльності;
- стале управління ресурсами (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1), через мінімізацію забруднення через системну організацію збору та вивезення відходів від руйнувань (ЗАВДАННЯ 1.2.2) та модернізацію систем водовідведення;
- енергоефективність та декарбонізацію, а саме впровадження енергоефективних рішень (ЗАВДАННЯ 1.1.4) для автономного обігріву Пунктів незламності та соціальних об'єктів, що дозволяє знизити викиди забруднюючих речовин;
- Інституційну спроможність та прозорість (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2), а саме створення цифрових інструментів моніторингу та архівування даних громади (ЗАВДАННЯ 2.1.2), що забезпечує контроль за станом екосистем та матеріальних активів.

Заходи з пом'якшення впливу не є ізольованими, а системно інтегровані в План заходів. Зокрема, розвиток міжнародного партнерства (ОПЕРАЦІЙНА ЦІЛЬ 2.3) розглядається як шлях залучення найкращих світових практик «зеленої» відбудови. Збереження людського потенціалу та ідентичності (СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4) забезпечується через відновлення естетики ландшафтів та охорону природно-заповідного фонду, що нівелює психоемоційне навантаження на мешканців.

Реалізація цих кроків дозволить Святогірській громаді не лише подолати наслідки збройної агресії, а й трансформуватися у сучасний рекреаційний центр, де відбудова інфраструктури гармонійно поєднується з дбайливим ставленням до унікального довкілля «Святих Гір».

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ, БЕЗПЕКИ ТА БАЗОВОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ЗАГРОЗ

Операційні цілі та завдання, об'єкти впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків

В таблиці наведено операційні цілі та завдання, об'єкти впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків, а також очікувані результати від цих заходів.

Таблиця 7.1. Заходи запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1 - «ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ, БЕЗПЕКИ ТА БАЗОВОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ЗАГРОЗ»

Операційні цілі	Завдання	Об'єкт впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків	Очікувані результати від заходів
1	2	3	4
1.1 Забезпечення цивільного захисту та готовності населення	1.1.1 – 1.1.5 Безпекова інфраструктура, укриття, оповіщення	Об'єкт: техногенне середовище, здоров'я населення Заходи: використання екологічної будівельної продукції; встановлення енергоефективного обладнання; запобігання забрудненню ґрунтів	мінімізація ризиків для життя запобігання санітарним та екологічним порушенням
	1.1.6 Гуманне поводження з тваринами	Об'єкт: тваринний світ, санітарне благополуччя. Заходи: створення карантинних майданчиків; вакцинація та стерилізація для запобігання епізоотіям (сказ тощо); контроль за місцями поховання/видалення біовідходів	регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами покращення епідеміологічного стану
1.2 Забезпечення безперервного доступу до критичних послуг	1.2.1 Обладнання пунктів допомоги та ЦНАП	Об'єкт: енергоресурси, клімат Заходи: впровадження ВДЕ для автономного електроживлення; використання енергозберігаючого обладнання	зниження навантаження на мережі скорочення викидів CO ₂ .
	1.2.2 Збір та вивезення побутових відходів та відходів руйнувань	Об'єкт: земельні ресурси, ґрунтові води, ландшафт. Заходи: організація майданчиків для тимчасового зберігання відходів руйнувань; роздільне сортування; вторинне/повторне використання будівельної продукції	запобігання утворенню стихійних сміттєзвалищ повернення ресурсів в економіку (циркулярність)
	1.2.3 Благоустрій територій	Об'єкт: зелені насадження, біорізноманіття Заходи: озеленення з використанням місцевих видів рослин; розчищення завалів з мінімальним пошкодженням існуючих насаджень	відновлення естетичного та екологічного стану територій після бойових дій

Операційні цілі	Завдання	Об'єкт впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків	Очікувані результати від заходів
1	2	3	4
1.3 Організація евакуації та підтримки населення	1.3.1-1.3.3 Житло для маломобільних груп, логістика евакуації	Об'єкт: повітряне середовище, здоров'я. Заходи: оптимізація логістичних маршрутів для зменшення викидів від транспорту; забезпечення належного управління стоками та відходами у місцях компактного проживання	Забезпечення інклюзивності без створення додаткового тиску на довкілля у житлових зонах.
	1.3.4 Підтримка у разі гендерно-зумовленого насильства	Об'єкт: Соціальне середовище, ментальне здоров'я. Заходи: Забезпечення конфіденційності та безпеки приміщень; інтеграція еко-терапії (робота на природі) як частини психологічної реабілітації.	Покращення соціального клімату та психологічного стану мешканців громади.

Рекомендації щодо мінімізації негативного впливу та посилення позитивного ефекту

На основі екологічної оцінки завдань щодо безпеки, цивільного захисту та відновлення критичної інфраструктури, для мінімізації негативного впливу та посилення позитивного ефекту рекомендується наступне:

- Придбання будь-якої техніки для центру безпеки, у.ч. електрогенераторів для пунктів незламності або енергетичного обладнання має базуватися на високих екологічних стандартах (моторного палива не нижче екологічного стандарту Euro-5/6, енергоефективність обладнання класу «А+» та вище) для мінімізації викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.
- Максимально використовувати продукти переробки будівельних відходів та відходів руйнації, у т.ч. для підсипки доріжок та облаштування під'їздів до об'єктів цивільного захисту, що дозволить зменшити обсяги захоронення відходів та використання природних мінеральних будівельних матеріалів.
- Інтегрувати системи відновлюваних джерел енергії, зокрема сонячні панелі та системи накопичення енергії, безпосередньо в об'єкти критичної інфраструктури (наприклад для систем водопостачання Святогірського водозабору, центрів безпеки, ЦНАП та ін.) для забезпечення їх автономної роботи та зниження загального вуглецевого сліду громади.
- Обладнати місця зберігання резервного палива, засобами локалізації розливів (адсорбентами та піддонами), щоб запобігти фільтрації нафтопродуктів у підземні горизонти у разі аварійних ситуацій.
- Впроваджувати системи дистанційного моніторингу якості води у відновлених мережах та інтегрувати датчики раннього виявлення задимлення/вогню в громаді та лісових масивах НПП «Святі Гори» для оперативного реагування на ризики, спричинені бойовими.
- Програма поводження з безпритульними тваринами має базуватися на методах біостерилізації та обов'язковій вакцинації від сказу, що є ключовим

фактором підтримання стабільного санітарно-епідеміологічного стану територій в умовах обмеженого доступу до ветеринарних сервісів.

- При відновленні зруйнованих соціальних та громадських об'єктів громади, забезпечити дотримання принципи безбар'єрності та енергозбереження, для благоустрою використовувати водопроникні матеріали (наприклад, георіштики) плитка) для природного дренажу зливових вод.

Висновок до Стратегічної цілі 1

Реалізація цілі має визначальний позитивний вплив на здоров'я та безпеку населення. Відновлення систем водопостачання, очищення стоків та проведення гуманітарного розмінування територій створюють фундаментальні умови для безпечного проживання мешканців та поступового самовідновлення екосистем.

Ймовірні локальні негативні наслідки (шумове навантаження від генераторів, утворення пилу та відходів під час ремонтів) мають тимчасовий та контрольований характер. Запропоновані компенсаційні заходи (модульні очисні споруди, рекультивація) дозволяють ефективно мінімізувати ці ризики.

Поєднання відновлення фізичної інфраструктури з впровадженням ВДЕ та систем раннього оповіщення створює синергію, яка працює на стратегічну мету - підвищення загальної життєстійкості Святогірської громади до військових, техногенних та кліматичних загроз.

Стратегічна ціль 1 повністю узгоджується з державними екологічними пріоритетами, принципами «Build Back Better» (відбудувати краще, ніж було) та міжнародними зобов'язаннями України щодо енергоефективності та захисту довкілля.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2 відповідає принципам гуманізму та соціальної справедливості, що є ключовим складником глобальних та національних цілей сталого розвитку. визначеним у п. 3, 6, 7, 13 Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року» та сприяє реалізації екологічної політики на місцевому рівні через ефективне врядування.

За умови дотримання наданих рекомендацій та виконання запланованих природоохоронних заходів, реалізація Стратегічної цілі 1 є екологічно виправданою та стане надійним фундаментом для подальшого сталого розвитку Святогірської МТГ.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. ЗБЕРЕЖЕННЯ КЕРОВАНOSTІ ТА ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ГРОМАДИ

Операційні цілі та завдання, об'єкти впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків

В таблиці наведено операційні цілі та завдання, об'єкти впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків, а також очікувані результати від цих заходів.

Таблиця 7.2. Заходи запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2 - ЗБЕРЕЖЕННЯ КЕРОВАНOSTІ ТА ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ

Операційна ціль	Завдання	Об'єкт впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків	Очікувані результати від заходів
1	2	3	4
2.1. Безперервність роботи органів місцевого самоврядування	2.1.1. Зміна розміщення місця праці	Об'єкт: Енергоресурси, клімат Заходи: Оренда або ремонт приміщень з високим класом енергоефективності; використання LED-освітлення; впровадження систем роздільного збирання офісних відходів	Зниження споживання електроенергії та палива на опалення; Зменшення обсягів та повторне використання відходів
	2.1.2.- 2.1.3. Цифрові рішення та архівація даних	Об'єкт: Природні ресурси (ліси), енергоспоживання. Заходи: Перехід на електронний документообіг (<i>paperless</i>); використання «хмарних» технологій та енергоефективних серверів; належна утилізація застарілої оргтехніки (<i>e-waste</i>).	Відмова від використання паперу; Зменшення обсягів та повторне використання електронних компонентів
2.2 Ефективна комунікація з мешканцями та партнерами	2.2.1.- 2.2.2. Офіційні канали комунікації та зворотний зв'язок	Об'єкт: Енергоспоживання, природні ресурси Заходи: Надання переваги цифровим інструментам зв'язку замість друкованої продукції; розвиток онлайн-сервісів, що зменшує необхідність фізичних поїздок громадян до установ.	Скорочення викидів від автотранспорту завдяки зменшенню кількості візитів до органів влади; економія матеріальних та енергоресурсів на паперовий друк.
2.3. Розвиток мережі міжмуніципального партнерства	2.3.1. – 2.3.2. Розширення партнерств та спільних проектів	Об'єкт: Довкілля громади Заходи: Пріоритетне залучення партнерів для реалізації «зелених» проектів (екологічна освіта, відновлення парків, очищення річок); обмін досвідом у сфері адаптації до кліматичних змін.	Залучення інвестицій та міжнародних експертів для вирішення екологічних проблем громади; впровадження кращих еко-практик.

Рекомендації щодо мінімізації негативного впливу та посилення позитивного ефекту

На основі екологічної оцінки завдань щодо безпеки, цивільного захисту та відновлення критичної інфраструктури, для мінімізації негативного впливу та посилення позитивного ефекту рекомендується наступне:

- при облаштуванні нових робочих місць для органів влади впроваджувати концепцію «Зеленого офісу», що включає енергозберігаюче обладнання, датчики руху для освітлення та відмову від одноразового пластику;
- розглядати цифровізацію (завдання 2.1.2) не лише як засіб ефективності, а й як спосіб досягнення кліматичної нейтральності через зменшення паперового документообігу та оптимізацію логістики;
- забезпечити централізований збір та передачу на оброблення електронних

відходів та хімічних джерел струму, що виникають в процесі оновлення ІТ-інфраструктури;

- при укладанні угод про побратимство та співробітництво (завдання 2.3.1) включати пункти про спільні природоохоронні ініціативи, зокрема щодо збереження басейну річки Сіверський Донець та відновлення лісів;

- використовувати створену систему офіційних каналів комунікації (завдання 2.2.1) для інформування населення про екологічну ситуацію, правила сортування сміття та заходи з адаптації до змін клімату.

Висновок до Стратегічної цілі 2

Реалізація цілі не має прямого значного впливу на природні компоненти, проте створює управлінську платформу для ефективного вирішення екологічних проблем. Цифровізація та оптимізація роботи органів влади сприяють раціональному використанню матеріальних та природних ресурсів (папір, енергія, паливо).

Зміцнення партнерств та цифровізація дозволять громаді швидше залучати міжнародну допомогу саме для екологічних проектів та прозоро контролювати стан навколишнього середовища.

Можливі негативні наслідки пов'язані виключно з утворенням специфічних відходів (електронних компонентів) та споживанням додаткової електроенергії обладнанням. Ці ризики повністю нівелюються впровадженням стандартів «Зеленого офісу» та укладанням договорів на утилізацію e-waste.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2 відповідає принципам гуманізму та соціальної справедливості, що є ключовим складником глобальних та національних цілей сталого розвитку. визначеним у п. 5, 9, 16, 17 Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року» та сприяє реалізації екологічної політики на місцевому рівні через ефективне врядування.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2 є екологічно нейтральною з вираженим потенціалом до позитивного впливу за умови впровадження принципів «зеленого» адміністрування. Її реалізація необхідна для створення системи управління, здатної реалізувати складні природоохоронні заходи.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ПІДТРИМКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОХОДІВ МЕШКАНЦІВ

Операційні цілі та завдання, об'єкти впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків

В таблиці наведено операційні цілі та завдання, об'єкти впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків, а також очікувані результати від цих заходів.

Таблиця 7.3. Заходи запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3 - ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОХОДІВ МЕШКАНЦІВ

Операційні цілі	Завдання	Об'єкт впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків	Очікувані результати від заходів
1	2	3	4
3.1. Підтримка бізнесу та самозайнятості	3.1.1.- 3.1.2. Консультації та фінансові інструменти для МСБ	Об'єкт: Природні ресурси, стійкість екосистем. Заходи: Включення екологічних критеріїв до умов надання фінансової підтримки; консультування бізнесу щодо енергоаудиту, впровадження ВДЕ та циркулярної економіки у виробництво.	Розвиток екологічно відповідального підприємництва; зниження питомих екологічних показників на одиницю продукції.
3.2. Підготовка до економічного відновлення	3.2.1. Портфель проектів відновлення з документацією	Об'єкт: Ландшафт, біорізноманіття, вода. Заходи: Обов'язкове проведення процедур ОВНС/ОВД, природоохоронних обмежень	Запобігання незворотній шкоді довкіллю на етапі реконструкції та будівництва об'єктів
	3.2.2 -3.2.4. Людський потенціал, бренд та кар'єрне орієнтування	Об'єкт: Соціальне середовище, людський капітал. Заходи: Просування «зелених» професій (фахівці з відновлюваної енергетики, еко-туризму, рекультивації); включення екологічної складової (сталого туризму) до оновленого бренду громади.	Формування ринку праці, орієнтованого на сталий розвиток; підвищення екологічної свідомості через бренд громади.

Рекомендації щодо мінімізації негативного впливу та посилення позитивного ефекту

На основі екологічної оцінки завдань щодо безпеки, цивільного захисту та відновлення критичної інфраструктури, для мінімізації негативного впливу та посилення позитивного ефекту рекомендується наступне:

- при розробці фінансових інструментів (завдання 3.1.2) надавати перевагу підприємствам, що впроваджують ресурсоефективні та чисті технології, або працюють у сфері еко-сервісів та туризму.
- при підготовці портфеля проектів (завдання 3.2.1) інтегрувати вимоги щодо використання місцевих відновлюваних матеріалів, систем збору дощової води та автономного очищення стоків.
- в рамках оновлення бренду (завдання 3.2.3) позиціонувати Святогірську громаду як центр екологічного та оздоровчого туризму, що базується на збереженні НПП «Святі Гори», та стійкому природокористуванні.
- спрямувати систему кар'єрного орієнтування на підготовку фахівців, здатних працювати в умовах післявоєнного відновлення за принципами сталого розвитку (наприклад, спеціалісти з рециклінгу будівельних відходів).
- платформа для моніторингу потреб МСБ повинна також збирати дані про екологічні потреби бізнесу (потреба в очисних спорудах, утилізації відходів), щоб вчасно планувати спільну інфраструктуру.

Висновок до Стратегічної цілі 3

Економічне відновлення є критично важливим для громади, але воно несе ризики

підвищення антропогенного навантаження на вразливі екосистеми регіону. Впровадження рекомендованих заходів дозволить перетворити ці ризики на можливості для «зеленого» зростання.

Орієнтація на «зелені» проекти та сталий бренд громади дозволить залучити міжнародні грантові кошти (наприклад, в рамках європейських програм відновлення), що забезпечить довгострокову економічну стійкість без шкоди довкіллю.

За умови проведення ОВНС/ОВД для всіх значних об'єктів відновлення та дотримання природоохоронного законодавства, негативний вплив від економічної діяльності буде мінімізованим та локалізованим.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3 сприяє збереженню природно-рекреаційної унікальності Святогірська як його головного економічного активу.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3 відповідає принципам гуманізму та соціальної справедливості, що є ключовим складником глобальних та національних цілей сталого розвитку. визначеним у п. 1, 10, 11, 16 Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року» та сприяє реалізації екологічної політики на місцевому рівні через ефективне врядування.

Реалізація СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 3 є екологічно виправданою за умови інтеграції екологічних стандартів у всі фінансові та інвестиційні інструменти підтримки. Це створить умови для переходу громади до моделі циркулярної економіки та сталого розвитку.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ, СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ ТА ІДЕНТИЧНОСТІ ГРОМАДИ

Операційні цілі та завдання, об'єкти впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків

В таблиці наведено операційні цілі та завдання, об'єкти впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків, а також очікувані результати від цих заходів.

Таблиця 7.4. Заходи запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4 - ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ, СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ ТА ІДЕНТИЧНОСТІ ГРОМАДИ

Операційні цілі	Завдання	Об'єкт впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків	Очікувані результати від заходів
1	2	3	4
4.1. Соціальна підтримка та захист вразливих груп	4.1.1.-4.1.3. Соціальна безпека, підтримка ветеранів та працівників	Об'єкт: Соціальне середовище, здоров'я. Заходи: Забезпечення інклюзивності соціальних об'єктів (пандуси, еко-матеріали); використання психологічної реабілітації на базі природних ландшафтів громади (екотерапія); безпечне транспортування працівників на енергоефективному транспорті.	Підвищення якості життя вразливих груп; соціальна стабільність без додаткового тиску на довкілля.

Операційні цілі	Завдання	Об'єкт впливу та пропоновані заходи щодо запобігання та пом'якшення наслідків	Очікувані результати від заходів
1	2	3	4
4.2. Підтримка ВПО та зв'язку з мешканцями	4.2.1.- 4.2.2. Облік та комунікація з ВПО	Об'єкт: Цифрова інфраструктура, ресурси. Заходи: Використання електронних реєстрів замість паперових носіїв; впровадження енергоощадних серверних систем для зберігання персональних даних.	Зменшення використання паперових ресурсів; оптимізація адміністративних процесів.
4.3. Збереження культурних цінностей та ідентичності	4.3.1.- 4.3.3. Цифровізація спадщини, патріотичне виховання та молодь	Об'єкт: Культурна спадщина, ландшафт. Заходи: Цифровізація архівів для захисту спадщини від фізичного знищення; проведення заходів та подій у форматі «без сліду» (zero waste); залучення молоді до еко-активізму та волонтерства з відновлення паркових зон.	Збереження культурного коду громади; формування екологічно свідомої молоді; захист історичних об'єктів.

Рекомендації щодо мінімізації негативного впливу та посилення позитивного ефекту

На основі екологічної оцінки завдань щодо безпеки, цивільного захисту та відновлення критичної інфраструктури, для мінімізації негативного впливу та посилення позитивного ефекту рекомендується наступне:

- використовувати унікальний природно-заповідний потенціал громади (НПП «Святі Гори») для програм психологічної реабілітації ветеранів та постраждалих від вторгнення, що підкреслить цінність збереження природи для здоров'я людини;
- при проведенні патріотичних та культурних заходів (завдання 4.3.2) впроваджувати стандарти мінімізації відходів: відмова від одноразового пластику, використання багаторазових конструкцій, роздільний збір сміття на локаціях;
- пріоритезувати хмарне зберігання цифрових копій об'єктів культурної спадщини (завдання 4.3.1) на обладнанні, що використовує відновлювану енергію, для забезпечення їх збереження незалежно від фізичного стану об'єктів у зоні ризику;
- межах підтримки молодіжних ініціатив (завдання 4.3.3) стимулювати проекти, спрямовані на природоохоронні заходи та відновлення природного потенціалу (очищення берегів Сіверського Дінця, висадку дерев та моніторинг стану заповідних територій та ін);
- при створенні фізичних осередків для ВПО або ветеранів забезпечувати їх не лише безбар'єрністю, а й високою якістю внутрішнього повітря (еко-оздоблення) та природним освітленням.

Висновок до Стратегічної цілі 4

Реалізація цілі сприяє зміцненню соціальної тканини громади, що є необхідною умовою для будь-яких природоохоронних ініціатив у майбутньому. Згуртована громада більш ефективно дбає про свій життєвий простір.

Цифровізація спадщини та патріотичне виховання сприяють усвідомленню мешканцями Святогірська як невід'ємної частини природно-культурного комплексу, що посилює мотивацію до захисту довкілля.

Заходи цілі мають низький рівень впливу на природні компоненти (атмосферу, воду, ґрунти). Можливі ризики пов'язані лише з проведенням масових заходів, які легко регулюються правилами благоустрою.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4 відповідає принципам гуманізму та соціальної справедливості, що є ключовим складником глобальних та національних цілей сталого розвитку. визначеним у п. 8, 9, 12, 17 Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року» та сприяє реалізації екологічної політики на місцевому рівні через ефективне врядування.

Реалізація СТРАТЕГІЧНОЇ ЦІЛІ 4 є екологічно безпечною та соціально необхідною. Вона закладає фундамент для формування відповідальної громади, яка цінує свою спадщину та природне багатство.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ

Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», у процесі підготовки звіту було проведено розгляд та порівняльний аналіз виправданих альтернатив розвитку Святогірської МТГ. Метою такого дослідження є обрання найбільш оптимального варіанта реалізації документа державного планування з точки зору охорони довкілля, відновлення унікальних природних комплексів та забезпечення здоров'я населення.

У межах СЕО проаналізовано чотири моделі (сценарії) розвитку:

- АЛЬТЕРНАТИВА «0» або «НУЛЬОВИЙ СЦЕНАРІЙ» - відмова від затвердження Стратегії, описує стан території у разі повної відсутності системного планування відновлення. Для Святогірської МТГ це означає неконтрольовану деградацію Національного природного парку «Святі Гори», які постраждали від пожеж та мінування. Відсутність плану дій призведе до подальшого забруднення річки Сіверський Донець через непрацюючі очисні споруди, зростання стихійних сміттєзвалищ та втрати біорізноманіття.

- АЛЬТЕРНАТИВА № 1 «ІНЕРЦІЙНИЙ СЦЕНАРІЙ» - пасивний розвиток, передбачає формальне ухвалення Стратегії без активного залучення зовнішніх інвестицій та міжнародного партнерства. Реалізація заходів відбувається фрагментарно, проводяться лише мінімальні аварійні ремонти критичних мереж без впровадження енергоефективних технологій чи ВДЕ. Процес розмінування лісових масивів затягнеться на десятиліття.

- АЛЬТЕРНАТИВА № 2 «ОПТИМІСТИЧНИЙ СЦЕНАРІЙ» є цільовим орієнтиром та обраним варіантом - базується на принципі «зеленого» відновлення та повної реалізації Стратегії. Сценарій передбачає системне гуманітарне розмінування, відновлення лісів, модернізацію водозаборів із використанням ВДЕ та запуск сучасних модульних очисних споруд.

- АЛЬТЕРНАТИВА № 3 «ПЕСИМІСТИЧНИЙ СЦЕНАРІЙ» (або кризовий сценарій) розглядається як наслідок можливого посилення безпекових загроз. Ресурси спрямовуються виключно на термінові потреби виживання. Питання екологічної реабілітації територій та охорони ПЗФ ігноруються через критичний брак ресурсів.

Таблиця 8.1. Порівняльна характеристика впливу альтернатив (сценаріїв) на довкілля та здоров'я населення Святогірської МТГ

Об'єкт впливу	Альтернатива та сценарії розвитку Святогірської МТГ			
	«0»	№ 1	№ 2	№ 3
	Нульовий	Інерційний	Оптимістичний	Песимістичний
1	2	3	4	5
Атмосферне	погіршення якості	збереження	суттєве покращення	погіршення через

Об'єкт впливу	Альтернатива та сценарії розвитку Святогірської МТГ			
	«0»	№ 1	№ 2	№ 3
	Нульовий	Інерційний	Оптимістичний	Песимістичний
повітря	через пожежі та руйнування	незадовільного стану, повільне відновлення	заходи з відновлення лісів, ВДЕ, енергоефективність	масове використання дров
Водні ресурси	постійне забруднення водних масивів розвиток ризиків для забруднення підземних вод	повільна деградація та втрата якості водних масивів та підземних вод	стабілізація через запуск очисних споруд	критичне забруднення стічними водами
Ґрунти та землі	накопичення відходів у стихійних звалищах	засмічення залишається проблемою; часткове розмінування	Відновлення та рекультивація; системне розмінування, очищення від сміття.	Прискорена ерозія крейдяних схилів та хімічне виснаження земель.
Біорізноманіття	безповоротна втрата рідкісних видів через пожежі та мінування	фрагментарне збереження; відсутність активної ревіталізації	збереження та відтворення охорона видів, розвиток еко-коридорів	остаточне руйнування екосистем через браконьєрство та нелегальні рубки
Здоров'я населення	зростання захворюваності; висока мінна небезпека для життя	високий рівень стресу обмежений доступ до чистої води	значне покращення; безпечний та якісний простір, якісна вода масивів поверхневих та підземних вод	високий рівень травматизму та захворювань

Висновок щодо розгляду виправданих альтернатив

Проведений аналіз демонструє, що АЛЬТЕРНАТИВА № 2 (ОПТИМІСТИЧНИЙ СЦЕНАРІЙ) є дійсно єдиною виправданим шляхом розвитку громади. Він забезпечує синергію між економічним відродженням та збереженням заповідних екосистем, повністю відповідаючи принципам «зеленого» відновлення.

Опис способу, в який здійснювалася СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) здійснювалася шляхом комплексного аналізу впливу планованої діяльності на всі ключові компоненти навколишнього середовища. В основі методології лежить системний підхід, що включає порівняння екологічних індикаторів та оцінку відповідності цілей громади міжнародним і державним природоохоронним зобов'язанням, зокрема Бернській конвенції та Угоді про асоціацію з ЄС. Основним завданням СЕО було виявлення потенційних конфліктів між завданнями з відновлення інфраструктури та екологічними обмеженнями заповідних територій Національного природного парку «Святі Гори».

Під час здійснення оцінки застосовувався метод експертного аналізу та матричного моделювання, що дозволило визначити ймовірність, інтенсивність та тривалість впливу на атмосферне повітря, водні ресурси (басейн р. Сіверський Донець), земельний фонд та унікальне біорізноманіття громади. Оцінка також враховувала кумулятивний ефект від реалізації декількох проєктів одночасно, що є критично важливим для Святогірської громади в умовах масштабного гуманітарного розмінування територій та паралельного відновлення рекреаційного потенціалу.

Важливою частиною дослідження стала оцінка ризиків для здоров'я населення. У

межах СЕО було проаналізовано вплив покращення комунальних сервісів (зокрема відновлення фільтрувальних станцій), облаштування безпечних укриттів та створення центру безпеки на загальне зниження санітарно-епідеміологічних ризиків та підвищення якості життя. Особлива увага приділялася заходам із забезпечення безпечного середовища для вразливих груп населення та інтеграції внутрішньо переміщених осіб у відновлену екосистему громади.

Основними труднощами при проведенні СЕО були обмеженість актуальних польових статистичних даних щодо стану довкілля на замінованих та важкодоступних лісових територіях, а також необхідність прогнозування екологічних ризиків, пов'язаних із нестабільною безпековою ситуацією в Донецькій області.

За результатами порівняння АЛЬТЕРНАТИВА № 2 «ОПТИМІСТИЧНИЙ СЦЕНАРІЙ», була обрана як єдиний шлях до сталого «зеленого» відновлення Святогірської МТГ. Вона забезпечує необхідний баланс між безпековою стійкістю та екологічною безпекою, дозволяючи громаді не лише подолати наслідки військової агресії, а й вийти на траєкторію якісного природного та рекреаційного зростання до 2027 року.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ МОНІТОРИНГУ

Моніторинг наслідків виконання Стратегії розвитку Святогірської територіальної громади до 2027 року та Плану заходів до 2027 року є обов'язковою складовою стратегічної екологічної оцінки, що забезпечує безперервний контроль за станом навколишнього природного середовища в процесі реалізації планів із комплексного відновлення.

Головною метою моніторингу є своєчасне виявлення будь-яких непередбачених негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення на ранніх стадіях, а також оперативне вжиття заходів для їх усунення або мінімізації. Оскільки Стратегія реалізується в умовах високого ступеня невизначеності та непередбачуваності, зумовлених наслідками бойових дій, моніторинг стає інструментом адаптивного управління. Це дозволяє коригувати проекти відновлення критичної інфраструктури та житлового фонду у разі перевищення допустимих рівнів антропогенного навантаження.

Основними завданнями моніторингу є:

- контроль динаміки показників через систематичне відстеження змін у стані атмосферного повітря, ґрунтів та водних ресурсів, передусім річки Сіверський Донець, у зонах активної відбудови та реалізації безпекових заходів;
- оцінка ефективності природоохоронних заходів через перевірку впровадження наскрізного «Принципу екологічності» та аналіз того, чи призводять заходи з ліквідації відходів та несанкціонованих звалищ до реального оздоровлення території громади;
- моніторинг показників якості питної води та санітарного стану поблизу відновлених медичних закладів та нових фільтрувальних станцій, зокрема у с. Тетянівка, для забезпечення екологічної безпеки та здоров'я мешканців;
- формування бази даних для регулярного інформування громадськості та органів влади про хід виконання екологічних індикаторів Стратегії з метою забезпечення прозорості та підзвітності процесу відбудови.

Впровадження цієї системи дозволить Святогірській громаді створити дієвий механізм захисту екологічних прав громадян, гарантуючи, що економічне відродження та розвиток рекреації відбуватиметься без шкоди для Національного природного парку «Святі Гори» та унікальних ландшафтів «Донецької Швейцарії».

СУБ'ЄКТИ МОНІТОРИНГУ ТА РОЗПОДІЛ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Відповідно до розділу Плану заходів «Моніторинг та оцінка результативності впровадження Плану заходів», процес спостереження за екологічними та соціальними наслідками виконання документа покладається на систему управління громадою з чітким розподілом повноважень.

1. Рівень стратегічного управління

Керівник виконавчого органу Святогірської міської ради, як ключовий суб'єкт прийняття рішень, здійснює загальне керівництво процесом моніторингу виконання СЕО. Відповідно до регламенту, видає розпорядження про створення моніторингової групи виконання СЕО, центральної ланки у зборі екологічних даних; не рідше одного разу на пів року розглядає звіти про стан реалізації стратегічних цілей; на основі даних моніторингу приймає рішення про коригування технічних параметрів проєктів.

2. Виконавчий рівень (профільні підрозділи)

Збір та аналіз галузових показників (індикаторів) здійснюють підрозділи громади за відповідними сферами відповідальності:

- відділ ЖКГ, будівництва, транспорту та благоустрою здійснює моніторинг наслідків реалізації;
- контроль за відновленням водопровідних мереж, станом укриттів та ефективністю переробки відходів від руйнувань.
- відділ земельних відносин та екології здійснює контроль за ліквідацією стихійних звалищ, хід інвентаризації земель та оцінка екологічного стану ділянок після розмінування.
- відділ освіти, медицини та соціального захисту здійснює моніторинг санітарно-гігієнічних умов у відновлених закладах та оцінка впливу на здоров'я населення після реконструкції амбулаторій і ФАПів.
- моніторингова група виконує роль координатора, узагальнює інформацію від усіх підрозділів, порівнює фактичні значення індикаторів із базовими та готує щорічний аналітичний звіт.

3. Зовнішня взаємодія та верифікація даних

Для забезпечення фаховості та об'єктивності оцінки громада може залучати сторонні організації у т.ч.:

- Донецький обласний центр контролю та профілактики хвороб залучається для надання лабораторних даних щодо безпечності питної води зі Святогірського водозабору.
- Департамент екології та природних ресурсів Донецької ОДА залучається для координації заходів із ревіталізації Національного природного парку «Святі Гори» та захисту заповідних екосистем.
- Миколаївська МТГ залучається для здійснення взаємодії у межах міжмуніципального співробітництва для відстеження результативності спільних екологічних та медичних проєктів.

Результати моніторингу представляються керівництву Святогірської МТГ не рідше ніж раз на пів року. Усі екологічні показники та звіти про хід відбудови оприлюднюються у визначений адміністрацією спосіб на офіційному сайті або через канали комунікації. Це гарантує прозорість процесу відновлення та дозволяє міжнародним партнерам і мешканцям контролювати стан довкілля у Святогірській громаді.

МЕТОДИ ТА ПЕРІОДИЧНІСТЬ, ПОКАЗНИКИ (ІНДИКАТОРИ) МОНІТОРИНГУ

Для Святогірської громади наразі складно створити вичерпну комплексну систему автоматизованого моніторингу впливу на довкілля в режимі реального часу, з огляду на масштабні наслідки бойових дій, значне замінування територій, руйнування інфраструктури НПП «Святі Гори» та близькість до лінії фронту. Повноцінна система моніторингу повинна охоплювати постійний контроль якості атмосферного повітря, поверхневих вод річки Сіверський Донець, стану ґрунтів у зонах активних руйнувань, біологічних ресурсів заповідних територій та здоров'я населення безпосередньо під час реалізації кожного етапу відбудови.

Тим не менш, Замовником, Святогірською міською військовою адміністрацією, організовано системний збір та узагальнення екологічних даних. Контроль за ключовими показниками здійснюється спеціально створеною робочою групою з моніторингу не рідше одного разу на пів року та обов'язково за результатами завершення кожного етапу відновлення об'єктів критичної інфраструктури чи житлового фонду. Такий підхід дозволяє оперативно фіксувати динаміку змін, проводити поточну екологічну оцінку стану реалізації завдань Стратегії та готувати обґрунтовані висновки для керівництва громади щодо корегування управлінських рішень. У разі виявлення непередбачених негативних наслідків, зокрема в межах Смарагдової мережі, група ініціює перегляд або технічне коригування відповідних проєктів.

Методологічна база моніторингу поєднує інструменти прямого та опосередкованого аналізу, що гарантує об'єктивність висновків навіть в умовах нестабільної безпекової ситуації. Основним методом є індикаторний аналіз – порівняння фактично отриманих значень екологічних показників із цільовими значеннями, визначеними у Плані заходів до 2027 року. Показники виражаються у відсотках до базових значень (довоєнного стану або стану на момент деокупації) або у формі динаміки (приріст/зменшення). Для моніторингу використовуються статистичні дані, результати відомчого контролю суб'єктів господарювання, дані Сіверсько-Донецького БУВР, ГІС-матеріали для візуалізації змін у лісових масивах та звіти НПП «Святі Гори».

Таблиця 9.1. Система екологічних індикаторів та параметри моніторингу реалізації Стратегії Святогірської МТГ

Сфера моніторингу	Показник (індикатор)	Одиниця виміру / Форма подачі
Атмосферне повітря	Динаміка обсягів викидів від автономних джерел опалення та будівельної техніки під час активної відбудови	% до попереднього року
Водні ресурси	Якість води в р. Сіверський Донець (хімічні/бактеріологічні показники); частка населення з доступом до безпечної питної води	мг/дм ³ , % населення
Відходи та розмінування	Площа технічно розмінованих та рекультивованих земель; частка утилізованих відходів руйнувань та рівень охоплення збором побутових відходів	га, % від загального обсягу
Біота та ПЗФ	Динаміка відновлення лісових насаджень НПП «Святі Гори»; площа територій, очищених від залишків військової техніки та боєприпасів	га, % відновлення
Енергоефективність	Кількість впроваджених об'єктів з використанням ВДЕ (сонячні панелі, теплові насоси) у відновлених закладах громади	шт., % від енергобалансу

Сфера моніторингу	Показник (індикатор)	Одиниця виміру / Форма подачі
Здоров'я населення	Рівень захворюваності населення, що корелює з санітарним станом довкілля та якістю води в умовах децентралізації мереж	кількість випадків на 1000 осіб

Запропонована система індикаторів дозволяє сформувати цілісну картину екологічної трансформації Святогірської громади в процесі її «зеленого» відновлення. Використання відносних показників забезпечує об'єктивність оцінки за умов обмеженого доступу до прямих інструментальних вимірювань на замінованих ділянках. Такий підхід гарантує, що екологічні пріоритети залишатимуться інтегрованими у процес прийняття рішень, а результати відбудови будуть прозорими та безпечними для здоров'я мешканців громади. Систематичне оприлюднення звітів слугуватиме механізмом зворотного зв'язку між військовою адміністрацією та громадськістю, забезпечуючи вчасне реагування на будь-які загрози довкіл्लю.

Порядок оприлюднення РЕЗУЛЬТАТІВ МОНІТОРИНГУ ТА ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ

Стратегічна екологічна оцінка є за своєю суттю відкритим публічним процесом, що накладає на Святогірську ТТГ зобов'язання щодо забезпечення прозорості та підзвітності процесу відновлення територій. Згідно з закладеним у Стратегію «Принципом відкритості», результати моніторингу наслідків реалізації Плану заходів для довкілля та здоров'я населення підлягають обов'язковому оприлюдненню у визначений адміністрацією спосіб. Основним майданчиком для публікації звітів є офіційний вебсайт громади, де через єдину систему офіційних каналів комунікації та спеціалізовані чат-боти кожен мешканець може ознайомитися з екологічними показниками та ходом відбудови. Окрему увагу приділено цифровій доступності інформації, зокрема для осіб з інвалідністю (порушення зору, слуху), що гарантує інклюзивність громадського контролю.

Окрім технічної публікації даних, результати моніторингу стають основою для активного залучення жителів до управління екологічними ризиками через інструменти зворотного зв'язку. Стратегія передбачає проведення регулярних онлайн-опитувань та відкритих консультацій із залученням молоді та експертних організацій, що дозволяє мешканцям, у тому числі тим особам, які тимчасово перебувають поза межами громади як ВПО, висловлювати думку щодо якості відновлення та екологічних умов проживання. Такий підхід створює дієвий майданчик для діалогу між владою, міжнародними партнерами, зокрема містами-побратимами Істон та Ешланд, та громадським сектором, де отримані дані можуть бути критично осмислені, а пропозиції мешканців враховані при підготовці рішень щодо коригування Плану заходів. Такий порядок оприлюднення гарантує

дотримання екологічних прав громадян та сприяє формуванню високої довіри до дій місцевої влади.

ЗАХОДИ РЕАГУВАННЯ НА ВИЯВЛЕНІ НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ

Ключовим елементом системи моніторингу реалізації Стратегії є чітко визначений механізм реагування на випадок, якщо результати спостережень зафіксують погіршення екологічних показників або виявлять непередбачений негативний вплив на здоров'я мешканців Святогірської громади. У разі встановлення фактів перевищення допустимих норм забруднення атмосферного повітря, ґрунтів продуктами детонації або виникнення загроз унікальним екосистемам Національного природного парку «Святі Гори», ініціюється корегування або невідкладний перегляд заходу із реалізації Стратегії. Цей механізм дозволяє оперативно вносити корективи у технічні завдання проєктів відновлення інженерно-транспортної інфраструктури та житлового фонду, змінювати пріоритетність фінансування або впроваджувати додаткові технологічні обмеження для нейтралізації джерел негативного впливу.

Важливим інструментом забезпечення екологічної безпеки є можливість тимчасового або повного зупинення фінансування тих інфраструктурних чи економічних проєктів, які в процесі реалізації продемонстрували невідповідність закладеному в Стратегії «Принципу екологічності» або ведуть до деградації природних ресурсів громади. Таке рішення приймається на основі висновків моніторингової групи та слугує запобіжником проти подальшого завдання шкоди довкіллю. Паралельно з цим передбачається розробка та впровадження додаткових компенсаційних заходів, спрямованих на відновлення порушеного екологічного балансу, також може включати посилення певних заходів.

Заходи з моніторингу, закладені у Звіт CEO, прямо корелюють із системою оцінювання результатів реалізації Стратегії Святогірської МТГ. Це дозволяє забезпечити дієвий «зворотний зв'язок» між економічним відродженням, передусім у сфері туризму та рекреації, та екологічною безпекою. Реалізація Стратегії за принципом «Build Back Better» гарантує, що процес відновлення громади відбуватиметься гармонійно, без шкоди для її унікальної природної спадщини та з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Реалізація Стратегії розвитку Святогірської МТГ до 2027 року та Плану заходів до 2027 року не передбачає заходів, що могли б мати транскордонний вплив у контексті Конвенції Еспо. Основний вектор розвитку громади спрямований на безпекове відновлення, рекреацію та екологічну ревіталізацію територій, постраждалих від бойових дій в межах території громади.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Дане резюме нетехнічного характеру розраховане на широку аудиторію, підготовлено за результатами CEO і підготовленого «Звіту про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Святогірської міської територіальної громади до 2027 року та Плану заходів із її реалізації до 2027 року» у відповідності до затверджених Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування (зі змінами) та Методичних рекомендацій щодо врахування кліматичного компонента в документах державного планування та під час здійснення стратегічної екологічної оцінки

«Стратегія розвитку Святогірської міської територіальної громади до 2027 року та План заходів із її реалізації до 2027 року» – головні стратегічні документи для розроблення систем стратегічних, прогнозних та програмних документів щодо здійснення місцевої та регіональної політики. Аналіз стратегічних цілей та завдань відповідних державних і регіональних стратегій екологічної політики та стратегічних цілей і завдань Стратегії розвитку Святогірської громади свідчить про їх узгодженість та відсутність суперечностей.

Екологічними проблемами, у тому числі ризиками впливу на здоров'я населення, які стосуються Стратегії та Плану заходів, можна виділити забруднення атмосферного повітря внаслідок пожеж та руйнувань; критичний стан водопостачання та потребу у відновленні систем водовідведення; замінування та деградацію земельного фонду; проблему поводження з відходами руйнації; низький рівень енергоефективності та необхідність екологічної освіти населення.

В процесі аналізу поточного стану довкілля використано статистичні дані та офіційні дані регіональних органів виконавчої влади Донецької області, а також результати моніторингових спостережень державного рівня.

В цілому наслідки від реалізації Стратегії та Плану заходів Святогірської громади не матимуть суттєвого негативного впливу на довкілля та здоров'я людей, а заплановані цілі сприятимуть їх покращенню через модернізацію інфраструктури. Особливо важливими є завдання, орієнтовані на реконструкцію систем водопостачання, впровадження систем очищення стічних вод, термомодернізацію об'єктів соціальної сфери та впорядкування системи збору відходів.

Аналіз ймовірного впливу реалізації Стратегії та Плану заходів на клімат вказує на помірний вплив. Заходи спрямовані на пом'якшення наслідків змін клімату через енергозбереження та підвищення адаптаційного потенціалу території громади.

У процесі CEO було розглянуто місцеві програми розвитку у сфері екології. Результати аналізу засвідчили високу відповідність цілям Стратегії та запропонували комплекс заходів для їх виконання.

У представленому звіті проведена оцінка потенційних кумулятивних впливів на повітря, воду, ґрунти та біорізноманіття. Аналіз виявив значний потенціал для позитивного впливу на довкілля за умови реалізації екологічних проєктів.

З метою запобігання та мінімізації потенційних негативних наслідків запропоновано низку заходів, які доповнюють завдання Стратегії в частині посилення екологічного контролю та моніторингу під час виконання будівельних робіт.

На основі порівняння перспектив розвитку була прийнята **АЛЬТЕРНАТИВА № 2 - «ОПТИМІСТИЧНИЙ СЦЕНАРІЙ»**. Це відповідає цілям екологічної політики та сприяє створенню комфортного і безпечного середовища для проживання населення.

Під час здійснення CEO були розроблені пропозиції щодо моніторингу екологічних впливів. Він охоплює спостереження за якістю води, станом повітря, рівнем енергоспоживання та обсягами відходів, що дозволить оцінити ефективність виконання Стратегії.

Реалізація Стратегії та Плану заходів не повинна призвести до виникнення нових негативних впливів на довкілля, за умови забезпечення фінансування та виконання всіх завдань екологічного спрямування. Транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я мешканців інших держав, не очікуються.

Виконавець Звіту з CEO:

Олег Картавецв
+380 67 408 33 06
okartatsev@gmail.com

магістр екології (2000),

фахова компетенція якого підтверджена кваліфікаційними сертифікатами:

- відповідального виконавця інженерно-будівельне проектування у частині забезпечення безпеки життя і здоров'я людини, захисту навколишнього природного середовища пов'язаних із створенням об'єкта архітектури - інженер-проектувальник, проектування та будівництво об'єктів класу наслідків СС3 (значні наслідки), кваліфікаційний сертифікат зареєстрований у реєстрі атестованих осіб 17.04.2012 серія АР №017821 від 16.11.2021 та АР №000484 від 25.05.2012;
- провідний експерт будівельний, у частині забезпечення безпеки життя і здоров'я людини, захисту навколишнього природного середовища пов'язаних із створенням об'єкта архітектури - експерт, проектування та будівництво об'єктів класу наслідків СС3 (значні наслідки), кваліфікаційний сертифікат зареєстрований у реєстрі атестованих осіб 17.04.2012 серія АР №006568 від 08.12.2021 та АЕ №000258 від 31.05.2012;
- експерт-судовий інженерно-екологічної експертизи щодо досліджень обставин та організаційно-технічних причин і наслідків впливу техногенних джерел на об'єкти довкілля в кримінальних, господарських та адміністративних процесах, свідоцтво судового експерта Міністерства юстиції України № 2063;
- голова підкомітету «Оцінка впливу на довкілля» Технічного комітету 82 «Охорона довкілля» Національного органу стандартизації

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»: від 20 березня 2018 р. № 2354-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.
2. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»: від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>.
3. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»: від 23 травня 2017 р. № 2059-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>.
4. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»: від 25 червня 1991 р. № 1264-XII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
5. Закон України «Про природно-заповідний фонд України»: від 16 червня 1992 р. № 2456-XII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
6. Закон України «Про екологічну мережу України»: від 24 червня 2004 р. № 1864-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15>.
7. Закон України «Про рослинний світ»: від 09 квітня 1999 р. № 591-XIV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14>.
8. Закон України «Про тваринний світ»: від 13 грудня 2001 р. № 2894-III [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>.
9. Закон України «Про основні засади державної кліматичної політики»: від 08 жовтня 2024 р. № 3983-IX [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3983-20>.
10. Закон України «Про управління відходами»: від 20 червня 2022 р. № 2320-IX [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20> (використано замість Закону «Про відходи» згідно із зауваженнями Департаменту).
- II. Підзаконні акти та програмні документи
11. Указ Президента України «Про створення національного природного парку "Святі Гори"»: від 13 лютого 1997 року № 135/97.
12. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»: від 30 вересня 2019 р. № 722/2019 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
13. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b99.
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки»: від 05 серпня 2020 р. № 695 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF>.
15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки»: від 02 травня 2023 р. № 430 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2023-%D0%BF>.
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання декларації про відходи та її форму»: від 07 травня 2024 р. № 516 [Електронний

- ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/516-2024-%D0%BF>.
17. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку»: від 25 вересня 2025 р. № 1047-р [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1047-2025-%D1%80>.
 18. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Плану управління річковим басейном Дону на 2025-2030 роки» (в частині басейну р. Сіверський Донець).
 19. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля»: від 16 грудня 2020 р. № 1272-р [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1272-2020-%D1%80>.
 20. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування»: від 10 серпня 2018 р. № 296 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://mepr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf.
 21. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо врахування кліматичного компонента в документах державного планування та під час здійснення СЕО»: від 31 жовтня 2024 р. № 1382.
 22. Стратегія розвитку Донецької області на період до 2027 року (оновлена) (враховано згідно з вимогами щодо аналізу відповідності регіональним стратегіям).
 23. Екологічний паспорт Донецької області за 2023 рік [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/news/35334.html>.
 24. Щорічна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Донецькій області у 2023 році.
 25. Паспорт Святогірської міської територіальної громади (актуалізований).
 26. Проект Стратегії розвитку Святогірської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області до 2027 року.
 27. Проект Плану заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Святогірської МТГ.
 28. Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Святогірської МТГ.
 29. Смарагдова мережа України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://emerald.eea.europa.eu/>.
 30. Моніторинг наслідків воєнних дій для довкілля України [Електронний ресурс] (звіти Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України).
 31. Офіційні дані Сіверсько-Донецького басейнового управління водних ресурсів.
 32. Матеріали та звіти НПП «Святі Гори» щодо пошкоджень екосистем.
 33. Статистична інформація. Навколишнє середовище [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://donetskstat.gov.ua/statinform1/environment.php>.
 34. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
 35. Карта ґрунтів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy>.

ДОДАТОК. РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНКИ ЗА ESG

Екологічні та соціальні ризики за ESG платників податків до місцевого бюджету Святогірської МТГ

Місцезнаходження юридичної особи	Скорочена назва	Основний вид діяльності за КВЕД	ЄДРПОУ	Екологічні та соціальні ризики за ESG		
				Екологічний	Соціальний	Загальний
1	2	3	4	5	6	7
20394018	КП "ОБЛАСНИЙ ДИТЯЧО-МОЛОДІЖНИЙ САНАТОРНО-ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС "ПЕРЛИНА ДОНЕЧЧИНИ"	86.10 Діяльність лікарняних закладів	20394018	Середній	Середній	Середній
с. Микільське	ТОВ "ТЕХНОТРЕЙД ЛТД."	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння	32536257	Середній	Високий	Середній
с. Богородичне	НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК "СВЯТІ ГОРИ"	72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук	24802477	Низький	Низький	Низький
м. Святогірськ	КНП "ОБЛАСНИЙ ГОСПІТАЛЬ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ М. СВЯТОГІРСЬКА"	86.10 Діяльність лікарняних закладів	25759269	Середній	Середній	Середній
с. Рай-Олександрівка	ТОВ "АГРОФІРМА "СЛАВ-АГРО"	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	38056112	Середній	Високий	Середній

Місцезнаходження юридичної особи	Скорочена назва	Основний вид діяльності за КВЕД	ЄДРПОУ	Екологічні та соціальні ризики за ESG		
				Екологічний	Соціальний	Загальний
1	2	3	4	5	6	7
м. Святогірськ	КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ДОНЕЦЬК ІМЕНІ С.С.ПРОКОФ'ЄВА"	52.23 Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту	32496293	Середній	Середній	Середній
м. Слов'янськ	СЛОВ'ЯНСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВИРОБНИЧЕ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА "КОМПАНІЯ	36.00 Забір, очищення та постачання води	35397869	Середній	Середній	Середній
с. Маяки	ТОВ "ПТАХОФАБРИКА ФЕНІКС"	01.47 Розведення свійської птиці	40734352	Середній	Середній	Середній
с. Маяки	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "СЛОВ'ЯНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО"	02.40 Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві	00991723	Середній	Середній	Середній
м. Святогірськ	КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "АДМІНІСТРАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА У М. СВЯТОГІРСЬКУ"	91.02 Функціонування музеїв	02215466	-	-	-
с. Долина	ПРИВАТНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ДРУЖБА"	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	32536173	Середній	Високий	Середній

Місцезнаходження юридичної особи	Скорочена назва	Основний вид діяльності за КВЕД	ЄДРПОУ	Екологічні та соціальні ризики за ESG		
				Екологічний	Соціальний	Загальний
1	2	3	4	5	6	7
м. Святогірськ	ТОВ "КОРОЛІВСЬКА СКЕЛЯ"	47.74 Роздрібна торгівля медичними й ортопедичними товарами в спеціалізованих магазинах	36209216	Низький	Низький	Низький
м. Київ	ТОВ "ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ "ЛІДЕР"	46.90 Неспеціалізована оптова торгівля	32924390	Низький	Низький	Низький
с. Хрестище	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "МАРІЯ - 05"	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	37643687	Середній	Високий	Середній
м. Святогірськ	ТОВ "ДОНСТРОЙПАРК"	68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	34546314	Низький	Низький	Низький
м. Словянськ	6 ДЕРЖАВНИЙ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНИЙ ЗАГІН ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	84.25 Діяльність пожежних служб		Низький	Низький	Низький
м. Словянськ	КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО СВЯТОГІРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ "СЕРВІСКОМУНБУД"	36.00 Забір, очищення та постачання води	41546873	Низький	Низький	Низький

ДОДАТОК. РІДКІСНІ ТА ТАКІ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ОХОРОНОЮ, ВИДИ

Види, занесені до Червоної книги України

Animalia	Actinopterygii	Cyprinidae	Клепець європейський	<i>Ballerus sapa</i> (Pallas, 1814)	зникаючий
Animalia	Actinopterygii	Percidae	Йорж носар	<i>Gymnocephalus acerinus</i> (Guldenstadt, 1774)	зникаючий
Animalia	Aves	Accipitridae	Могильник	<i>Aquila heliaca</i> Savigny, 1809	рідкісний
Animalia	Aves	Accipitridae	Підорлик малий	<i>Aquila pomarina</i> Brehm, 1831	рідкісний
Animalia	Aves	Accipitridae	Канюк степовий	<i>Buteo rufinus</i> (Cretzschmar, 1827)	рідкісний
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь польовий	<i>Circus cyaneus</i> (Linnaeus, 1766)	рідкісний
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь лучний	<i>Circus pygargus</i> (Linnaeus, 1758)	вразливий
Animalia	Aves	Accipitridae	Орел-карлик	<i>Hieraaetus pennatus</i> (Gmelin, 1788)	рідкісний
Animalia	Aves	Accipitridae	Шуліка чорний	<i>Milvus migrans</i> (Boddaert, 1783)	вразливий
Animalia	Aves	Anatidae	Гоголь	<i>Bucephala clangula</i> (Linnaeus, 1758)	рідкісний
Animalia	Aves	Anatidae	Огар	<i>Tadorna ferruginea</i> (Pallas, 1764)	вразливий
Animalia	Aves	Columbidae	Голуб-синяк	<i>Columba oenas</i> Linnaeus, 1758	вразливий
Animalia	Aves	Coraciidae	Сиворакша	<i>Coracias garrulus</i> Linnaeus, 1758	зникаючий
Animalia	Aves	Gruidae	Журавель сірий	<i>Grus grus</i> (Linnaeus, 1758)	рідкісний
Animalia	Aves	Laniidae	Сорокопуд сірий	<i>Lanius excubitor</i> Linnaeus, 1758	рідкісний
Animalia	Aves	Pandionidae	Скопа	<i>Pandion haliaetus</i> (Linnaeus, 1758)	зникаючий
Animalia	Aves	Picidae	Дятел білоспинний	<i>Dendrocopos leucotos</i> (Bechstein, 1803)	рідкісний
Animalia	Aves	Scolopacidae	Кульон великий	<i>Numenius arquata</i> (Linnaeus, 1758)	зникаючий
Animalia	Aves	Scolopacidae	Коловодник ставковий	<i>Tringa stagnatilis</i> (Bechstein, 1803)	зникаючий
Animalia	Aves	Strigidae	Сова болотяна	<i>Asio flammeus</i> (Pontoppidan, 1763)	рідкісний
Animalia	Aves	Strigidae	Совка	<i>Otus scops</i> (Linnaeus, 1758)	рідкісний
Animalia	Bivalvia	Unionidae	Беззубка лебедина	<i>Anodonta cygnea</i> (Linnaeus, 1758)	вразливий
Animalia	Insecta	Aeshnidae	Дозорець-імператор	<i>Anax imperator</i> Leach, 1815	вразливий
Animalia	Insecta	Apidae	Ксилокопа звичайна	<i>Xylocopa valga</i> Gerstaecker, 1872	рідкісний

Animalia	Insecta	Cerambycidae	Вусач земляний хрестоносець	<i>Dorcadion equestre</i> (Laxmann, 1770)	вразливий
Animalia	Insecta	Cerambycidae	Вусач альпійський	<i>Rosalia alpina</i> (Linnaeus, 1758)	вразливий
Animalia	Insecta	Lucanidae	Жук-олень	<i>Lucanus cervus</i> (Linnaeus, 1758)	рідкісний
Animalia	Insecta	Papilionidae	Мнемозина	<i>Parnassius mnemosyne</i> (Linnaeus, 1758)	вразливий
Animalia	Insecta	Papilionidae	Поліксена	<i>Zerynthia polyxena</i> (Denis & Schiffermuller, 1775)	вразливий
Animalia	Insecta	Riodinidae	Люцина	<i>Hamearis lucina</i> (Linnaeus, 1758)	вразливий
Animalia	Insecta	Saturniidae	Сатурнія велика	<i>Saturnia pyri</i> (Denis & Schiffermuller, 1775)	вразливий
Animalia	Insecta	Staphylinidae	Стафілін волохатий	<i>Emus hirtus</i> (Linnaeus, 1758)	рідкісний
Animalia	Mammalia	Cervidae	Лось європейський	<i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)	вразливий
Animalia	Mammalia	Cricetidae	Хом'як звичайний	<i>Cricetus cricetus</i> (Linnaeus, 1758)	вразливий
Animalia	Mammalia	Dipodidae	Тушканчик великий	<i>Allactaga major</i> (Kerr, 1792)	зникаючий
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i> Linnaeus, 1758	вразливий
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Горностай	<i>Mustela erminea</i> (Linnaeus, 1758)	вразливий
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Тхір лісовий	<i>Mustela putorius</i> Linnaeus, 1758	вразливий
Animalia	Mammalia	Sciuridae	Бабак степовий	<i>Marmota bobak</i> (Muller, 1776)	зникаючий
Animalia	Mammalia	Sciuridae	Ховрах крапчастий	<i>Spermophilus suslicus</i> (Guldenstaedt, 1770)	зникаючий
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Кажан пізній	<i>Eptesicus serotinus</i> (Schreber, 1774)	вразливий
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нічниця Брандта	<i>Myotis brandtii</i> (Eversmann, 1845)	вразливий
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Вечірниця руда	<i>Nyctalus noctula</i> (Schreber, 1774)	вразливий
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир білосмугий	<i>Pipistrellus kuhlii</i> (Kuhl, 1817)	вразливий
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир Натусіуса	<i>Pipistrellus nathusii</i> (Keyserling & Blasius, 1839)	вразливий
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир пігмей	<i>Pipistrellus pygmaeus</i> (Leach, 1825)	вразливий
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Вухань бурий	<i>Plecotus auritus</i> (Linnaeus, 1758)	вразливий
Animalia	Reptilia	Colubridae	Мідянка звичайна	<i>Coronella austriaca</i> Laurenti, 1768	вразливий
Fungi	Agaricomycetes	Hericiaceae	Герицій коралоподібний	<i>Hericium coralloides</i> (Fr.) Gray	вразливий
Fungi	Lecanoromycetes	Collemataceae	Сцитініум шредера	<i>Scytinium schraderi</i> (Ach.) Otolara, P.M.Jorg. & Wedin	вразливий
Plantae	Liliopsida	Iridaceae	Півники борові	<i>Iris pineticola</i> Klokov	вразливий
Plantae	Liliopsida	Orchidaceae	Плодоріжка болотна	<i>Anacamptis palustris</i> (Jacq.) R.M. Bateman, Pridgeon & M.W. Chase	вразливий
Plantae	Magnoliopsida	Asparagaceae	Рястка Буше	<i>Ornithogalum boucheanum</i> (Kunth) Asch.	неоцінений

Plantae	Magnoliopsida	Asteraceae	Полин суцільнобілий	<i>Artemisia hololeuca</i> M.Bieb. ex Besser	неоцінений
Plantae	Magnoliopsida	Boraginaceae	Громовик донський	<i>Onosma tanaitica</i> Klokov	неоцінений
Plantae	Magnoliopsida	Brassicaceae	Дворятник крейдовий	<i>Diplotaxis cretacea</i> Kotov	вразливий
Plantae	Magnoliopsida	Brassicaceae	Левкой запашний	<i>Matthiola fragrans</i> Bunge	рідкісний
Plantae	Magnoliopsida	Cyperaceae	Осока дводомна	<i>Carex dioica</i> L.	вразливий
Plantae	Magnoliopsida	Iridaceae	Шафран сітчастий	<i>Crocus reticulatus</i> Steven ex Adams	неоцінений
Plantae	Magnoliopsida	Iridaceae	Косарики тонкі	<i>Gladiolus tenuis</i> M.Bieb.	вразливий
Plantae	Magnoliopsida	Lamiaceae	Гісоп крейдовий	<i>Hyssopus cretaceus</i> Dubjan.	неоцінений
Plantae	Magnoliopsida	Liliaceae	Рябчик руський	<i>Fritillaria ruthenica</i> Wikstr.	вразливий
Plantae	Magnoliopsida	Liliaceae	Тюльпан дібровний	<i>Tulipa quercetorum</i> Klokov & Zoz	вразливий
Plantae	Magnoliopsida	Orchidaceae	Плодоріжка блощична	<i>Anacamptis coriophora</i> (L.) R.M. Bateman, Pridgeon & M.W. Chase	вразливий
Plantae	Magnoliopsida	Orchidaceae	Коручка чемерникоподібна	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz	неоцінений
Plantae	Magnoliopsida	Paeniaceae	Півонія тонколиста	<i>Paeonia tenuifolia</i> L.	вразливий
Plantae	Magnoliopsida	Poaceae	Келерія Талієва	<i>Koeleria talievii</i> Lavrenko	неоцінений
Plantae	Magnoliopsida	Poaceae	Ковила волосиста	<i>Stipa capillata</i> L.	неоцінений
Plantae	Magnoliopsida	Primulaceae	Переломник Козо-Полянського	<i>Androsace koso-poljanskii</i> Ovcz.	зникаючий
Plantae	Magnoliopsida	Ranunculaceae	Горицвіт весняний	<i>Adonis vernalis</i> L.	неоцінений
Plantae	Magnoliopsida	Ranunculaceae	Горицвіт волзький	<i>Adonis wolgensis</i> Steven	неоцінений
Plantae	Magnoliopsida	Ranunculaceae	Сон розкритий	<i>Pulsatilla patens</i> (L.) Mill.	неоцінений
Plantae	Magnoliopsida	Scrophulariaceae	Ранник крейдовий	<i>Scrophularia cretacea</i> Fisch. ex Spreng.	неоцінений

Види, занесені до Червоного списку IUCN

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва	Категорія_IUCN
Animalia	Aves	Accipitridae	Могильник	<i>Aquila heliaca</i> Savigny, 1809	VU
Animalia	Aves	Falconidae	Кібчик червононогий	<i>Falco vespertinus</i> Linnaeus, 1766	VU
Animalia	Aves	Scolopacidae	Кульон великий	<i>Numenius arquata</i> (Linnaeus, 1758)	NT
Animalia	Insecta	Cerambycidae	Вусач альпійський	<i>Rosalia alpina</i> (Linnaeus, 1758)	VU
Animalia	Insecta	Scarabaeidae	Жук-пустельник	<i>Osmoderma eremita</i> (Scopoli, 1763)	NT
Animalia	Mammalia	Cricetidae	Хом'як звичайний	<i>Cricetus cricetus</i> (Linnaeus, 1758)	CR

Animalia	Mammalia	Mustelidae	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i> Linnaeus, 1758	NT
Animalia	Mammalia	Sciuridae	Ховрах крапчастий	<i>Spermophilus suslicus</i> (Guldenstaedt, 1770)	NT
Animalia	Reptilia	Emydidae	Черепаха болотяна	<i>Emys orbicularis</i> (Linnaeus, 1758)	NT
Plantae	Liliopsida	Amaryllidaceae	Цибуля подільська	<i>Allium podolicum</i> Blocki ex Racib. & Szafer	DD
Plantae	Magnoliopsida	Lamiaceae	Розхідник волосистий	<i>Glechoma hirsuta</i> Waldst. & Kit.	DD
Plantae	Magnoliopsida	Rosaceae	Мигдаль степовий	<i>Amygdalus nana</i> L.	DD

Види, занесені до Додатку 1 Бернської конвенції

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Plantae	Magnoliopsida	Paeoniaceae	Півонія тонколиста	<i>Paeonia tenuifolia</i> L.
Plantae	Magnoliopsida	Ranunculaceae	Сон розкритий	<i>Pulsatilla patens</i> (L.) Mill.
Plantae	Polypodiopsida	Salvinaceae	Сальвінія плаваюча	<i>Salvinia natans</i> (L.) All.

Види, занесені до Додатку 2 Бернської конвенції

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Amphibia	Bombinatoridae	Кумка червоночерева	<i>Bombina bombina</i> (Linnaeus, 1761)
Animalia	Amphibia	Bufoidea	Ропуха зелена	<i>Bufo viridis</i> (Laurenti, 1768)
Animalia	Amphibia	Hylidae	Райка звичайна	<i>Hyla arborea</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Amphibia	Ranidae	Жаба гостроморда	<i>Rana arvalis</i> Nilsson, 1842
Animalia	Aves	Accipitridae	Яструб малий	<i>Accipiter nisus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Могильник	<i>Aquila heliaca</i> Savigny, 1809
Animalia	Aves	Accipitridae	Підорлик малий	<i>Aquila pomarina</i> Brehm, 1831
Animalia	Aves	Accipitridae	Канюк звичайний	<i>Buteo buteo</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Зимняк	<i>Buteo lagopus</i> (Pontoppidan, 1763)
Animalia	Aves	Accipitridae	Канюк степовий	<i>Buteo rufinus</i> (Cretzschmar, 1827)
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь очеретяний	<i>Circus aeruginosus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь польовий	<i>Circus cyaneus</i> (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь лучний	<i>Circus pygargus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Орел-карлик	<i>Hieraaetus pennatus</i> (Gmelin, 1788)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Accipitridae	Шуліка чорний	<i>Milvus migrans</i> (Boddaert, 1783)
Animalia	Aves	Accipitridae	Осоїд євразійський	<i>Pernis apivorus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Alaudidae	Жайворонок степовий	<i>Melanocorypha calandra</i> (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Alcedinidae	Рибалочка блакитний	<i>Alcedo atthis</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Anatidae	Крех малий	<i>Mergus albellus</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Anatidae	Огар	<i>Tadorna ferruginea</i> (Pallas, 1764)
Animalia	Aves	Ardeidae	Бугай водяний	<i>Botaurus stellaris</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Ardeidae	Чепура велика	<i>Casmerodius albus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Ardeidae	Чепура мала	<i>Egretta garzetta</i> (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Ardeidae	Бугайчик звичайний	<i>Ixobrychus minutus</i> (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Ardeidae	Квак звичайний	<i>Nycticorax nycticorax</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Caprimulgidae	Дрімлюга звичайний	<i>Caprimulgus europaeus</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Certhiidae	Підкоришник звичайний	<i>Certhia familiaris</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Ciconiidae	Лелека білий	<i>Ciconia ciconia</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Coraciidae	Сиворакша	<i>Coracias garrulus</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Falconidae	Підсоколик великий	<i>Falco subbuteo</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Falconidae	Кібчик червононогий	<i>Falco vespertinus</i> Linnaeus, 1766
Animalia	Aves	Fringillidae	Зеленяк	<i>Chloris chloris</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Gruidae	Журавель сирій	<i>Grus grus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Hirundinidae	Ластівка сільська	<i>Hirundo rustica</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Hirundinidae	Ластівка берегова	<i>Riparia riparia</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Laniidae	Сорокопуд терновий	<i>Lanius collurio</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Laniidae	Сорокопуд сирій	<i>Lanius excubitor</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Laniidae	Сорокопуд чорнолобий	<i>Lanius minor</i> Gmelin, 1788
Animalia	Aves	Laridae	Крячок білокрилий	<i>Chlidonias leucopterus</i> (Temminck, 1815)
Animalia	Aves	Motacillidae	Щеврик лісови	<i>Anthus trivialis</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Motacillidae	Плиска біла	<i>Motacilla alba</i> Linnaeus, 1758

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Muscicapidae	Вільшанка	Erithacus rubecula (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Мухоловка білошия	Ficedula albicollis (Temminck, 1815)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Мухоловка строката	Ficedula hypoleuca (Pallas, 1764)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Синьошийка	Luscinia svecica (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Горихвістка чорна	Phoenicurus ochruros (S.G.Gmelin, 1774)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Горихвістка звичайна	Phoenicurus phoenicurus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Oriolidae	Вивільга	Oriolus oriolus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Pandionidae	Скопа	Pandion haliaetus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Paridae	Синиця чорна	Parus ater Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Paridae	Синиця блакитна	Parus caeruleus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Paridae	Синиця велика	Parus major Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Phylloscopidae	Вівчарик-ковалик	Phylloscopus collybita (Vieillot, 1817)
Animalia	Aves	Picidae	Дятел білоспинний	Dendrocopos leucotos (Bechstein, 1803)
Animalia	Aves	Picidae	Дятел звичайний	Dendrocopos major (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Picidae	Дятел середній	Dendrocopos medius (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Picidae	Дятел малий	Dendrocopos minor (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Picidae	Дятел сирійський	Dendrocopos syriacus (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Animalia	Aves	Picidae	Жовна сива	Picus canus J.F.Gmelin, 1788
Animalia	Aves	Podicipedidae	Пірникоза мала	Podiceps ruficollis (Pallas, 1764)
Animalia	Aves	Rallidae	Деркач лучний	Crex crex (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Rallidae	Погонич звичайний	Porzana porzana (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Remizidae	Ремез	Remiz pendulinus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Scolopacidae	Коловодник болотяний	Tringa glareola Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Scolopacidae	Коловодник ставковий	Tringa stagnatilis (Bechstein, 1803)
Animalia	Aves	Sittidae	Повзик	Sitta europaea Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Strigidae	Сова болотяна	Asio flammeus (Pontoppidan, 1763)
Animalia	Aves	Strigidae	Сова вухата	Asio otus (Linnaeus, 1758)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Strigidae	Сич хатній	<i>Athene noctua</i> (Scopoli, 1769)
Animalia	Aves	Strigidae	Совка	<i>Otus scops</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Sylviidae	Кропив'янка чорноголова	<i>Sylvia atricapilla</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Insecta	Cerambycidae	Вусач альпійський	<i>Rosalia alpina</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Insecta	Papilionidae	Мнемозина	<i>Parnassius mnemosyne</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Insecta	Papilionidae	Поліксена	<i>Zerynthia polyxena</i> (Denis & Schiffermuller, 1775)
Animalia	Mammalia	Canidae	Вовк	<i>Canis lupus</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Cricetidae	Хом'як звичайний	<i>Cricetus cricetus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Sciuridae	Ховрах крапчастий	<i>Spermophilus suslicus</i> (Guldenstaedt, 1770)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Кажан пізній	<i>Eptesicus serotinus</i> (Schreber, 1774)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нічниця Брандта	<i>Myotis brandtii</i> (Eversmann, 1845)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Вечірниця руда	<i>Nyctalus noctula</i> (Schreber, 1774)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир білосмугий	<i>Pipistrellus kuhlii</i> (Kuhl, 1817)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир Натусіуса	<i>Pipistrellus nathusii</i> (Keyserling & Blasius, 1839)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир пігмей	<i>Pipistrellus pygmaeus</i> (Leach, 1825)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Вухань бурий	<i>Plecotus auritus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Reptilia	Colubridae	Мідянка звичайна	<i>Coronella austriaca</i> Laurenti, 1768
Animalia	Reptilia	Emydidae	Черепаха болотяна	<i>Emys orbicularis</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Reptilia	Lacertidae	Ящірка прудка	<i>Lacerta agilis</i> Linnaeus, 1758

Види, занесені до Додатку 3 Бернської конвенції

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Actinopterygii	Cyprinidae	Білизна звичайна	<i>Aspius aspius</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Actinopterygii	Cyprinidae	Клепець європейський	<i>Ballerus sapa</i> (Pallas, 1814)
Animalia	Actinopterygii	Gasterosteidae	Багатоголовка колючка південна	<i>Pungitius platygaster</i> (Kessler, 1859)
Animalia	Actinopterygii	Gobiidae	Бичок-пісочник	<i>Neogobius fluviatilis</i> (Pallas, 1814)
Animalia	Actinopterygii	Siluridae	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i> Linnaeus, 1758

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Actinopterygii	Syngnathidae	Морська голка пухлощока	Syngnathus abaster Risso, 1827
Animalia	Amphibia	Bufo	Ропуха сіра	Bufo bufo (Linnaeus, 1758)
Animalia	Amphibia	Hylidae	Райка східна	Hyla orientalis Bedriaga, 1890
Animalia	Amphibia	Pelobatidae	Часничиця Палласа	Pelobates vespertinus (Pallas, 1771)
Animalia	Amphibia	Ranidae	Жаба озерна	Pelophylax ridibundus (Pallas, 1771)
Animalia	Amphibia	Salamandridae	Тритон звичайний	Lissotriton vulgaris (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Aegithalidae	Синиця довгохвоста	Aegithalos caudatus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Alaudidae	Жайворонок лісовий	Lullula arborea (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Anatidae	Крижень	Anas platyrhynchos Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Anatidae	Гоголь	Bucephala clangula (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Anatidae	Лебідь-шипун	Cygnus olor (Gmelin, 1789)
Animalia	Aves	Apodidae	Серпокрилець чорний	Apus apus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Columbidae	Голуб сизий	Columba livia J.F.Gmelin, 1789
Animalia	Aves	Columbidae	Голуб-синяк	Columba oenas Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Corvidae	Крук	Corvus corax Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Cuculidae	Зозуля	Cuculus canorus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Fringillidae	Зяблик	Fringilla coelebs Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Laridae	Мартин сивий	Larus canus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Laridae	Мартин звичайний	Larus ridibundus Linnaeus, 1766
Animalia	Aves	Phasianidae	Фазан	Phasianus colchicus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Rallidae	Лиска	Fulica atra Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Scolopacidae	Кульон великий	Numenius arquata (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Scolopacidae	Слуква	Scolopax rusticola Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Turdidae	Дрізд чорний	Turdus merula Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Turdidae	Дрізд співочий	Turdus philomelos C.L.Brehm, 1831
Animalia	Aves	Turdidae	Чикотень	Turdus pilaris Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Turdidae	Дрізд-омелюх	Turdus viscivorus Linnaeus, 1758

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Insecta	Lucanidae	Жук-олень	Lucanus cervus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Mammalia	Castoridae	Бобер європейський	Castor fiber Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Cervidae	Лось європейський	Alces alces (Linnaeus, 1758)
Animalia	Mammalia	Cervidae	Сарна європейська	Capreolus capreolus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Mammalia	Gliridae	Соня лісова	Dryomys nitedula (Pallas, 1778)
Animalia	Mammalia	Leporidae	Заєць сірий	Lepus europaeus Pallas, 1778
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Куниця кам'яна	Martes foina (Erxleben, 1777)
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Куниця лісова	Martes martes (Linnaeus, 1758)
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Борсук європейський	Meles meles (Linnaeus, 1758)
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Горностай	Mustela erminea (Linnaeus, 1758)
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Ласка	Mustela nivalis Linnaeus, 1766
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Тхір лісовий	Mustela putorius Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Sciuridae	Вивірка звичайна	Sciurus vulgaris Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Soricidae	Білозубка мала	Crocidura suaveolens (Pallas, 1811)
Animalia	Mammalia	Soricidae	Мідиця звичайна	Sorex araneus Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Soricidae	Мідиця мала	Sorex minutus Linnaeus, 1766
Animalia	Reptilia	Anguidae	Веретільниця колхідська	Anguis colchica (Nordmann, 1840)
Animalia	Reptilia	Colubridae	Вуж звичайний	Natrix natrix (Linnaeus, 1758)
Animalia	Reptilia	Viperidae	Гадюка звичайна	Vipera berus (Linnaeus, 1758)

Резолюції 6 Бернської конвенції

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Actinopterygii	Cyprinidae	Білізна звичайна	Aspius aspius (Linnaeus, 1758)
Animalia	Amphibia	Bombinatoridae	Кумка червоночерева	Bombina bombina (Linnaeus, 1761)
Animalia	Aves	Accipitridae	Могильник	Aquila heliaca Savigny, 1809
Animalia	Aves	Accipitridae	Підорлик малий	Aquila pomarina Brehm, 1831
Animalia	Aves	Accipitridae	Канюк степовий	Buteo rufinus (Cretzschmar, 1827)
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь очеретяний	Circus aeruginosus (Linnaeus, 1758)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь польовий	Circus cyaneus (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь лучний	Circus pygargus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Орел-карлик	Hieraaetus pennatus (Gmelin, 1788)
Animalia	Aves	Accipitridae	Шуліка чорний	Milvus migrans (Boddaert, 1783)
Animalia	Aves	Accipitridae	Осоїд євразійський	Pernis apivorus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Alaudidae	Жайворонок лісовий	Lullula arborea (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Alaudidae	Жайворонок степовий	Melanocorypha calandra (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Alcedinidae	Рибалочка блакитний	Alcedo atthis (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Anatidae	Крех малий	Mergus albellus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Anatidae	Огар	Tadorna ferruginea (Pallas, 1764)
Animalia	Aves	Ardeidae	Бугай водяний	Botaurus stellaris (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Ardeidae	Чепура велика	Casmerodius albus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Ardeidae	Чепура мала	Egretta garzetta (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Ardeidae	Бугайчик звичайний	Ixobrychus minutus (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Ardeidae	Квак звичайний	Nycticorax nycticorax (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Caprimulgidae	Дрімлюга звичайний	Caprimulgus europaeus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Ciconiidae	Лелека білий	Ciconia ciconia (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Coraciidae	Сиворакша	Coracias garrulus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Falconidae	Кібчик червононогий	Falco vespertinus Linnaeus, 1766
Animalia	Aves	Gruidae	Журавель сірий	Grus grus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Laniidae	Сорокопуд терновий	Lanius collurio Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Laniidae	Сорокопуд чорнолобий	Lanius minor Gmelin, 1788
Animalia	Aves	Laridae	Крячок білокрилий	Chlidonias leucopterus (Temminck, 1815)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Мухоловка білошия	Ficedula albicollis (Temminck, 1815)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Синьошия	Luscinia svecica (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Pandionidae	Скопа	Pandion haliaetus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Picidae	Дятел білоспинний	Dendrocopos leucotos (Bechstein, 1803)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Picidae	Дятел середній	Dendrocopos medius (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Picidae	Дятел сирійський	Dendrocopos syriacus (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Animalia	Aves	Picidae	Жовна сива	Picus canus J.F.Gmelin, 1788
Animalia	Aves	Rallidae	Деркач лучний	Crex crex (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Rallidae	Погонич звичайний	Porzana porzana (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Scolopacidae	Коловодник болотяний	Tringa glareola Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Strigidae	Сова болотяна	Asio flammeus (Pontoppidan, 1763)
Animalia	Insecta	Cerambycidae	Вусач альпійський	Rosalia alpina (Linnaeus, 1758)
Animalia	Insecta	Lucanidae	Жук-олень	Lucanus cervus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Mammalia	Canidae	Вовк	Canis lupus Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Castoridae	Бобер європейський	Castor fiber Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Видра річкова	Lutra lutra Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Sciuridae	Ховрах крапчастий	Spermophilus suslicus (Guldenstaedt, 1770)
Animalia	Reptilia	Emydidae	Черепаха болотяна	Emys orbicularis (Linnaeus, 1758)
Plantae	Liliopsida	Iridaceae	Півники борові	Iris pineticola Klokov
Plantae	Magnoliopsida	Paeoniaceae	Півонія тонколиста	Paeonia tenuifolia L.
Plantae	Magnoliopsida	Ranunculaceae	Сон розкритий	Pulsatilla patens (L.) Mill.

Види, занесені до Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Accipitridae	Яструб малий	Accipiter nisus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Могильник	Aquila heliaca Savigny, 1809
Animalia	Aves	Accipitridae	Підорлик малий	Aquila pomarina Brehm, 1831
Animalia	Aves	Accipitridae	Канюк звичайний	Buteo buteo (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Зимняк	Buteo lagopus (Pontoppidan, 1763)
Animalia	Aves	Accipitridae	Канюк степовий	Buteo rufinus (Cretzschmar, 1827)
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь очеретяний	Circus aeruginosus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь польовий	Circus cyaneus (Linnaeus, 1766)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь лучний	Circus pygargus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Орел-карлик	Hieraaetus pennatus (Gmelin, 1788)
Animalia	Aves	Accipitridae	Шуліка чорний	Milvus migrans (Boddaert, 1783)
Animalia	Aves	Accipitridae	Осоїд євразійський	Pernis apivorus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Anatidae	Крижень	Anas platyrhynchos Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Anatidae	Гоголь	Bucephala clangula (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Anatidae	Лебідь-шипун	Cygnus olor (Gmelin, 1789)
Animalia	Aves	Anatidae	Крех малий	Mergus albellus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Anatidae	Огар	Tadorna ferruginea (Pallas, 1764)
Animalia	Aves	Ardeidae	Бугай водяний	Botaurus stellaris (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Ardeidae	Чепура велика	Casmerodius albus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Ardeidae	Бугайчик звичайний	Ixobrychus minutus (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Ciconiidae	Лелека білий	Ciconia ciconia (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Coraciidae	Сиворакша	Coracias garrulus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Falconidae	Підсоколик великий	Falco subbuteo Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Falconidae	Кібчик червононогий	Falco vespertinus Linnaeus, 1766
Animalia	Aves	Gruidae	Журавель сірий	Grus grus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Laridae	Крячок білокрилий	Chlidonias leucopterus (Temminck, 1815)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Вільшанка	Erithacus rubecula (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Мухоловка білошия	Ficedula albicollis (Temminck, 1815)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Мухоловка строката	Ficedula hypoleuca (Pallas, 1764)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Синьошийка	Luscinia svecica (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Горихвістка чорна	Phoenicurus ochruros (S.G.Gmelin, 1774)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Горихвістка звичайна	Phoenicurus phoenicurus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Pandionidae	Скопа	Pandion haliaetus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Rallidae	Лиска	Fulica atra Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Rallidae	Погонич звичайний	Porzana porzana (Linnaeus, 1766)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Scolopacidae	Кульон великий	Numenius arquata (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Scolopacidae	Слуква	Scolopax rusticola Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Scolopacidae	Коловодник болотяний	Tringa glareola Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Scolopacidae	Коловодник ставковий	Tringa stagnatilis (Bechstein, 1803)
Animalia	Aves	Turdidae	Дрізд чорний	Turdus merula Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Turdidae	Дрізд співочий	Turdus philomelos C.L.Brehm, 1831
Animalia	Aves	Turdidae	Чикотень	Turdus pilaris Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Turdidae	Дрізд-омелюх	Turdus viscivorus Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Кажан пізній	Eptesicus serotinus (Schreber, 1774)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нічниця Брандта	Myotis brandtii (Eversmann, 1845)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Вечірниця руда	Nyctalus noctula (Schreber, 1774)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир білосмугий	Pipistrellus kuhlii (Kuhl, 1817)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир Натузіуса	Pipistrellus nathusii (Keyserling & Blasius, 1839)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир пігмей	Pipistrellus pygmaeus (Leach, 1825)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Вухань бурий	Plecotus auritus (Linnaeus, 1758)

Види, що охороняються в рамках Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Anatidae	Крижень	Anas platyrhynchos Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Anatidae	Гоголь	Bucephala clangula (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Anatidae	Лебідь-шипун	Cygnus olor (Gmelin, 1789)
Animalia	Aves	Anatidae	Крех малий	Mergus albellus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Anatidae	Огар	Tadorna ferruginea (Pallas, 1764)
Animalia	Aves	Ardeidae	Бугай водяний	Botaurus stellaris (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Ardeidae	Чепура велика	Casmerodius albus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Ardeidae	Бугайчик звичайний	Ixobrychus minutus (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Ciconiidae	Лелека білий	Ciconia ciconia (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Gruidae	Журавель сірий	Grus grus (Linnaeus, 1758)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Laridae	Крячок білокрилий	<i>Chlidonias leucopterus</i> (Temminck, 1815)
Animalia	Aves	Rallidae	Лиска	<i>Fulica atra</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Rallidae	Погонич звичайний	<i>Porzana porzana</i> (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Scolopacidae	Кульон великий	<i>Numenius arquata</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Scolopacidae	Коловодник болотяний	<i>Tringa glareola</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Scolopacidae	Коловодник ставковий	<i>Tringa stagnatilis</i> (Bechstein, 1803)

Види, що охороняються в рамках Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Кажан пізній	<i>Eptesicus serotinus</i> (Schreber, 1774)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нічниця Брандта	<i>Myotis brandtii</i> (Eversmann, 1845)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Вечірниця руда	<i>Nyctalus noctula</i> (Schreber, 1774)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир білосмугий	<i>Pipistrellus kuhlii</i> (Kuhl, 1817)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир Натусіуса	<i>Pipistrellus nathusii</i> (Keyserling & Blasius, 1839)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир пігмей	<i>Pipistrellus pygmaeus</i> (Leach, 1825)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Вухань бурий	<i>Plecotus auritus</i> (Linnaeus, 1758)

Види, занесені до Додатку I Пташиної директиви ЄС

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Accipitridae	Могильник	<i>Aquila heliaca</i> Savigny, 1809
Animalia	Aves	Accipitridae	Підорлик малий	<i>Aquila pomarina</i> Brehm, 1831
Animalia	Aves	Accipitridae	Канюк степовий	<i>Buteo rufinus</i> (Cretzschmar, 1827)
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь очеретяний	<i>Circus aeruginosus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь польовий	<i>Circus cyaneus</i> (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Accipitridae	Лунь лучний	<i>Circus pygargus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Accipitridae	Орел-карлик	<i>Hieraaetus pennatus</i> (Gmelin, 1788)
Animalia	Aves	Accipitridae	Шуліка чорний	<i>Milvus migrans</i> (Boddaert, 1783)
Animalia	Aves	Accipitridae	Осоїд євразійський	<i>Pernis apivorus</i> (Linnaeus, 1758)

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Aves	Alaudidae	Жайворонок лісовий	<i>Lullula arborea</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Alaudidae	Жайворонок степовий	<i>Melanocorypha calandra</i> (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Alcedinidae	Рибалочка блакитний	<i>Alcedo atthis</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Anatidae	Крех малий	<i>Mergus albellus</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Anatidae	Огар	<i>Tadorna ferruginea</i> (Pallas, 1764)
Animalia	Aves	Ardeidae	Бугай водяний	<i>Botaurus stellaris</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Ardeidae	Чепура велика	<i>Casmerodius albus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Ardeidae	Чепура мала	<i>Egretta garzetta</i> (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Ardeidae	Бугайчик звичайний	<i>Ixobrychus minutus</i> (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Ardeidae	Квак звичайний	<i>Nycticorax nycticorax</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Caprimulgidae	Дрімлюга звичайний	<i>Caprimulgus europaeus</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Ciconiidae	Лелека білий	<i>Ciconia ciconia</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Coraciidae	Сиворакша	<i>Coracias garrulus</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Falconidae	Кібчик червононогий	<i>Falco vespertinus</i> Linnaeus, 1766
Animalia	Aves	Gruidae	Журавель сірий	<i>Grus grus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Laniidae	Сорокопуд терновий	<i>Lanius collurio</i> Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Laniidae	Сорокопуд чорнолобий	<i>Lanius minor</i> Gmelin, 1788
Animalia	Aves	Muscicapidae	Мухоловка білошия	<i>Ficedula albicollis</i> (Temminck, 1815)
Animalia	Aves	Muscicapidae	Синьошийка	<i>Luscinia svecica</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Pandionidae	Скопа	<i>Pandion haliaetus</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Picidae	Дятел білоспинний	<i>Dendrocopos leucotos</i> (Bechstein, 1803)
Animalia	Aves	Picidae	Дятел середній	<i>Dendrocopos medius</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Picidae	Дятел сирійський	<i>Dendrocopos syriacus</i> (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Animalia	Aves	Picidae	Жовна сива	<i>Picus canus</i> J.F.Gmelin, 1788
Animalia	Aves	Rallidae	Деркач лучний	<i>Crex crex</i> (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Rallidae	Погонич звичайний	<i>Porzana porzana</i> (Linnaeus, 1766)
Animalia	Aves	Scolopacidae	Коловодник болотяний	<i>Tringa glareola</i> Linnaeus, 1758

Види, занесені до Додатку II Пташиної директиви ЄС

Царство	Клас	Родина	Українська назва	Латинська назва
Animalia	Aves	Anatidae	Крижень	Anas platyrhynchos Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Anatidae	Гоголь	Bucephala clangula (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Anatidae	Лебідь-шипун	Cygnus olor (Gmelin, 1789)
Animalia	Aves	Columbidae	Голуб сизий	Columba livia J.F.Gmelin, 1789
Animalia	Aves	Columbidae	Голуб-синяк	Columba oenas Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Columbidae	Голуб припугень	Columba palumbus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Corvidae	Сойка звичайна	Garrulus glandarius (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Laridae	Мартин сивий	Larus canus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Laridae	Мартин звичайний	Larus ridibundus Linnaeus, 1766
Animalia	Aves	Phasianidae	Фазан	Phasianus colchicus Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Rallidae	Лиска	Fulica atra Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Scolopacidae	Кульон великий	Numenius arquata (Linnaeus, 1758)
Animalia	Aves	Scolopacidae	Слуква	Scolopax rusticola Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Turdidae	Дрізд чорний	Turdus merula Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Turdidae	Дрізд співочий	Turdus philomelos C.L.Brehm, 1831
Animalia	Aves	Turdidae	Чикотень	Turdus pilaris Linnaeus, 1758
Animalia	Aves	Turdidae	Дрізд-омелюх	Turdus viscivorus Linnaeus, 1758

Види, занесені до Додатку II Оселищної директиви ЄС

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Actinopterygii	Cyprinidae	Білізна звичайна	Aspius aspius (Linnaeus, 1758)
Animalia	Amphibia	Bombinatoridae	Кумка червоночерева	Bombina bombina (Linnaeus, 1761)
Animalia	Insecta	Cerambycidae	Вусач альпійський	Rosalia alpina (Linnaeus, 1758)
Animalia	Insecta	Lucanidae	Жук-олень	Lucanus cervus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Insecta	Scarabaeidae	Жук-пустельник	Osmoderma eremita (Scopoli, 1763)
Animalia	Mammalia	Canidae	Вовк	Canis lupus Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Castoridae	Бобер європейський	Castor fiber Linnaeus, 1758

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Видра річкова	Lutra lutra Linnaeus, 1758
Animalia	Reptilia	Emydidae	Черепаха болотяна	Emys orbicularis (Linnaeus, 1758)
Plantae	Magnoliopsida	Ranunculaceae	Сон розкритий	Pulsatilla patens (L.) Mill.

Види, занесені до Додатку IV Оселищної директиви ЄС

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Amphibia	Bombinatoridae	Кумка червоночерева	Bombina bombina (Linnaeus, 1761)
Animalia	Amphibia	Bufo	Ропуха зелена	Bufo viridis (Laurenti, 1768)
Animalia	Amphibia	Hylidae	Райка звичайна	Hyla arborea (Linnaeus, 1758)
Animalia	Amphibia	Ranidae	Жаба гостроморда	Rana arvalis Nilsson, 1842
Animalia	Insecta	Cerambycidae	Вусач альпійський	Rosalia alpina (Linnaeus, 1758)
Animalia	Insecta	Papilionidae	Мнемозина	Parnassius mnemosyne (Linnaeus, 1758)
Animalia	Insecta	Papilionidae	Поліксена	Zerynthia polyxena (Denis & Schiffermuller, 1775)
Animalia	Insecta	Scarabaeidae	Жук-пустельник	Osmoderma eremita (Scopoli, 1763)
Animalia	Mammalia	Canidae	Вовк	Canis lupus Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Castoridae	Бобер європейський	Castor fiber Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Cricetidae	Хом'як звичайний	Cricetus cricetus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Видра річкова	Lutra lutra Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Кажан пізній	Eptesicus serotinus (Schreber, 1774)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нічниця Брандта	Myotis brandtii (Eversmann, 1845)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Вечірниця руда	Nyctalus noctula (Schreber, 1774)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир білосмугий	Pipistrellus kuhlii (Kuhl, 1817)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир Натусіуса	Pipistrellus nathusii (Keyserling & Blasius, 1839)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Нетопир пігмей	Pipistrellus pygmaeus (Leach, 1825)
Animalia	Mammalia	Vespertilionidae	Вухань бурий	Plecotus auritus (Linnaeus, 1758)
Animalia	Reptilia	Colubridae	Мідянка звичайна	Coronella austriaca Laurenti, 1768
Animalia	Reptilia	Emydidae	Черепаха болотяна	Emys orbicularis (Linnaeus, 1758)
Animalia	Reptilia	Lacertidae	Ящірка прудка	Lacerta agilis Linnaeus, 1758

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Plantae	Magnoliopsida	Ranunculaceae	Сон розкритий	Pulsatilla patens (L.) Mill.

Види, занесені до Додатку V Оселищної директиви ЄС

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Animalia	Amphibia	Ranidae	Жаба озерна	Pelophylax ridibundus (Pallas, 1771)
Animalia	Mammalia	Canidae	Вовк	Canis lupus Linnaeus, 1758
Animalia	Mammalia	Gliridae	Соня лісова	Dryomys nitedula (Pallas, 1778)
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Куниця лісова	Martes martes (Linnaeus, 1758)
Animalia	Mammalia	Mustelidae	Тхір лісовий	Mustela putorius Linnaeus, 1758

Інвазійні та чужорідні види

Царство	Клас	Родина	Українська_назва	Латинська_назва
Plantae	Magnoliopsida	Fabaceae	Робінія звичайна	Robinia pseudoacacia L.
Plantae	Magnoliopsida	Sapindaceae	Клен ясенелистий	Acer negundo L.